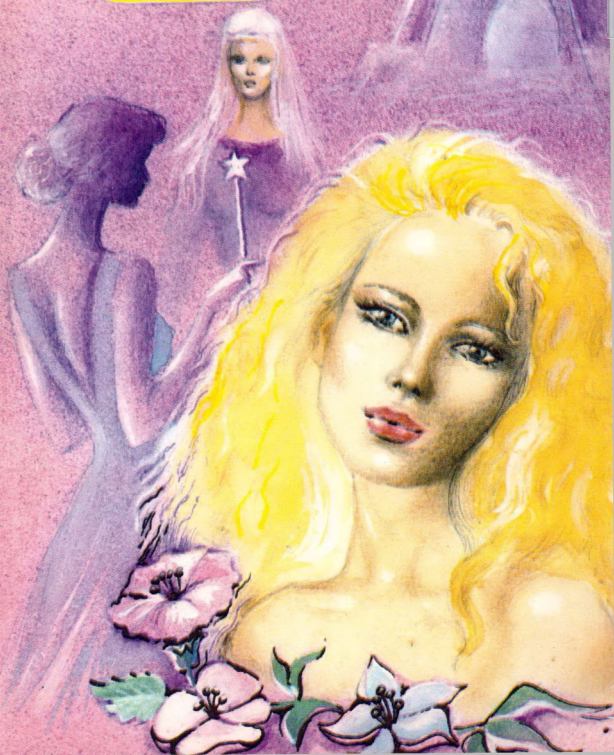

PAUL FÉVAL

ULTIMELE
ZÂNE

PAUL FÉVAL

ULTIMELE ZÂNE

Coperta : MIHAELA BOEANGIU

Consilier editorial : CORNEL SÂRBU

PAUL FÉVAL

ULTIMELE ZÂNE

Traducerea
LILIANA MATEI

**EDITURA
PIATRA CRAIULUI
BUCUREȘTI
1993**

I.S.B.N. 973-96055-2-4

Traducere după : PAUL FÉVAL, LES DERNIÈRES FÈES, Paris,
MICHEL LÉVY FRÈRES, LIBRAIRES ÉDITEURS, 1862.
Pentru ediția de față toate drepturile de reproducere aparțin Editurii Piatra Craiului.

INTRODUCERE

JOB — SĂRACUL

Cei care au bătut cărările strâmte, unite, încrucișate ce se intersectează, se bifurcă, se întortochează pe suprafața landurilor regiunii Redon, precum voluminoasa și bizara parafă a unui registru din vechiul regim, poate l-au întâlnit uneori pe bătrânul Jobin de Guer, căruia oamenii cumsecade din Ilet-Vilaine îi spun Job-Sărăcul sau Job-Vagabondul.

Jobin este sărac. Nu posedă pe lumea asta decât o tolbă veche care îi servește drept desagă, o medalie de plumb având gravate armele marchizului xxx și un baston mare, galben. Nu are pe nimeni care să-l ajute la bătrânețe și nici adăpost unde să-și pună capul încărunțit.

Viața sa este cea a evreului rătăcitor. Rătăcește, rătăcește mereu, nedormind niciodată două nopți la rând sub același acoperiș, plecând în zori și oprindu-se când soarele s-a ascuns deja sub orizont. Și niciodată nu are nici un ban în buzunar dar, față de cizmarul Isaac, este ca nimeni altul un bun creștin...

L-am întâlnit prima oară în marele land Renac, când soarele, apunând, nu-și arăta decât jumătate din

discul său, în spatele arbuștilor roșii din burgul Bains.

Jobin de Guer mergea cu o sută de pași înaintea noastră. Razele soarelui, oblice și aproape paralele cu planul landului își trimiteau umbra până la noi. El mergea, măsurând drumul cu un pas grav și ferm încă. Profilul staturii sale mari pe care apusul îl desena în linii purpurii-strălucitoare, atingea, datorită acestui joc de lumină, proporții aproape fantastice.

Erăm tânăr, la capătul călătoriei mă aștepta cu brațele deschise un prieten ; curând îl ajunsei din urmă pe bietul Job care era destul de bătrân și care, încotro ar fi apucat, n-ar fi sperat să atingă, odată cu venirea serii, mâna unui frate.

El se opri, își scoase pălăria de pai ale cărei boruri cădeau în formă de umbrelă și îmi adresă patriarhalul salut al țăranilor bretoni.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, domnul meu. Rareori am putut să admir un cap de bătrân atât de demn, de frumos, de venerabil, cum era cel al lui Jobin de Guer. În mod sigur, nu trebuia pierdută ocazia de a-l vedea de aproape. Fire de păr albe scăpau din coafura sa în şuvițe ușoare și diafane și încadrau o față cu o expresie dintre cele mai mândre. Fruntea sa largă, pe care nu se vedea decât un singur rid orizontal, semănând cu o cicatrice, se adâncea ușor spre tâmpile, lăsând să iasă pomeții obrajilor ; semn cu siguranță, de origine americană. Nasul său acvilin păstra o linie armonioasă ; gura sa avea o expresie de o blândețe binevoitoare ; ochii săi albaștri, austeri și timizi, nu-și pierduseră deloc

cu vârsta acea strălucire, acea înflăcărare despre care poeții spun că ar fi un reflex al sufletului și fără de care cele mai frumoase trăsături sunt lipsite de viață. Când surâdea, toate aceste trăsături se însuflețeau deodată, ghiceai trecutul unei tinereți active, fericite, strălucitoare poate, sub acea tencuială funestă și fermă pe care anii o aruncă asupra a tot ce a fost tânăr, fericit și strălucitor.

Din întâmplare, eu și Jobin de Guer aveam același drum și îl făcurăm împreună.

Jobin vorbi puțin, dar fiecare cuvânt al său ar fi meritat să fie notat. Era un adevărat filosof deși nu știa să pună axiome ambițioase și sonore. Ascultându-l, te instrui ai, deveneai mai bun.

Când am ajuns pe cărarea spre castelul... unde a trebuit să ne despărțim, copiii de la fermă, de îndată ce îl zăriră, îl înconjurară, îl sărbătoriră, îl sărutară, îl purtară în triumf.

— Este Job-Săracul ! spuneau ei, prietenul nostru Job !

— Job care știe să povestească istorii atât de frumoase !

La castel, cerui amănunte despre Jobin de Guer. Cele care mi se dădură au fost vagi. Nimeni nu știa prea bine povestea bătrânului Job și se pare să el însuși dorea ca viața lui să rămână ascunsă sub un vâl.

Iată puținul pe care l-am aflat :

Înainte de revoluție, Job fusese tovarășul de copilărie al marchizului de... un tovarăș de jocuri și de lecții. Mai târziu, când Bretagne se ridică împotriva republicii, el deveni un răzvrătit regalist.

Și se spune că a fost un răzvrătit teribil !

Mai târziu, el și prietenul lui, marchizul de la... emigrară, dar Job era făcut pentru landurile din Bretagne, și nu putu să trăiască într-o altă țară. Se întoarse într-o bună zi cu o barcă din Jersey, și-și începu viața pe care a dus-o până la moarte.

Nu este un cerșetor. Nu cere nimic ; ba mai mult, nu acceptă nimic, în afară de adăpost și masă. Când bluza, uzată de folosință prea îndelungată i se rupe, marchizul de la... îi dă una nouă.

Țăranii îi oferă un mănunchi de fân, în hambar, vara ; iarna, un colț în sala comună și un loc la masă.

Plătește toate acestea în povești spuse la șezători.

Job este într-adevăr un povestitor neîntrecut. L-am ascultat adesea povestind ore întregi. Când tăcea aveau impresia că abia atunci începea să povestească.

Dacă povestirile pe care le vom citi ni se vor părea terne și fără viață, aceasta nu i se datorează deloc lui, ci numai mie. Pe el, ar fi trebuit să-l auziți, cu vocea sa plină și sonoră, cu gestul elocvent și pantomima inimitabilă. Când vorbește el, toată lumea tace ; nimeni nu se mișcă, nimeni nu respiră. Fiecare inteligență este suspendată de cuvântul său ; el este sufletul tuturor acestor corpuri care nu sunt, care nu trăiesc decât prin el.

Când va muri, — este atât de bătrân ! — va fi o zi de doliu pentru treizeci de parohii. În zadar îl vor aștepta copiii, căutând să zărească la orizont, pe câmpia întinsă, silueta lui înaltă și severă și întrebându-se de ce Job-Săracul nu a mai venit de așa

mult timp. Tinerele fete vor fi triste gândindu-se la acele frumoase povești care le-au făcut să surâdă și să plângă. Băieții își vor aminti de nobilele bătații pe care el le povestea atât de frumos.

Căci Job-Săracul știe povești pentru toate vârstele și pentru toate gusturile. Cele câteva povestiri care vor urma nu sunt decât o foarte mică parte din vastul său repertoriu. Poate, într-o zi vom putea, din nou, să ne inspirăm de la sursă. În acest secol de plagiat, nimeni nu se jenează și bietul Job Săracul este prea mândru, prea caritabil și prea rațional pentru a ne intenta vreodată un proces de reproducere frauduloasă.

Femeia Albă a bălților

Se spune că există o nobilă castelană, doamna Ermengarde de Malestroit care, noaptea, își vizitează fostele domenii și alunecă, fără plută și fără barcă, pe apele liniștite ale bălților râului Oust.

Este înaltă de statură, frumoasă, maiestuoasă. Corpul său este suplu și se ondulează grațios sub adierea brizei. Părul său lung se umflă și o îmbracă ca într-o vastă mantie.

În serile calde de toamnă, când nu adie vântul, o vedem uneori cum crește, crește și atinge cu fruntea stelele. Dacă vântul nopții se pornește să bată, ea începe să se miște ușor, așa cum făcea, în viața ei de muritoare, doamna Ermengarde, când dansa menuetul bunului duce Francois de Bretagne. Apoi, pliurile rochiei sale devin diafane : luna pătrunde prin pletele lungi ale părului său.

Dacă vântul suflă cu putere, se ridică, tremurătoare, pe aripile sale și urcă cu el spre cer.

Locul unde se află ea, de obicei, este situat în mijlocul bălților. Foarte aproape de locul acela, râul Oust și un altul își încrucișează apele, ceea ce dă

naștere unui vârtej foarte periculos pe orice timp și care devine, odată cu creșterea apelor, o adevărată bulboană. Ziua o vezi de departe fierbând și aruncând către cer vapori albicioși sau de culorile curcubeului.

Noaptea nu se vede decât Femeia Albă.

Unii pretind că Femeia Albă nu este decât norul de vapori provenind din bulboana Tremeulé, dar ei se înșală amarnic gândind acest lucru ; și când îl și spun, este un act de curaj din partea lor.

Într-adevăr, doamna Ermengarde s-a răzbunat cu cruzime de mai multe ori, pe cei care nu cred și cei care se îndoiesc ar face bine să-și lase bărcile în voia curentului râului Oust, când steaua nordului se ridică peste arborii negri ai Pădurii Noi.

I

Castelul Melestroit

Domnul de Rohan se făcuse, în vremea aceea, hughenot, ceea ce este detestabil pentru un senior de așa viță nobilă.

Era a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Domnul de Mercœur era în fruntea ligii în Bretagne.

Catolici și oameni ai reformei se băteau cu înverșunare oriunde se întâlneau.

Se întâmplă ca oamenii domnului de Rohan, care se afla atunci la Paris să fie învinși de domnii de Guer și de Malestroit, buni nobili și catolici înverșunați, care îi alungară și din Rohan și din castelul Guéméné. Învinșii traversară, fugind, o parte din regiunea Vannes și nu se opriră decât la castelul Roche-Bernard, al cărui senior era pentru reformă.

Comandantul oștenilor lui Rohan se numea Guy de Piélan. Era un soldat dur, care nu credea nici în Dumnezeu, nici în diavoli, trăind din jaf și întotdeauna gata să facă rău. El se aliă mai întâi cu tiranul Roche-Bernard și trupele lor unite prădară toate regiunile dimprejur. Acești doi necredincioși nu făceau nici o deosebire între nobil și țărani ; jefuiau în egală măsură colibele și castelele și curând, în jur, pe distanța a zece leghe nu fu decât sărăcie și dezolare.

Părăsindu-și castelul pentru a se război cu hughenotii, domnul de Malestroit o lăsase pe soția sa, Marguerite de Guer, în grija unui servitor credincios, nenobil prin naștere, care se numea Toussaint Rocher. Toussaint nu purtase niciodată spadă și nici archebuză de luptă, dar era un om brav și, într-o confruntare, putea fi un adversar periculos căci, vânător de meserie, mânua tot atât de bine arbaleta ca și greaua carabină.

Era un om al bălților. Copilăria și-o petrecuse pe malurile râului Oust, într-un mic castel al casei Malestroit, dăruit de senior tatălui său. Chemat de Malestroit la castel, unde făcea oficiul de vânător

cu copoi de mai mulți ani, Toussaint nu uitase deloc clipele fericite ale tinereții sale. Își amintea de tovarășii săi rămași simpli țărani, și se duceau adesea s-o viziteze pe bătrâna sa mamă, acum văduvă, locuind tot în micul castel Gourla, ale cărui ziduri crăpate se oglindeau în apele limpezi ale bălții.

Între timp, domnii de Guer și de Malestroit, urmând cursul succeselor se îndepărtau din ce în ce mai mult de domeniile lor. Traversară mereu învingători, o bună parte din Basse-Bretagne și făcură planul de a asedia Quimper. Un singur gând tulbura uneori bucuria triumfului. Amândoi se gândeau la frumoasa Marguerite, care era unica fiică dragă a lui de Guer și care dăruise un moștenitor nobilei case de Malestroit. Se gândeau la ea, la copilul său, dar aceasta nu îi împiedica să se îndepărteze, cu fiecare zi, tot mai mult de castelul ce adăpostea neprețuita lor comoară.

Într-adevăr, de ce ș-ar fi temut ? Oamenii lui Rohan fuseseră învinși și Toussaint Rocher, servitorul fidel, avea cu el zece oșteni de-ai lui Guer, care și-ar fi dat viața, până la ultimul, pentru a o apăra pe fata stăpânului lor. Iată ce gândeau cei doi buni seniori. Și mergeau cu inima ușoară și sabia în vânt, gata mereu să se lupte cu hughenotii și bombănind contra zeiței „Fortuna“ de fiecare dată când ereticii nu erau, cel puțin, doi contra unul.

Când Marguerite de Guer era domnișoară, mulți nobili au dorit mâna sa. Printre acești cuceritori se afla și Guy de Plélan.

Nu s-ar putea spune că o iubea mult pe Marguerite ; dar, cu siguranță, iubea cu o pasiune sinceră

și aprigă frumosul castel de Guer și moștenirea bătrânului senior.

Respins de tânăra fată, care îl preferă pe Amaury, senior de Malestroit, Plélan fu cuprins de o ură puternică față de cei doi soți și se făcu hughenot tocmai pentru a lupta împotriva fericitului său rival.

Învins de Amaury pe câmpul de bătălie, așa cum fusese odinioară, învins în nobilele saloane de Guer, simți cum ura îi crește, năvalnic și jură să se răzbune ori să moară. De obicei, spiritul răului aude aceste jurăminte nelegiuite și face în așa fel ca una din cele două alternative să se realizeze, mai devreme sau mai târziu.

Retras în castelul Roche-Bernard, care era o fortăreață de neînvins, Plélan domina toată această parte a regiunii Vannes, situată între Redon și Ploermel. După ce îi ademeni pe oamenii săi, jefuind câteva târgușoare, într-o noapte porni la drum cu cincizeci de călăreți și încercă să surprindă Malestroit.

Către miezul nopții, tânăra contesă fu trezită din somn de zgomotul armelor ce loveau porțile din stejar gros și de strigătele ascuțite ale santinelor care păzeau meterezele.

Într-o clipă, în castel totul se transformă în tumult și dezordine. Garnizoana, descurajată de slăbiciunea sa, făcu totuși față inamicului care răsărea din toate părțile și fiecare oștean, fără speranța de a învinge, muri la postul său, așa cum se cuvenea unui soldat al lui de Guer. Stăpân pe Malestroit,

Plélan se îndreptă către castel, în fruntea oamenilor săi.

— Vegheați porțile ! strigă el, nimeni să nu poată părăsi castelul. Jaful va începe numai după ce va fi găsită doamna Marguerite... Zece uncii de aur pentru cel care mi-o va aduce !

Învingătorii se împrăștiară în toate direcțiile prin castel. Plélan porunci să se aprindă focul în sala cea mare și, întinzându-se într-un fotoliu brodat cu armele familiei Malestroit, ceru vin. Marea sală era ornată, după cum era obiceiul, cu o tapițerie din țesătură fină, reprezentând faptele și gesturile foștilor eroi ai neamului. În plus, un lung cordon de portrete de familie făcea înconjurul pereților.

— Ea va veni, se gândi Guy de Plélan și bău, din mici înghițituri, primul pahar cu vin. Punând paharul gol pe masă, își plimbă privirea peste figurile rigide și mândre ale foștilor siri de Malestroit. Un surâs brutal îi înflori pe buze.

— Domnilor, strigă el, mi-ați ura din toată inima bun venit, dacă ați putea vorbi, nu-i așa ?

Ah, nobilele mele gazde, iată-vă prizonierii unui biet nobil, voi, care purtați o coroană de conte deasupra blazonului vostru... În sănătatea voastră, domnilor !

Goli un pahar plin dintr-o singură sorbitură și adăugă, pierzându-și insolentul surâs :

— Dar ea întârzie să apară !

Îl cuprinse nerăbdarea. Pentru a și-o stăpâni, apucă un sfeșnic și făcu înconjurul sălii, oprindu-se o clipă în fața fiecărui portret pentru a-i arunca sarcasmul său mizerabil și grosolan. După douăzeci de

pași, se opri. Un tremurat trecător și involuntar îi cuprinse brațul.

— Ermengarde ! murmură el, descifrând greu numele înscris cu litere de aur deasupra unuia dintre portrete. Se spune că aceasta era o vrăjitoare !

Pânza reprezenta o femeie, tânără încă, de o neasemuită frumusețe. Ochii priveau în jos. O tristețe profundă estompa austera expresie a feței sale. Era una din acele fizionomii mândre și melancolice pe care credința bretonă o privește ca pe o prevestire de viață scurtă.

Vrăjitoare sau nu, strigă Plélan, rușinat de spaima sa trecătoare, voi goli un pahar în sănăta-tea ei !

Se întoarse la masă și își turnă un pahar plin cu vin.

Dar, în momentul în care ducea paharul spre buze, din întâmplare privirea îi căzu pe o parte a tapiseriei ; unde era brodată o scenă ciudată : Madame Ermengarde — ea era, nu încăpea nici o îndoială — se afla în picioare, în spatele unei bărci ce părea luată de curent. Surâdea și făcea semn cu mâna unei alte bărci, plină cu soldați. Înaintea bărcii sale și atât de aproape încât spuma albea deja prora, se învârtea o bulboană, căscată larg.

Plélan începu din nou să tremure și tremură mai tare decât prima dată pentru că i se păru că privirea contesei răspundea privirii sale. Crezu că gestul ei îi era adresat lui și că ea ar vrea să-l târască în acea bulboană, în acel mormânt uriaș ce nu putea fi traversat.

— Da, da ! își spuse el, încercând să-și facă singur curaj ; am auzit vorbindu-se de asta... Vraji-toarea a ademenit în abis pe un brav ofițer al regelui și a salvat, murind, pe rebelul de tată-său. Ce-mi pasă ?... — În sănătatea ta, nobilă doamnă !

Plélan nu bău și se întoarse lângă cămin. Ori că era deja beat — ori din alt motiv, — crezu că vede cum capul contesei răspunde toastului său, printr-o gravă înclinare.

Se așeză cu spatele la teribila tapiserie și, apucând stacana, bău direct din ea, căutându-și curajul în vin. Vinul, într-adevăr, îl făcu să uite de Ermengarde și îi aminti de adevăratul scop al prezenței sale la castelul Malestroit.

— Marguerite ! strigă el deodată. Mizerabilii o vor lăsa să scape !

Lovi puternic cu pumnul în masă ; venele de pe frunte i se umflară și ochiul său deveni însângerat.

— Pentru pierderea ei, murmură el, vor plăti mai multe vieți !

În acest moment, pe coridor se auziră pași și oamenii săi intrară unul câte unul. Nimeni nu o văzuse pe tânăra contesă.

— Pe cine să iau ? se întrebă Guy de Plélan. Intră și ultimul dintre oamenii săi. Trăgea după el un prizonier pe care îl împinse brutal spre mijlocul sălii, și care, neputând suporta acest șoc brutal, căzu la picioarele fiorosului căpitan.

Era un băiat tânăr, abia trecut de vârsta copilăriei. Purta costumul țăranilor din Bretania de Sus, dar vesta sa lungă și pantalonul bufant de fe-

tru desenau cochet o talie delicată. Fața sa, cu tră-sături regulate și de o frumusețe remarcabilă, aproape că dispărea după buclele răvășite ale părului său lung, negru.

Se ridică, își încrucișă brațele pe piept și arunca pe furiș împrejurul casei, o privire rapidă. Cât dură această privire, fizionomia sa exprimă o finețe puțin obișnuită. Când își plecă privirea, o apatică și tristă indiferență se zugrăvi pe fața sa. Plélan nu observă deloc toate acestea.

— Asta-i tot ce ați găsit ? spuse el adresându-se oamenilor săi ; să mi se usuce gâtul dacă acest pui de lup nu va fi spânzurat — dar câțiva dintre voi îi vor ține companie.

Un murmur temător și stins se auzi printre oamenii lui Rohan. Se știa că Guy de Plélan își ținea întotdeauna promisiunile de acest gen.

— Cum te cheamă ? reluă căpitanul apucându-l pe prizonier cu brutalitate de braț.

— Chautepie, răspunse acesta.

— Chautepie, repetă căpitanul izbucnind într-un râs grosolan. Ei bine, Chautepie, prietene, te voi trimite imediat unde cântă coțofana ¹... să fie spânzurat de unul din copacii de pe alee !

Soldații primiră acest brutal joc de cuvinte cu un entuziasm exagerat. Erau foarte fericiți să-l facă pe căpitanul lor să-și uite mânia. Doi dintre ei înaintară numaidecât, pentru a pune mâna pe Chautepie.

— Ușurel, domnii mei ! zise acesta.

¹ În franceză „la pie chaute“.

Și aplecându-se repede la urechea lui Plélan, adăugă :

— Monsenior, nebun este vânătorul care-l ucide pe copoiul său în clipa când începe să caute...

— Ce tot spui ? strigă tare căpitanul. Știi tu unde s-a ascuns doamna de Malestroit ? Chautepie luă o figură oarecum indiferentă.

— Dacă vă spun cum s-o găsiți, ce-mi dați ?

— Iertarea ta.

— Și apoi ?

— Tot ce vei dori. Ți voi umple tichia cu bani.

Copilul își scoase tichia, o lărgi în toate direcțiile vrând parcă să o facă mai încăpătoare.

— Trebuie, spuse el, multe oboroace de castane de apă¹ pentru a te îmbogăți și vaporul meu începe să ia apă ca o sită... Accept.

— Sire, spuse unul dintre soldați cu voce joasă, îl recunosc acum pe acest tânăr nostim. Este Noël Torrec, pescarul de castane de apă. Trece drept cel mai mare șmecher din regiune... Nu vă încredeți în el !

— Ajunge, spuse căpitanul, umflându-se în pene, ți-e teamă că mă voi lăsa dus de nas de un puști ?... Noël Torrec sau Chautepie, de ce nu mă întrebi ce te așteaptă, dacă Ți-ai promisiunea ?

— Pentru că știu.

— Să fie într-un ceas bun ! Nu ți-e deci teamă de moarte ?

¹ Castane de apă, fructe acvatice în formă de tricorn și cu gust de lapte, ce se găsesc din abundență în bălțile râului Oust. Riveranii le usucă și le mănâncă fierte în apă, ca pe castane, cu care se aseamănă la gust.

— Monsenior, într-o noapte de iarnă am fost prins de gheață în mijlocul castanelor de apă. Asta însemna moartea, o moarte mai lentă și mai crudă decât cea pe care ți-o poate da glonțul sau ștreangul. Mi-am oferit inima lui Dumnezeu și am adormit, monsenior.

— Și ce s-a întâmplat ?

— S-a pornit un vânt din sud și dezghețul.

La aceste cuvinte, cu un aer fanfaron Chautepie ridică cu greutate stacana cu vin și luă o înghițitură mică.

— Iată un flăcăiaș curajos, murmură Plélan. Și cine răspunde de tine pentru că tu nu te temi de moarte ?

Chautepie arată tichia.

— Îmi plac banii, spuse el.

— E drept... bate palma ! târgul este încheiat...
latră, câine !

Chautepie îl privi pe furis pe căpitan și începu fără să se lase rugat :

— Castelul de Malestroit are mari tunele construite de doamna Ermengarde — după cum se spune — pentru a-l ascunde pe tatăl său, care ridicase armele împotriva regelui Franței. Aceste subterane ies în câmpie.

— Și pe acolo a scăpat ? îl întrerupse Plélan.

— Dacă a scăpat, reluă pescarul de castane de apă. Eu cred că este încă acolo...

— Repede ! strigă Plélan, căutați în subterană ! Soldații îl interogară din priviri pe Chautepie.

— Vreți să știți pe unde se pătrunde ?

Există mai multe uși și una dintre ele este mai aproape de voi decât vă imaginați...

Atenție, domnule sergent !

Spunând acestea, Chautepie lovi brusc cu călcâiul în una din dalele sălii și o trapă cu basculă se deschise aproape sub picioarele sergentului, care se dădu înapoi, speriat.

— Este ceva diabolic acolo, dedesubt, murmură acesta din urmă.

— Înainte ! comandă imperios Guy de Plélan și să mi-o aduceți moartă sau vie !

— Așteptați, domnii mei, așteptați, spuse Chautepie. Dacă nu o găsiți în subterană, urcați pe cai și galopați pe drumul spre Pontivy... Tatăl său se războiește în regiunea Cornonailles, adăugă el cu un aer de inteligență, adresându-se lui Goy de Plélan, și ea va dori să-l întâlnească. Plélan îl bătu ușor pe obraz și îi surâse cu blândețe.

— Faceți cum a spus, strigă el celorlalți. Acest puști are minte cât o sută — adică o dată mai mult decât voi toți.

— Vai ! monseniore, murmură Chautepie, ce v-am făcut ca să mă apreciați atât de jos ?

Soldații strâmbară din nas și Plélan izbucni în râs. Un minut după aceea, trapa cădea după ultimul soldat coborât în subterană. În sală nu rămaseră decât două santinele, căpitanul și Noël Torrec, poreclit Chautepie. În timp ce se petreceau toate acestea, doi cai alergând în galop, lăsau în urmă drumul spre Pontivy și, traversând câmpul, mergeau în direcția bălților râului.

Pe unul din cai se afla Toussaint Rocher, care purta în brațe pe moștenitorul domeniului Males-troit. Pe celălalt călărea frumoasa contesă de Guer.

Toussaint fusese la postul său de veghe în momentul când hughenotii au atacat castelul, dar ce pot face vigilența și curajul în fața unui inamic mult mai numeros ?

De altfel, un lucru l-a împiedicat să lupte până la moarte : Marguerite și fiul ei nu-l aveau protec-tor decât pe el.

Astfel, în timp ce ultimii soldați ai lui de Guer țineau piept inamicului pe ziduri, Toussaint, ajutat de Noël Torrec, tânărul orfan pe care-l iubea ca pe un fiu, înșeuoase în grabă doi cai și împreună cu so-ția și fiul stăpânului său, fugiseră printr-o ieșire se-cretă.

— Urcă pe cal în spatele meu, îi spusese lui Noël.

— Nu, răspunsese copilul ; calul are zece leghe de făcut. Iată-i că intră deja. Într-un minut poate veți fi urmăriți, și asta nu trebuie să se în-tâmple, tată Toussaint... Hai ! Lovind caii cu o nuiă ce-o ținea în mână îi împinse afară și închise ușa secretă care se deschidea deasupra șanțului.

— Noël ! nefericit copil ! strigă Toussaint și voise să se întoarcă.

Dar strigătele învingătorilor umpluseră în acel moment castelul și Marguerite, pierdută, pronun-țase numele fiului său.

— Dumnezeu va avea milă de bietul Noël, își spuse Toussaint și, înainte de toate, sunt obligat față de fiul stăpânului meu.

Și dăduse piteni cailor; antrenând-o și pe conțesă în urma sa.

II

Legenda

Noël Torrec sau Chautepie, cum fusese poreclit din cauza firii sale vesele; era fiul unui prieten din copilărie al lui Toussaint. El rămânea de obicei pe lângă bătrâna mamă a acestuia din urmă, la micul castel Gourla, de cealaltă parte a bălților. Deși distanța dintre Gourla și castelul Malestroit era considerabilă, Noël încăleca adesea un căluț pentru a duce castanele de apă, rodul pescuitului său sau mai bine zis al recoltei sale, doamnei de Malestroit, atât de frumoasă și de bună cu toți vasalii săi.

În aceste ocazii, își petrecea ziua cu Toussaint, mentorul său, al cărui spirit simplu, grav și puțin timid, era uimit de inteligența precoce și îndrăzneala copilărească a elevului său.

Noël părăsea castelul când se însera ; își regăsea șlepul legat de sălciile de pe mal și traversa balta

când întinericul era mai profund ca și cum ar fi făcut-o în plină zi. Balta era împărăția lui ; ar fi putut să arate, cu ochii închiși, locurile mai puțin adânci și toate vâltorile. De la distanța de un braț poate numai el ar fi putut indica până unde te puteai apropia, fără urmări grave, de acea teribilă bulboană Trémeulé, deasupra căreia plana acest spectru gigantic, pe care țăranii îl numeau Femeia Albă.

În timp ce galopa pe drumul spre Redon, Toussaint se gândea cu durere la Malestroît, la primejdiile care-l amenințau pe Noël, rămas la discreția lui Plélan, pentru care a ucide însemna o distracție și o plăcere. Marguerite, și ea neliniștită de situația în care se afla, se gândea uneori la curajosul copil, care i se devotase pentru a o salva.

— Putem încetini cursa noastră, doamnă, spuse în sfârșit Toussaint ; Noël Torrec este între noi și hughenoți. Îi va împiedica să ne urmeze.

— Bietul tânăr ! murmură Marguerite. Oamenii lui Rohan sunt fără milă... dacă îl vor ucide ! Toussaint tresări și chipul îi deveni palid.

— Sunt fără milă, într-adevăr ! murmură el cu voce stinsă... Doamnă, trebuie să ne reculegem și să ne rugăm din adâncul inimii, căci Dumnezeu îl mai poate salva acum pe acest copil generos.

Toussaint se descoperi și începu să se roage cu glas scăzut. Doamna de Malestroît îl imită. Apoi își

¹ un braț = 1,83 m.

continuară drumul în tăcere, în noaptea fără lună, Toussaint cunoscând regiunea ca pe buzunarul lui.

— Monseniore, îi spuse totuși Chautepie lui Guy de Plélan, după ce ultimii soldați trecură dincolo de trapa subteranei castelului — căutarea poate fi lungă. V-ar plăcea, pentru a risipi necazul așteptărilor, să golim câteva sticle ?

Guy lovi în stacană care se afla lângă el, pe masă.

— Ptiu ! făcu Torrec, surâzând cu dispreț.

— Asta este vin pentru slugi. Cunosce o ascunzătoare unde Guibert de Malestroit, tatăl lui sir Amaury, își punea vinul de Gascogne. Vă pot aduce imediat o sticlă veche de o sută de ani, monseniore.

— Gautier, se adresă Plélan uneia din cele două santinele, ia-l pe acest băiat cinstit de braț și du-l să caute sticla de care-mi spune... Du-te, Chautepie, prietene, voi bea bucuros din acest vin în sănătatea ta.

Surâzând, Noël îi întinse mâna santinelei. Deși Plélan se uita la el cu atenție, nu putut să descopere pe fața lui veselă nici un semn de veselie sau de dezamăgire.

— Copilul acesta este sincer, își spuse Plélan, urmărindu-l cu privirea. Mi-ai oferit adevărata pistă pentru a o găsi pe doamna Marguerite ; în sfârșit, această mândră castelană va fi curând în puterea mea... Ah ! Malestroit, Malestroit ! tu care m-ai umilit, învins, dezonorat, ce îmi vei da ca să-ți înapoiez soția și moștenitorul ?

În acest moment, Chautepie se întoarse împreună cu santinela, care ducea un coș cu sticle prăfuite și umede. Văzându-le, lui Plélan îi străluciră ochii.

— Băiete, spuse el, ești făcut pentru a servi un nobil. Vrei să fii pajul meu ?

Noël se înclină respectuos.

— Pajul dumneavoastră și paharnicul dumneavoastră, monseniore, răspunse el, turnându-i lui Plélan un pahar cu vin.

Plélan bău, Chautopie îi turnă din nou și Plélan bău și al doilea pahar. Când se goli prima sticlă Plélan își scoase sabia scurtă și sparse gâtul celei de-a doua sticle.

— Oh, oh ! spuse el cu o voce deja răgușită, începând a se îmbăta, acest ticălos de papistaș, Guilbert de Malestroit, se pricepea la vinuri, pe legea mea ! Varsă. Ganymède... mie mai întâi... apoi acestor bravi osteni, cât vor ei... apoi ție, fiule... apoi diavolului dacă vrea... A propos de diavol, oare n-am văzut mișcându-se portretul acestei vrăjitoare blestemată ?

Și arată spre Ermengarde, a cărei față severă și melancolică părea într-adevăr că se însuflețește în lumina tremurătoare a lămpii.

— Liniște, din milă față de voi înșivă ! murmură Noël Torrec, arătând o spaimă subită.

— De ce liniște ? întrebă cu asprime hughenotul.

— Deci n-ați auzit niciodată vorbindu-se de Femeia Albă a bălților, monseniore ? întrebă Noël la rândul său, în loc de răspuns.

— Ba da ; dar ce-mi pasă mie ?

— Ermengarde a găsit, până acum, mijlocul de a-și proteja neamul, spuse băiatul cu voce gravă, și multe oseminte acoperă nisipul de pe fundul bulboanei Trêmeulé.

Guy de Plélan izbucni în râs.

— Să fiu al naibii ! strigă el, îi permit vrăjitoarei să-mi așeze oasele lângă acelea de care vorbești tu când voi avea fantezia de a angaja cu ea o luptă navală. Până atunci, să bem !. . Deci, Chautepie, veselul meu paj, pariez că știi vreo baladă ?

— Nu știu decât una, monseniore.

— Care ?

— O veche legendă învățată de la un servitor al lui sir Amaury.

— Și ce spune legenda ta ?

— Istoria Femeii Albe a bălților.

— Tot Femeia Albă ?... nu are importanță ! Mi-ar place să văd ce strâmbătură ar face doamna Ermengarde ascultând povestirea faptelor și a gesturilor ei... Umple cupele și spune-ne balada.

— Fie precum doriți, monseniore !

Chautepie umplu paharele căpitanului și ale celor doi soldați. Apoi din ordinul lui Plélan, care se temea să nu scape, se așeză în mijlocul lor și începu să recite cu voce lentă și monotonă, o proză cadențată și fără rimă, în care un oarecare poet Mustic consemnase istoria doamnei Ermengarde de Males-
troit.

Legenda Femeii Albe

„Oamenii din Malestroit vor face slujbe, se vor ruga la capelă și se vor ruga la biserică parohială îmbrăcată în negru, căci doamna Ermengarde este moartă, moartă în bulboana Trémeulé.

Hirvé, seniorul nostru, este fiul lui Alain de Malestroit ; fiica sa, când era încă în această lume, se numea Ermengarde.

Nu exista la Nantes, marele oraș al bogatului duce, nu exista la Rennes, care este capitala țării bretone, nu exista nicăieri doamnă sau domnișoară care să-și poată disputa premiul frumuseții cu fata din Malestroit.

Seniorii o urmăreau de departe, călare pe calul ei negru și se întrebau : „Cine va fi soțul ei ?“. Apoi se priveau cu ochi sălbatici și mânușile lor de oțel răsunau atingând mânerul pumnalelor.

Ducele Francois muri, doamna Anne moșteni Bretagne ; fură văzuți călărind în țară bretonă, oșteni din Franța.

Hervé a spus : „Nu vreau !“. Își încinse sabia lui bună și vasalii săi se adunară în jurul lui.

Merseră, o sută de oameni purtând lance, până în orașul Redon, unde curge râul Vilaine.

— La Redon se aflau soldații din Franța, care îi primiră cu vitejie.

Se luptară, Malestroit fu învins. Aceasta se întâmplă în ajunul Intrării în biserică.

Ermengarde părăsise castelul și trecuse bălțile.

Îl aștepta pe tatăl său la castelul Gourla.

Malestroit se întoarse, urmat de aproape de oamenii regelui Franței.

— Senior, îi spuse lui Hervé căpitanul francez, tu ești slab, noi suntem puternici. Soldații mei au cucerit castelul și voi forța și ultimul tău adăpost. Dă-mi pe fata ta, frumoasa Ermengarde, pe care o voi face soția mea și oștenii mei se vor întoarce pe drumul spre Redon ; și îți voi reda castelul.

Hervé urcase pe zidul castelului pentru a-l asculta pe căpitanul francez. Merse la fiica sa și îi spuse :

— Francezul te iubește și el este cel mai puternic ; dar voința ta va fi respectată.

— Monsenior, răspunse frumoasa Ermengarde, nici un bărbat nu va avea mâna mea, pentru că eu mi-am dăruit inima lui Dumnezeu.

Francezul se infurie rău. Făcu o breșă în zidul puțin rezistent al conacului și intră. Servitorii lui Malestroit muriră până la ultimul.

Atunci Ermengarde îl apucă de braț pe tatăl său și îl trase spre bălți.

Pe mal se aflau trei șlepuri. Hervé urcă pe unul din ele și Ermengarde îl împinse cu piciorul în larg, deși tatăl său o strigă. Ea urcă pe al doilea șlep și părăsi malul — Căpitanul și oamenii săi care alergau după ei, se aruncară în al treilea șlep.

În șlepul lui Hervé nu se aflau nici vâsle, nici prăjină. Ermengarde le luase. Șlepul se duse în derivă spre fundul bălții umflate. Fata lui Malestroit îi trimise tatălui său o sărutare de adio și se îndreptă către curentul râului Oust, care forma o linie în mijlocul apelor verzi ale lacului.

Francezii nu știau ce să facă. Pe cine să urmărească ? Ermengarde era așezată la pupa șlepuului său. Surâdea și părea că-i cheamă cu privirea pe francezi. Francezul se îndreptă către Ermengarde, frumoasa.

Zâmbetul Ermengarde se accentuă. Ea continuă să vâslească. Prora bărcii sale atinse curentul râului Oust, și, virând imediat alunecă de-a lungul rapidului râu. — Vâsliți ! strigă francezul : să ajungem și noi la curent.

Ajunse la curent. Se lăsa crepusculul serii. De parte se auzea un zgomot surd, continuu, inexplicabil.

— Ce zgomot e ăsta ? întrebă francezul. Nimeni din barcă nu știu să-i răspundă.

Acest zgomot era bulboana Trémeulé, deasupra căreia nu plana încă Femeia Albă.

Barca Ermengardei Frumoasa zbura pe apă cum zboară o săgeată prin aer. Barca francezului o urma îndeaproape. Zgomotul bulboanei nu mai era nici sursa, nici îndepărtat : era răsunător și teribil.

Deodată, francezul o văzu pe Ermengarde îngenunchind și rugându-se. Apoi, ea își făcu semnul crucii și rămase imobilă... Vâsliți ! strigă francezul.

Șlepuul său țâșni și aproape că atinse barca frumoasei Ermengarde.

Dar în acest moment barca Ermengardei Frumoasa se învârti și dispăru. Atinsese marginea bulboanei Trémeulé, a cărei spumă alburie și strălucitoare îi înconjură deja pe francezi.

— Înapoi ! strigă căpitanul.

Dar era prea târziu. Vârtejul apucă barca, o învârti o secundă și o aruncă, zdrobită, în fundul bulboanei.“

Chautepie se opri. Povestind balada sa, vocea îi devenea din ce în ce mai monotonă și voalată. Avea planul său.

Cei trei hughenoți continuaseră să bea, și beți turtă, puseră capul pe masă și adormiseră. Plélan, înainte de a adormi, cu o ultimă licărire de rațiune, ordonase celor două santinele să-l apuce fiecare pe Noël de câte o mână. Chiar el își trecuse brațul în centura copilului.

Strâns astfel, Noël vru să vadă cât de profund era somnul gardienilor săi. Se opri din povestit, dar un mormăit al lui Guy îi demonstrează că noul său stăpân avea nevoie să fie încă legănat și începu din nou să povestească :

„Iată de ce oamenii din Malestroit se vor ruga și vor plânge în capela îmbrăcată în negru. Pentru că doamna Ermengarde este moartă, moartă în bulboana Trémeulé.

Francezii pieriră și sir Hervé fu salvat.

De atunci, — cine nu a văzut-o ? — doamna Ermengarde revine în fiecare noapte plutind pe deasupra bulboanei, ce a fost mormântul său. Ea revine pentru că moartea sa a fost voluntară și pentru că, păcătuind, și-a salvat tatăl.

Ea revine. — Oamenii din Malestroit se roagă de mult pentru ea ; dar cine poate ști cât timp a măsurat Dumnezeu pentru iertarea greșelii sale ?

Ea revine — și dacă un om din Malestroit se află în primejdie pe baltă, într-o noapte cu furtună,

ea împinge barca departe de abisul Trémeulé ; dacă dar un dușman al casei sale se apropie și îndrăznește să braveze, după apusul soarelui, teribila ei apropiere, întinde lungul său braț de ceață și atrage barca cu o forță invincibilă.

Apoi o răsuțește ca pe o mână de paie și aruncă resturile informe în abisurile bulboanei.

Oamenii bălților se tem de ea și salută de departe silueta sa gigantică. Cei care s-au apropiat foarte mult, pentru a-i atinge rochia diafană, erau bărbați îndrăzneți și temerari. Ei n-au mai revăzut niciodată iarba verde de pe mal și oasele lor sunt semănate ca niște pietricele pe fundul curentului râului Oust.

Aceasta este legenda Femeii Albe, care păzește, noaptea, bulboana Trémeulé“.

De câteva minute, vocea lui Noël se făcuse din ce în ce mai slabă. După ultimele cuvinte, se auzi un murmur neclar, din ce în ce mai încet.

Cât a ținut partea a doua a povestirii sale, istețul copil încerca să scape. Apropiind încet mâinile celor care le țineau unul la dreapta și altul la stânga, și le eliberase pe ale sale cu precauții infinite apoi scosese mâinile lui Guy care căzuse într-un somn adânc, din centura sa și le așezase la locul lor. După aceea, împrumută pumnalul uncia din gărzile sale și tăie centura, care rămase suspendată de brațul căpitanului hughenot.

Era liber și nu-și putea stăpâni o săritură de bucurie, dar temându-se de apropiata întoarcere a soldaților aflați în subterană, își reprimă orice mani-

festare imprudentă și coborî la grajduri unde înhă-mă un cal și plecă imediat în galop.

Când se trezi a doua zi de dimineață, Guy de Plélan fu foarte surprins, simțindu-și cele două mâini strânse ca într-o menghină. La rândul lor, cei doi soldați nu fură mai puțin uimiți de a se găsi față în față cu șeful lor, și cu o duzină de sticle goale, alături.

Ideile lor, vagi și indecise, ca după o noapte de beție, rezistau cu încăpățănare oricărui efort de a le ordona. Se priveau toți trei uluiți.

În sfârșit, Guy de Plélan își amintea ce se întâmplase.

— Ce-ați făcut cu Chautepie ? întrebă el deodată.

Soldații se luminară. Parcurseră sala cu privirea și lăsară capul în jos.

— Să mor eu ! strigă Plélan, caraghiosul ne-a scăpat. Încep să înțeleg totul. Era de partea doamnei de Malestroit și oștenii mei se vor întoarce cu mâinile goale.

Zărilor începeau să se mijească, când Toussaint și Marguerite de Guer ajunseră pe malul bălților râului. Caii lor, extenuați, se culcară pe iarba umedă.

Coborând de pe cal, doamnă de Malestroit se îndreptă către fiul său, pe care Toussaint îl mai ținea în brațe și îl strânse puternic la piept.

— Cum va putea oare Amaury de Malestroit să vă răsplătească pentru devotamentul vostru, spuse ea, adresând fidelului servitor o privire de recunoștință. Ați salvat ce îi este mai drag în această lume.

— Salvat... repetă Toussaint cu un aer de în-doială și ezitare. Dumnezeu să-l aibă în pază.

Se lăsă în jos și-și lipi urechea de pământ...

— Este pasul unui cal ! murmură el. În zece minute ne va ajunge.

— Ce spuneți ? strigă Marguerite înspăimântată.

— Trebuie să pornim imediat, doamnă. Abia când vom fi pe celălalt mal și voi fi închis în urma voastră ușa camerei secrete de la Gourelá, abia atunci veți putea spune că v-am salvat... nu înainte !

Făcu cam o sută de pași de-a lungul râului și descoperi o barcă legată de sălcii. Vaporul era vechi și părea nefolosit, apa pătrundea prin scândurile împreunate.

Toussaint ezită un moment, dar zgomotul pașilor calului era acum distinct. Calul se apropia rapid. Toussaint sări în barcă, goli apa cât putu de bine și după ce îi urcă pe Marguerite și copilul său începu să vâslească cu o prăjină din toate puterile sale.

Abia părăsiră malul și calul ieși de pe drumul pietros care ducea la țărmul apei și alergă pe peluza densă, care înăbuși deodată zgomotul pașilor săi. Nu se luminase încă bine de ziuă. Ca prin ceață, Toussaint îl zări pe cal și călăreț alunecând cu rapiditate în umbră, urmând sinuozitățile malului, dispărând apoi în spatele unui tufiș de răchită.

Marguerite de Guer scoase un suspin de ușurare. Toussaint dădu trist din cap.

Înaintau încet. Barca era grea și lua apă din toate părțile. Toussaint se întreba dacă apa nu-i va învinge înainte de a ajunge pe celălalt mal.

Partea de baltă unde se imbarcaseră fugarii noştri era cel mai greu de traversat din cauza limbilor de pământ şi a prelungirilor care dublau distanţa.

Trecuse mai bine de o jumătate de oră de când Toussaint vâslea fără oprire şi linia întunecată ce reprezenta malul drept pe care îl părăsiseră, părea abia la o mie de paşi depărtare. În plus, nu se luminase bine de ziuă. Departe, în larg, silueta colosală a Femeii Albe se distingea ca în plină noapte, dar întunericul rămânea prea dens pentru a putea recunoaşte cursul râului Oust.

Trecuseră mulţi ani de când Toussaint părăsise bălţile pentru a deveni unul din servitorii castelului. Totuşi nu putuse uita complet semnele caracteristice şi frapante ce anunţau venirea ceţurilor de toamnă. Văzu cu spaimă smocuri de vapori alburii şi pufoşi alergând împrejurul bărcii sale, dispărând, apoi revenind, mai dese şi mai ondulate. În acelaşi timp, stelele ce străluceau încă pe cer părură că se măresc şi luară o tentă alburie. Deodată vântul încetă. Femeia Albă îşi lărgi în chip nemăsurat în toate sensurile proporţiile sale şi acoperi, într-o clipă, jumătate de orizont.

Toussaint încetă să mai vâslească şi-si încrucişă braţele pe piept.

— Ce faceţi ! se sperie Marguerite. Credeţi că este prudent... ?

— Curajul ca şi prudenţa ne sunt la fel de inutile de acum înainte, doamnă, o întrerupse Toussaint a cărui privire exprima o deznădejde tristă. Cerul îmi este martor că mi-aş da din toată inima viaţa

pentru a vă salva, dar acum numai Dumnezeu vă mai poate veni în ajutor.

Doamna de Malestroit îl privi uimită. Apa bălții era calmă și lucioasă ca o oglindă.

— Ce alt pericol ne poate amenința ? întrebă ea.

Toussaint întinse mâna spre locul unde, nu demult, se desenasese forma Femeii Albe.

— Priviți ! spuse el.

Marguerita privi și surăse.

— Nu văd nimic, răspunse ea, doar o perdea de ceață care, cum spune proverbul, ne promite o zi însorită.

Toussaint tresări și-și coboră privirea. Încrederea stăpânei sale, în acest moment suprem, îi strânse inima.

— Vai ! Doamnă, spuse el cu jumătate de glas, acest soare frumos va apare prea târziu pentru ca noi să-l putem vedea.

— E adevărat ? strigă biata mamă, trecând subit de la securitate la spaimă. Fiul meu ! nu-l putem salva măcar pe el ?

Toussaint nu răspunse ; și, aruncând prăjina, începu să golească apa din barcă cu ajutorul pălăriei sale de pai.

În timp ce scotea apa, zidul de ceață se apropia. Curând vaporul fu înconjurat de un vâl dens care ascundea în același timp apa, pământul și cerul.

— Acum înțeleg, înțeleg, strigă Marguerite de Guer strângându-și cu putere fiul în brațe.

Toussaint golea vaporul fără a se opri, dar în fiecare clipă apăreau noi fisuri și se putea calcula,

într-un fel momentul când barca avea să se scufunde în mod inevitabil.

— Totul s-a sfârșit ! murmură în cele din urmă Toussaint, căzând epuizat.

Cât timp îl văzuse lucrând pe fidelul său vasal, Marguerite de Guer păstrase o fărâmbă de speranță. Acest ultim cuvânt fu pentru ea ca o oprire în moarte.

Îngenunche și se rugă.

Apoi, privind-și fiul, care dormea liniștit la sânul său, spuse :

— Dumnezeuule ! Eram o femeie fericită și o mamă fericită... Facă-se voia ta !

Apoi închise ochii și așteptă moartea.

Toussaint, îngrozit de pericolul ce-o amenința pe stăpâna sa, contempla cu ochii triști apa bălții care pătrundea deja peste bordura bărcii.

Deodată, o voce cristalină și copilărească — poate vocea vreunui păstor ce trecea cu oile pe mal — străpunse ceața și aduse nefericilor care agonizau notele vesele ale unui refren naiv din regiune.

III

Chautepie

Vocea cânta așa :

Fie că-i frig sau cald.

Că tună sau bate vântul

Pe fundul apei strâmt

Eu sunt castanul rătăcitor
 Și dacă cineva cântă uneori
 Pe timp de furtună,
 Eu sunt acela !

Toussaint își ținu respirația pentru a asculta
 mai bine. Parcă în auz i se concentrase tot sufletul.

— Este Noël ! strigă el, împreunând mâinile. Îi
 recunosc cântecul.

Marguerite ridică încet capul. Nu îndrăzneau să
 spere.

Totuși Toussaint își făcu mâinile pâlnie și strigă :
 — Noël !

Noël fără îndoială că nu auzi, căci vocea con-
 tinuă :

Micului Chantepie
 Nu-i trebuie decât un vapor
 Căci el vede fără invidie
 Plăcerile lumești de la castel
 Trăind mereu pe apă
 Nu are habar de mâncare,
 Și nu vrea să vadă
 Decât partea frumoasă a vieții.

— Noël ! Noël ! mai strigă Toussaint.

Vocea începu un al treilea cuplet. Părea că s-a
 îndepărtat destul de mult deoarece cuvintele ajun-
 geau acum neclare și asemănătoare unui murmur
 confuz.

— Dumnezeu ! Dumnezeu ! hohoti de plâns
 Marguerite de Guer, nu-ți este deloc milă ?

Toussaint își adună toate forțele și scoase un ul-
 tim strigăt, lung, sfâșietor, plin de disperare, apoi
 se prăbuși pe una din băncile vaporului.

De data aceasta, cântecul încetă deodată. Tous-saint aplecă cu ardoare urechea și un strigăt îndepărtat îi ajunsese la ureche prin ceață.

Bunul servitor răspunse imediat și nebun de bucurie, îngenunche în fața stăpânei sale și îi sărută mâinile cu însuflețire.

După câteva minute, barca lui Chautepie, condusă de mâna exersată a tânărului pescar, apăru prin ceață. Aluneca pe apă, rapidă și ușoară, ca o sanie pe gheață. Marguerite și Toussaint urcară în barca lui Noël.

— Dacă coțofana n-ar mai fi cântat, murmură acesta din urmă, bătrâna voastră mamă ar fi plâns în această seară, tată Toussaint.

— Noël, Noël ! strigă fidelul vasal, îngenunchează și mulțumește-i lui Dumnezeu, copile, căci tu ai salvat de două ori cea mai scumpă comoară a stăpânului tău.

Noël se supuse și atinse cu buzele mâna Margueritei de Guer. Aceasta se aplecă, îl sărută pe frunte și descoperi fața fiului său adormit pentru ca Noël să-l sărute la rându-l său.

— Noël ! Noël ! spuse Toussaint uluit, ai câștigat fiul meu glorioasă și nobilă recomensă ! Acum poți, fără mirare, să devii nobil și să încalți pintenii auriți.

Noël vru să suradă, dar avea lacrimi în ochi.

— Mulțumesc, doamna și stăpâna mea, murmură el. Într-o zi, dacă vrea Dumnezeu, îmi voi da viața pentru dumneavoastră.

Bălțile râului Oust, formate prin unirea mai multor cursuri de apă, divergente și de importanță ine-

gală, se întind pe o lungime de patru sau cinci leghes, între două amfiteatre de verdeață ce înconjoară pe de o parte arborii mari ai Pădurii Noi și ai Pădurii Rigux, pe de alta landul Saint-Vincent, rampă aridă, unde la fiecare pas, răsare capul cenușiu și acoperit cu mușchi al stâncii.

El curge de la est spre vest, când apele sunt scăzute, bazinul bălților este o câmpie întinsă, tăiată de numeroase pârâuri. Dar, încă din primele zile de toamnă, fiecare pârâu se umflă deodată, debordează și își amestecă apele cu acelea ale râului Oust, umflat brusc. Câmpia se transformă în lac. Pe locul unde treceau odată în dezordine și bună prietenie, ca în timpurile vârstei de aur, caii castelanului, vacile domnului primar și oile pitice ale bietului locatar al colibei acoperită cu paie, se aruncă eretele și se lansează ca săgeata dihorului.

În secolul al șaisprezecelea, nu exista încă primar, dar oile se cunoșteau deja. Când apele creșteau, toate aceste turme risipite pe suprafața bălților se retrăgeau ușor în partea de jos a celor două rampe și și se strâneau acolo unde rămânea fără apă o porțiune de verdeață. De departe, s-ar spune că sunt, și aceasta se vede încă, într-o perioadă asemănătoare, două panglici nesfârșite de pânză nealbită puse să se usuce și să se albească la soare.

Când apele cresc, deoarece zilele sunt calde încă și bruma este frecventă dimineața, apa bălților, încălzită la soarele din ajun, începe să scoată fum către sfârșitul nopții. Fără îndoială există și alte cauze, pe care nu am ști să le indicăm, care favorizează

această degajare subită de vapori, căci întregul lac se acoperă în câteva minute cu un vâl dens alb, aproape compact, cuvântul ceață nu ar putea sugera locuitorilor orașelor decât o imagine ștearsă. Este un fel de noapte luminată. Acest vâl opac, dar difuzând o lumină ce îi este proprie, luminează puternic obiectele care se află la îndemână și ascunde complet restul. Vedeți, de exemplu, un arbore mare pe ramurile căruia scânteiază prisme diamantate de chiciură ; vedeți o ramură, două ramuri ; a treia dispăre sub brumă și va trebui să faceți un pas pentru a o zări.

Această ceață, în acest anotimp, este periculoasă și provoacă frecvente naufragii. Trebuie să existe într-adevăr un far pentru a te orienta pe acest loc liniștit în aparență, dar tăiat de numeroși curenți. Ziua se poate înota drept către maluri ; noaptea, spectrul colosal al Femeii Albe, care se zărește din toate părțile, poate servi drept busolă ; dar ceața învăluie totul într-o obscuritate densă, completă, uniformă. Trebuie să rămâi pe loc și să aștepti.

Dacă vasul este bun, soarele ajunge, gonește ceața și îți poți continua drumul.

Dacă vasul este vechi și spart, cum se întâmplă de obicei în aceste ținuturi sărace, soarele tot ajunge ; dar ajunge prea târziu. În locul unde s-a aflat vaporul, lacul s-a închis, calm și neted ca suprafața unei oglinzi. Nimic nu anunță naufragiul și noaptea. Este mormântul albit al Scripturii.

Se înțelege acum de ce lui Tousseint îi pierise tot curajul și încetase să mai vâslească. Între el și mal erau poate zece curenți, dintre care nouă l-ar fi purtat drept pe patul râului Oust, apoi în bulboana Tré-

meulé. Să lupți contra pericolului ar fi însemnat să grăbești moartea.

Odată instalați în barca lui Noël, care era nouă și nu lăsa să pătrundă apa, fugarii noștri se aflară la adăpost.

— Lasă prăjina Noël, și să așteptăm soarele, spuse Toussaint.

Dar Chautepie nu gândea la fel.

— Tată Toussaint, răspunse el, nu este destul aur în castelul seniorului nostru Amary?

— Ba da... de ce ?

— Pentru că Plélan, care este un hughenot blestemat, fără credință și fără lege, și care niciodată nu se dă înapoi de la o faptă rea, va spune :

— Iată aur ! mult aur ! Căutați și aduceți-mi-o pe doamna Marguerite...

— Este adevărat, murmură Toussaint.

— Ori, pe cele două maluri ale lacului, când soarele strălucește, sunt mulți ochi deschiși și când ochiul a văzut, limba vorbește.

— Acolo unde mergem noi, spuse Toussaint, nu sunt decât vasali fideli...

— Nu l-ați auzit niciodată, întrerupse Noël, pe domnul rector povestind de la tribună istoria Pasiunii ? Isus a fost trădat, tată, pentru treizeci de dinari, de unul din oamenii săi devotați.

— Este adevărat, adăugă Toussaint. Și ce să facem ?

— Iuda n-ar fi trădat, tată Toussaint, dacă n-ar fi știut unde să-l găsească pe Salvatorul nostru... Să profităm de ceață și doamna Marguerite să treacă

pragul castelului Gourla înainte ca cineva să o fi zărit.

Toussaint îl privi pe copil cu o naivă admirație:

— Noël, Noël, spuse el, Dumnezeu să-ți dea zile, fiul meu și vei deveni un mare senior.

Însăși doamna de Malestroit nu putu să nu admire înțelepciunea precoce și devotamentul lui Noël.

— Când vei avea vârsta, copile, spuse ea surâzând, monseniorul Amaury te va face cavaler... Dacă Dumnezeu mă ajută să-l revăd, primul meu cuvânt va fi pentru tine.

— Eu, cavaler ! strigă Chautepie, izbucnind în râs, și cine va pescui, mă rog, castane de apă pentru cei de la castel ?

Spunând acestea, sprijini prăjina de umărul său și traversând barca cât era de lungă, o împinse cu putere.

— Fundul cedează, murmură el, vom intra pe Oust.

În același moment, barca se învârti singură și fugarii noștri simțiră că sunt luați cu rapiditate de curent.

— Suntem destul de depărte de bulboană ? întrebă Marguerite cu spaimă.

— Într-un minut o vom auzi, însă poate fi auzită cu mult timp înainte de a fi văzută.

Aruncă prăjina și îngenunche în fața suzeranei sale.

— Și acum, nobila mea doamnă, spuse el, vă rog să-mi acordați o favoare.

— Ei Noël ! ei ! murmură Toussaint.

— Lasă-l să vorbească, spuse Marguerite. Jur pe Maica Domnului că nu i se va refuza nimic.

— Ați auzit, tată Toussaint ! strigă Noël : Vreau inelul pe care sir Amaury de Malestroit vi l-a dat în ziua binecuvântată a logodnei voastre.

Marguerite de Guer se înalță și fața ei căpătă o expresie severă.

— Vasal, am jurat pe Maica Domnului și îmi voi ține jurământul orice s-ăr întâmpla. Dar ce vrei să faci cu inelul meu nupțial ?

— Vreau să-mi împodobesc degetul, nobila mea stăpână...

— Nefericit copil ! vru să-l întrerupă Toussaint, vânătorul.

— Vreau, reluă Noël, să-mi servească drept gaj într-o misiune importantă, de care nu sunt poate deloc demn, dar pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, voi încerca s-o duc la bun sfârșit.

— Ce misiune ? întrebare în același timp Marguerite și Toussaint.

— Nu trebuie, reluă Noël, ca sir Amaury să afle de primejdia în care se află doamna Marguerite și moștenitorul de Malestroit ?

Fruntea Margueritei de Guer se descreți deodată.

— Nu este periculos să iei asupra ta misiunea de a duce acest mesaj ? întrebă ea, scoțând inelul de pe degetul alb și delicat.

— Nu știu, răspunse Toussaint, a cărui spaimă se transformase în bucurie, dar fiul meu Noël nu se teme de primejdie când este vorba de a servi familia Malestroit.

Și îl bătu pe copil pe umăr, cu mândrie.

Marguerite de Guer se gândi o clipă.

— Iată inelul meu, spuse ea, și nu îți mai vorbesc de recompensă, Noël, căci tu ai inima unui nobil !

Chautepie luă inelul și se ridică vesel în timp ce Toussaint vărsa lacrimi de fericire.

— Ascultați, spuse copilul, — iată spectrul Femeii Albe, este vremea să trecem la treabă.

Intr-adevăr la distanță mică, bulboana mugea.

Noël apucă prăjina ; dar nu reuși să dea de fund și trebui să recurgă la vâsle. Într-o clipă, vasul se învârti și tăind de-a curmezișul curentul râului intra imediat într-o apă liniștită și leneșă. Noël își luă atunci prăjina și nu o lăsă decât în momentul în care barca atinse malul.

Nu ezitase nici o clipă pe durata traversării. După cum am spus, balta era domeniul său. Semne abia perceptibile care, pentru alții ar fi rămas mute, îi arătau drumul : culoarea apei, adâncimea sa, consistența fundului, direcția curenților, totul îi indica cum să conducă barca, rapid și sigur.

Când cei trei fugari debarcară pe mal, ceața începuse ușor, să se risipească. Se zărea discul soarelui, foliat și micșorat prin refracție ; dar razele sale nu reușiseră, decât în mică măsură să străpungă perdeaua de ceață ; și doamna de Malestroit putu să treacă, fără a fi văzută, pragul castelului său, Gourla.

Guy de Plélan, furios că l-a scăpat din mâini pe Chautepie, pe care voia să-l folosească drept copoi

ca să dea de urmă Margueritei de Guer, începu să mediteze profund. Meditând, adormi.

Când se trezi, soarele pătrundea prin înaltele ferestre cu vitralii pictate ale salonului Malestroit. Privirea îi căzu mai întâi pe portretul doamnei Ermengarde.

— Vrajitoare ticăloasă, strigă el cu mânie. Din cauza poveștii tale blestemate s-au întâmplat toate. Uite ! Primește-ți răsplata !

Și apucând paharul gol, îl aruncă cu toată puterea către nefericitul portret, care suferi importante stricăciuni.

După răzbunarea asta legitimă, viteazul căpitan ieși în curtea castelului unde se aflau oștenii săi.

— Unde sunt Gauthier și Corentin ? întreabă el.

Erau numele celor două santinele care vegheaseră cu el, în salon. Corentin și Gauthier făcură un pas înainte.

— Gauthier, reluă el, tu care ai brațul lung, bate-mi două cuie puternice... la distanță aprecia-bilă unul de celălalt.

Gauthier luă ciocanul și bătu cuiele.

— Tu, Corentin, continuă hughenotul, mergi și cauă două frâuri lungi de trei picioare fiecare... două frânghii solide, capabile să țină o greutate mare.

— Gata, spuse curând Gauthier, aruncând ciocanul.

— Iată ! spuse la rândul său Corentin, prezentând frânghiile.

— E bine !... Acum, așezați-vă în genunchi și faceți-vă rugăciunea, dacă din întâmplare știți vreuna.

Soldatii păliră ; ghiciseră intenția lui Plélan.

— În numele Fecioarei, fie-vă milă ! strigă Co-rentin.

— Pentru mântuirea voastră, îndurare ! strigă Gauthier.

Plélan izbucni în râs.

— Cine vorbește aici de Fecioară ? spuse el. Nu puteți muri ca niște buni calviniști, fără a-i invoca pe sfinți sau alte sclifoseli ? În privința mântuirii mele, e treaba mea și vă cer să nu vă mai gândiți la ea mai mult decât mine.

Făcu un semn. Cele două corzi fură solid înno-date și cei doi nefericiți soldați, spânzurați, se balansară curând deasupra pragului.

— Acum, reluă Guy de Plélan, este vreunul dintre voi secretar, camarazi ?... nu vă fie frică. nu voi mai spânzura pe nimeni astăzi...

Care din voi știe să scrie ?

Un soldat ieși din rând. Plélan ceru să i se aducă un pergament și dictă următoarele :

„Guy, cavaler, senior de Plélan, tuturor celor ce vor citi, salut !

Recompensă 10 monede de aur de treizeci de livre celui care va aduce cavalerului pe nume Plélan pe soția și fiul papistasului Amaury de Malestroit.

Spuneți mai departe ca să afle și alții.“

Viteazul căpitan pecetlui acest anunț cu mânerul sabiei sale și îl afișă pe ușa bisericii din Malestroit, având grijă să pună de pază pe unul dintre soldații

săi, pentru a-l apăra, la nevoie, și mai ales, pentru a da explicații. Apoi, îi ceru sergentului să facă o copie după această proclamație și îi porunci să străbată satele dimprejur, pentru ca toată lumea să știe de intențiile sale generoase.

Satisfăcut de ce-a făcut în dimineața aceea, se așază la masa seniorilor de Malestroit și servi dejunul.

Gustă din vin și aruncă paharul departe de el.

— Ptiu ! mergeți și-mi căutați vinul din care Chautepie — acest tânăr nostim — mi-a dat să beau ieri.

Cei patruzeci și șase de soldați rămași începură să scotocească ; dar numai nefericitul Gauthier îl însoțise pe Noël în beciurile castelului Malestroit. Cei-alți nu știau drumul.

— Să fie dat jos Gauthier ! strigă Plélan, amintindu-și deodată de această împrejurare.

Era prea târziu ; Gauthier nu mai respira.

— Să mor eu ! strigă Guy de Plélan, bădăranul ar fi putut să aștepte să-și dea sufletul ca să știi unde au pus vinurile alese acești câini de papistași. Dar n-a fost niciodată bun la nimic în viața sa și îl dau dracului din toată inima.

După câteva ore, Plélan urca pe cal și abandona castelul Malestroit, devastat, pentru a continua drumul spre Roche-Bernard, unde era cartierul său general.

Marguerite de Guer se afla în camera secretă de la Gourla așezată pe un fotoliu, aproape de copilul

său, care se trezise și surâdea, ignorând primejdiile ce-l pășteau.

În jurul lor în picioare se aflau Noël, Toussaint și doamna Marthe Rocher, bătrâna mamă a vânătorului de la Malestroit.

— Deci așa, tinere, spuse Marguerite, pericolele aventurii nu-ți scad curajul ? Ești hotărât să duci un mesaj soțului meu ?

— Quimper este departe de aici ! suspină bătrîna Marthe, care împărțea în mod egal dragostea de mamă între Toussaint și Noël ; — copilul va muri înainte de a ajunge.

— Poate ar fi mai bine să plec chiar eu, spuse Toussaint, vânătorul.

— Nu, nu, nu ! zise de trei ori Chautepie. Fiecare cu treaba sa, tată Toussaint ! Vegheați asupra comorii ce v-a fost încredințată ; eu voi merge după ajutoare și le voi aduce.

— Este un păcat să pui la încercare providența, reluă cu voce scăzută Marthe, care plîngea și surâdea în același timp, dar dacă Chautepie spune că se va duce, o va face.

— Să plece, spuse Toussaint cu tristețe.

— Pentru asta, continuă bătrîna aparte, trebuie să bați multe leghe ca să găsești pe cineva ca el !

Marguerite de Guer ezita ; îl îndrăgea pe acest copil, atât de devotat, atât de inteligent, de curajos. Având o vagă idee, teribilă, despre primejdiile călătoriei, ezita să-l trimită cu o astfel de misiune, care chiar un om matur ar fi putut să nu o ducă la

bun sfârșit ; dar, aruncând privirea către fiul său, se hotărâ.

— Să plece ! spuse și ea.

Chautepie atâta aștepta. Îi îmbrățișă pe bătrâna Marthe și pe Toussaint, sărută mâna Margueritei și se îndreptă în fugă către ușă.

— Să vă uitați bine, seara, la stânca albă care taie pădurea, de pe celălalt mal ; și când veți vedea un foc aprins va însemna că l-am văzut pe sir Amaury, să mă căutați în barca mea, tată Toussaint.

Ieși, urmat de Toussaint.

Castelana și vasala se aplecară pe fereastră. Noël urcase pe un cal micuț și Toussaint, mergea pe lângă el, având carabina pe umăr.

În loc să coboare către baltă, Noël apucă pe o cărare ce ducea către câmpie și în curând dispăru după arborii de pe marginea drumului.

Marguerite de Guer se întoarse la leagănul copilului și îl sărută pe acesta pe frunte.

— Ai putea să-i semeni într-o zi ! gândi ea cu voce tare.

— Amen ! răspunse bătrâna cu mândrie ; — căci nu se putea face o urare mai bună.

Trecuseră abia zece minute de când Noël părăsise castelul. Toussaint tocmai îi dădea ultimele sfaturi și își lua rămas bun, neuitând să strecoare în mâna lui Noël o pungă plină cu bani, când un soldat apăru la capătul drumului.

Noël nu băgă de seamă. Privi ultima îmbrăţişare a vânătorului şi dădu pîteni calului. Toussaint se întoarse.

— Dumnezeu să vă aibă în pază ! spuse Noël trecînd pe lângă soldat.

Acesta ridică ochii. Se recunoscură în acelaşi timp ; Chautepie se întoarse din drum şi soldatul porni în goana mare pe urmele sale.

— Sceleratule ! drăcuşor blestemat, striga acesta din urmă, dînd pîteni calului, de data asta, te-am prins ! Din cauza ta au fost spînzuraţi în această dimineaţă doi flăcăi cinstiţi iar eu mi-am petrecut noaptea într-o pivniţă umedă şi fără ieşire... Pe sfîntul Calvin ! Vei plăti pentru tot !

Auzind zgomotul, Toussaint se întoarse. Văzu că ostaşul, al cărui cal era normand şi puternic, câştiga teren cu fiecare clipă. Văzu, de asemenea, că la pălăria sa, cavalerul purta culorile lui Rohan.

— Ajutor ! strigă copilul gata-gata să fie ajuns. Toussaint îşi încarcă carabina şi strigă soldatului să se oprească.

Neavînd nicidecum intenţia de a se supune, foarte aproape de Noël acesta flutură lungă lui sabie pe deasupra capului. Copilul fugea în direcţia lui Toussaint, iar distanţa foarte mică dintre cei doi cavaleri, nu îi permitea vânătorului să tragă.

— Ajutor ! repetă Noël.

În acest moment, calul său se împiedică ; soldatul se ridică în şa pentru a lovi. Toussaint îi zări capul deasupra lui Noël şi apăsă pe trăgaciul armei sale.

IV

Provocarea

Glonțul plecă. Soldatul, Noël și calul acestuia din urmă se rostogoliră în praf.

— L-am ucis, l-am ucis pe fiul meu Noël ! murmură vânătorul cu deznădejde.

— Bine ochit, tată Toussaint ! răspunse copilul care se ridică de jos cu vioiciune, fără dumneavoastră, n-aș fi fost departe de drumul spre Quimper.

Încercă să-și ridice calul și, văzându-l rănit grav la genunchi din cauza pietrelor de pe drum, se întoarse către ostaș. Acesta era mort ; primise glonțul lui Toussaint în mijlocul frunții.

Acest soldat nu era altul decât sergentul lui Guy de Plélan, însărcinat de acesta din urmă să aducă la cunoștința locuitorilor orașelor și satelor prețul pus pentru prinderea Margueritei de Guer și a fiului său. El se îndreptă către Saint-Vincent pentru a-și îndeplini misiunea, când glonțul lui Toussaint îl aruncase, mort, de pe cal ; avea încă prinsă de gât, cu un fir de mătase, foaia de pergament care conținea promisiunea că cel ce o va preda pe doamna și moștenitorul de Malestroit va primi cele zece monede de aur.

Noël smulse firul de mătase și citi. După primele rânduri, fața îi pâli. Mototoli furios pergamentul și

sări în şa pe calul soldatului care, bine dresat, stătea nemişcat pe locul unde căzuse stăpânul său.

— Aşa cum mi-am imaginat ! gândi el, se va încerca cumpărarea lui Iuda şi trebuie să mă grăbesc ca să nu ajung prea târziu.

Făcu un gest de adio şi de recunoştinţă către Toussaint, care se grăbea spre el pentru a se asigura că nu este rănit şi înfigând pintenii în burta puter-nicului cal normand pe care încălecase, plecă în goana mare.

Toussaint se opri în faţa cadavrului sergentului şi puse mâna pe inima care nu mai bătea. Bunul vânător era palid, sudoarea îi curgea pe frunte.

— Acest om era un cretin ! murmura el ; şi eu l-am ucis !

Se aşeză în genunchi, spuse o rugăciune scurtă şi, ca de obicei, îşi încărcă cu grijă carabina.

— Voi reflecta mult la aceasta ! reluă el, dând din cap. Dacă va fi vorba să-mi salvez viaţa nu voi mai face acest lucru. Am făcut-o pentru fiul meu Noël !...

Dincolo de bălţile care păstrează numele său, râul Oust, umflat de numeroase râuri tributare, curge rapid, încastrat între două maluri abrupte. De-a lungul cursului său au fost construite mai multe poduri ; dar pe vremea când se întâmplau toate acestea, nu existau, de la bălţi până la Vilaine, decât câteva bacuri, arendate în mod feudal şi pentru care trebuia să plăteşti vamă. Chiar Vilaine nu avea pod decât la Redon ; dar la Rieux, seniorii cu acest nume aveau un bac ce făcea traversarea gratuit pentru toţi cei care purtau uniforma de război.

Guy de Plélan, voind să profite de acest avantaj, urma cursul râului, la pas, în fruntea celor patruzeci și șase de oșteni. Ziua începea deja să scadă. Lăsase în urmă, pe dreapta, turnul clopotniță, ascuțit din Ouestembert și bănuia, după aspectul plat și monoton al peisajului, apropierea micului fluviu Vilaine, căruia libertatea de temut bretonă i-a dat fără înconjur, numele care îi convenise.

— Blaise, îi spunea căpitanul unui bătrân cavalier, care, în absența nefericitului sergent, devenea personajul cel mai important al trupei, ai auzit vorbindu-se vreodată de această blestemată femeie, pe care oamenii bălții o numesc Femeia Albă ?

— Am văzut-o, răspunse Blaise.

— Ai văzut-o tu ?

— De aproape... Nu de astăzi se luptă oamenii lui Rohan cu cei din Malestroit. Într-o noapte, eram vreo șaiszeci de flăcăi zdraveni pe bălți, pentru a lua prin surprindere castelul Gourla, când, deodată, auzii mugetul său infernal. Privii... Pe onoarea mea, sire, văzui brațul său alb și lung cât catargul unei caravele, întinzându-se către noi și deschizându-și ghiara pentru a apuca vaporul nostru.

— Și ce ai făcut tu, Blaise ? întrebă căpitanul cu o curiozitate amestecată cu teroarea.

— Am închis ochii, căpitane.

— Și ce se întâmplă ?

— Cățărătorul nostru cunoștea bălțile, cântă nu știu ce descântec magic și mâna Femeii Albe, închizându-se, nu apucă decât un pumn de spumă din urma noastră.

— Ați avut noroc, Blaise, spuse Guy de Plélan pe un ton visător... Crezi că o salvă bună de arce-buză nu ar fi făcut-o să se înapoieze în groapa sa pentru totdeauna ?

Blaise îi aruncă o privire stupefiată.

— Archebuze ? murmură el ; la drăcu ! cine ar fi îndrăznit să tragă în Femeia Albă ? Și apoi, se spune, sire, nu poți omorî prea ușor fantomele pentru că ele au murit deja o dată.

— Ignorantule ! mormăi căpitanul ridicând din umeri... Așadar, continuă el, adresându-se trupei, l-ați recunoaște pe tânărul acela nostim care ne propunea ieri să ne-o dea pe doamna Marguerite ?

Soldații răspunseră afirmativ.

— Și vă amintiți, reluă căpitanul, de recompensa generoasă ce-i fusese promisă ?

— Boneta sa plină cu bani ! strigă Blaise ; este mai mult decât ar cere un soldat cinstit pentru o faptă ce l-ar putea costa viața.

— Ei bine ! fiii mei, continuă Plélan, rețineți și profitați dacă puteți : Acela care îmi va aduce capul și boneta lui Chautepie va primi, în schimbul capului boneta plină cu bani.

În clipa când Plélan pronunța numele lui Chautepie, o voce proaspătă și pițigăiată, pe care, fără îndoială că ați recunoscut-o, începu să cânte pe celălalt mal. Cei patruzeci și șase de oșteni și comandantul lor întoarseră imediat capul ; dar nu văzură nimic, un crâng întunecat se întindea în fața lor, cât vezi cu ochii.

Guy de Plélan își opri calul și, punându-și mâna streășină la ochi, încercă să străpungă cu privirea pădurea ce se afla între el și obiectul curiozității sale. Dar în zadar. La capătul răbdării, detașamentul o porni din nou la drum.

Dar Plélan nu pierdea din vedere celălalt mal și căuta o ridicătură de pământ care să-i permită a-l zări pe cântăreț.

— Dacă este el, așa cum cred eu, murmură Guy, încruntându-și sprâncenele stufoase, îl voi goni ca pe un animal... Să-mi moară neamul ! strigă el deodată, dacă nu este el, pe cal ! Încordați arbaletetele și fiți gata să trageți.

Soldații lui Plélan erau înarmați pentru o surpriză. În loc de archebuză purtau arbalete scurte și nu aveau ca arme decât pistoalele lor.

Nici nu termină Plélan comanda și toate arbaletetele, încordate rămaseră încremenite. În clipa aceea, un copil, urcat pe un puternic cal de luptă, ieși, cântând mereu, din pădurice și traversă la timp un mic luminiș.

Plélan făcu un semn : — patruzeci și șase săgeți de arbaletă străbătură râul, șuierând.

Chautepie, căci el era — tresări și dădu pinteni calului, dar nu se întrerupse din cântat.

— Mai trageți, striga Guy de Plélan, furios.

Soldații traseră și a doua oară, dar, din cauza grabei, tot fără rezultat.

— Să mor eu ! urla căpitanul. Acest demon ne va scăpa mereu ?

Ca și cum ar fi vrut să crească la maxim mânia agresorilor săi, Chautepie, înainte de a intra în pădurice își scoase boneta și, de departe, îi salută ironic.

Plélan, mânios la culme, îi arată pumnul și se dădu diavolului, ca de obicei ; dar Satan nu ținu cont de cadou, deoarece, de mult timp îl considera pe bunul căpitan drept proprietatea sa legitimă.

Se înnoptase. Oștenii lui Rohan sosiseră de o jumătate de oră la bacul de la Rieux și răgușiseră, blestemându-l pe luntrașul podar care, fără îndoială că dormea sau făcea pe surdul și nu răspundea deloc la chemările lor.

— Rohan ! Rohan ! striga căpitanul, la datorie, mizerabil vasal !

Nici o voce nu răspunse la acest ultim apel, dar, pe celălalt mal, se auzi un zgomot de lanțuri, anunțând că bacul traversa, în sfârșit, râul.

— Așa stăpân, așa vasali, mormăi Plélan. Oamenii domnului de Rieux nu-l iubesc mai mult pe Rohan decât pe Calvin și îmi face o deosebită plăcere să-i frec ridichea acestui somnoros care vine.

— Să-mi fie iertat, spuse Blaise cu voce joasă, cred că ar fi mai prudent să așteptați pentru a-i freca luntrașului ridichea până ne va depune pe celălalt mal.

Guy de Plélan recunoscă justetea acestui sfat și tăcu.

— Câți sunteți, domnii mei ? spuse în acest moment luntrașul.

— Patruzeci și șapte, răspunse Blaise cu blândețe.

— Pe jos sau călare ?

— Călare.

— În acest caz, voi face șase drumuri ; bacul nu poate duce mai mult de nouă cavaleri.

Primii nouă soldați se urcară în bac și trecură.

— Blaise, spuse căpitanul, cred că spiritul rău este în urechile mele. Gândul că acest drăcușor blestemat ne-a scăpat din nou, acum două ore, mă urmărește așa de tare încât vocea luntrașului mi s-a părut că este a lui.

— Vocea luntrașului, răspunse Blaise, este mai groasă și mai răgușită.

— Își poate deghiza vocea !

— Alți nouă cavaleri ! spuse în acel moment podarul, atingând malul.

Plélan, pe calul său, avu o tresărire.

— Blaise, murmură căpitanul, el este sau nu este diavolul.

Bătrânul soldat consideră că nu trebuie să-și contrazică șeful.

— Mare nenorocire ! gândi el, iată-l pe sir Guy nebun.

— Alți nouă cavaleri, repetă luntrașul, întors din a treia traversare.

Făcu această călătorie, apoi încă două. Pentru a șasea nu mai erau pe malul drept decât Plélan și Blaise. Patruzeci și cinci de cavaleri îi așteptau pe malul celălalt.

La rândul lor căpitanul și confidentul său descălecară.

Blaise se urcă primul. Guy de Plélan ținându-și frumosul cal de frâu, se urcă al doilea pe bac. Lun-

traşul era în faţă imobil şi sprijinit pe prăjina sa. Trecând pe lângă el, Plélan îi aruncă o privire oblică ; dar noaptea era întunecoasă şi putu să vadă numai că luntraşul era de statură mică şi părea foarte fragil pentru a face o muncă aşa de grea.

— Odată ajuns la celălalt mal, gândi el, trăgând de frâul calului, voi şti cine este podarul.

Guy de Plélan se înşela însă. Nu era nevoie să rămână aşa mult timp în incertitudine.

Înainte ca frumosul său cal să fi părăsit bacul luntraşul ridică prăjina şi lovind cu violenţă frâul, îl făcu pe căpitan să-i dea drumul, acesta se simţi, în acelaşi timp, lovit peste faţă. Apoi luntraşul sări cu iuteală pe mal şi împinse bacul cu piciorul.

— Guy de Plélan, spuse el, fără a-şi mai deghiza vocea, în numele lui Amaury de Malestroit, seniorul meu, mi-am pus mâna pe obrazul tău, care este al unui cavaler lipsit de curtoazie şi neloial. În numele seniorului meu, te insult şi te provoc, laş opresor al femeilor ! Dumnezeu singur poate spune unde şi când ne vom bate, dar dacă Malestroit nu poate sau nu găseşte de cuviinţă să retragă gajul meu, eu, Noël Torrec, te voi ucide, Guy de Plélan ! În aşteptarea acelei clipe, aminteşte-ţi că doamna Maïguerite se află sub paza Femeii Albe şi că nici ţăran, nici nobil nu o va ataca fără pericol de moarte.

Pronunţând ultimele cuvinte, Chautepie aruncă un mic pachet pe vaporul care se îndepărta şi, urcând pe calul căpitanului, plecă în mare grabă.

Guy de Plélan rămase împietrit. Uimirea, furia, spaima îşi făceau loc în sufletul său şi îi paralizau

voința. Inteligența sa puternic zdruncinată, îi confundă la început pe vrăjitoarea Ermengarde și pe Noël Torrec, făcând din ei un dușman fantastic, invincibil ce nu putea fi prins, mereu pe urmele sale, totdeauna capabil de a-l atinge.

După câteva secunde, își duse mâna la obrazul care ardea încă după insulta ce-i fusese adusă.

— Să-mi cadă burta ! spuse el pe un ton jalnic ; crezi, Blaise, că o palmă a diavolului poate să dezonoreze un nobil ?

— Dacă este diavolul, răspunse Blaise, el nu este așa de rău ca să o facă ; căci ar fi putut să ne înnece pe amândoi... Iată, sir căpitan, ceva aruncat de diavol sau de altcineva pe vapor.

Guy de Plélan luă obiectul ce i se prezenta și-l apropie de nări, pentru a vedea dacă nu cumva miroase a pucioasă.

— Este o mânășă, spuse el și încă ceva... Împinge bacul, Blaise, că ne ia curentul.

Blaise se supuse și în curând cei doi întârziați îi regăsiră pe cei patruzeci și cinci de soldați care erau îngrijorați pe celălalt mal. Încetul ce încetul Guy de Plélan redeveni omul de toate zilele ; simțea revenindu-i obișnuita insolență.

— Deci, fiii mei, spuse el eborând pe mal, podărul de la Rieux care este un papistaș necredincios, ne-a făcut o figură condamnabilă... Cum credeți voi că trebuie să i-o plătim ?

— Spânzurându-l ! răspunseră hughenoții.

— Ptiu ! strigă Plélan ; am avut deja în această dimineață o spânzurare... Oricât de bun ar fi un fel de mâncare, te plictisești... Blaise, prietene,

sparge ușa podarului, atârnă-i o piatră de gât și...
Mă înțelegi ? Grăbește-te !

Blaise, lovind o singură dată cu cizma sa grea, smulse ușa măcinată de carii de la cabana luntrașului podar. Înăuntru, lumina o lampă și două femei, îngenuncheate lângă patul muribundului, plângeau.

— Unde este podarul ? strigă el.

Cele două femei, cu un gest mut, îl arătară pe muribund.

— Și cine este bărbatul care a venit să ne caute pe malul celălalt ?

— Nu știu, răspunse una dintre femei. A venit și a cerut să fie trecut și cum ne-a găsit în starea asta, a luat cheia bacului.

— Totul este foarte normal, gândi Blaise și diavolul nu are nici un amestec.

Și ca să-l lase pe bietul podar să moară în pace, aruncă zgomotos în Vilaine o piatră mare.

— S-a făcut ? întrebă de departe Plélan, care se urca pe calul unuia din oamenii săi.

— S-a făcut, replică Blaise.

Detașamentul își relua marșul și intră în burgul Rieux.

Când fu așezat lângă un foc bun, în unicul han de prin acele locuri, Guy de Plélan scoase din sân mănua și celălalt obiect de aruncat de Chautepie.

— Drace ! strigă Blaise, este pergamentul ! mi s-a părut mie că zăresc acolo, în pădurice calul sergentului nostru ; acum nu mai încape nici o in-
doială.

— Crezi că au îndrăznit să ucidă un soldat de-al lui Rohan ? întrebă căpitanul.

— Nu știu ; dar mâna unui sergent de-al lui Rohan nu se deschide pentru a da ceea ce i-a fost încredințat decât atunci când inima nu-i mai bate în piept.

— Adevărat ! murmură Guy de Plélan, sprijinindu-și capul între mâini.

Apoi, vorbind cu el însuși, își repetă ultimele cuvinte ale lui Noël Torrec.

— Femeia Albă !... Nici țăran, nici nobil nu o va ataca pe Marguerite fără pericol de moarte !

După ce i-a întâlnit pe oamenii lui Rohan pe malul râului Oust, Noël Torrec dăduse piteni calului pentru a câștiga viteză și a ajunge înaintea lor la bacurile de la Rieux. Spunem bacurile, pentru că erau două, unul în susul și celălalt în josul confluentului râului Oust și râului Vilaine încât, pentru a traversa acest prim râu, trebuia, ca să spunem așa, să faci înconjurul gurii sale și să treci de două ori râul Vilaine.

Copilul nu premeditase deloc actul curajos pe care am văzut că l-a săvârșit, dar, ivindu-se prilejul, năzuința de a pedepsi odioasa proclamație a lui Plélan și dorința de a-și procura un cal mai bun, pentru a grăbi cursa și a înlătura pericolul ce-o păștea pe doamna Marguerite, îl determinaseră să-l înfăptuiască. Auzise, de pe malul stâng, apelurile repetate ale soldaților lui Rohan și-i luase locul podarului în agonie.

Toată noaptea își alergase calul pe drumul către Vannes, plănuiind ca de acolo să meargă la Port-

Louis, apoi la Concarneau, Quimper, urmând traseul pe care i-l indicase Toussaint, vânătorul. Dar, deși inteligent și întreprinzător, Noël era totuși un copil ; în nerăbdarea sa neprevăzătoare, își forță calul și ajunsese la Vannes pe jos, sprijinit într-un baston din ilex, tăiat de pe drum.

La Vannes, întâlnește un brav bărbat căruia îi mărturisise că ar avea nevoie de un cal și că ar avea și cu ce să-l cumpere.

Bravul om, căruia îi vorbise astfel, își aminti subit că avea de făcut un pios pelerinaj la Sainte-Anne d'Auray, care se afla la jumătatea drumului dintre Vannes și Port-Louis, ceea ce îi permitea să-l însoțească pe tânărul său stăpân o bucată de drum.

Chautepie care era vorbăreț și-i plăcea tare mult să fie însoțit, acceptă. Bravul om făcu rost de doi cai, își atârână o sabie lungă, de frica hoților și amândoi pleacă spre Auray.

La două leghe depărtare de Vannes, bravul om se așază de-a curmezișul drumului și trase sabia.

— Ce faceți ? întrebă Chautepie.

— Papistaș blestemat ! răspunse camaradul său, orice mijloc este bun pentru a-i jefui pe blestemații ca tine. Am vorbit de un pelerinaj pentru că asemenea fapte inspiră încredere unora ca tine, dar eu sunt un om rău ! Banii !

Chautepie nu avea decât un pumnal mic și regretă amarnic cele două pistoale lungi ce atârneau de o parte și de alta, pe șaua căpitanului. Scoase banii și îi aruncă în mijlocul drumului.

— Nu mișca încă, spuse hughenotul, care coborî imediat de pe cal și apucă, din precauție, frâul calului pe care se afla Noël. Dă-mi acum și crucea aia mică de aur care atârna la gâtul dumitale.

— Este de la mama mea, murmură Chautepie cu lacrimile în ochi. De la mama care a murit !

— Emoționant, tânărul meu stăpân... dă-mi-o totuși !

Noël scoase cordonul de care atârna crucea mamei sale și o dădu banditului.

— Acum, reluă acesta, nu-ți mai cer decât un singur lucru ; acest inel ce strălucește pe degetul tău. Era inelul doamnei de Malestroit.

— Niciodată ! strigă copilul cu energie ; — mai bine mor !

Și, trăgând pumnalul, luă hotărât poziția de apărare.

V

Bietul Noël

Văzându-l pe Chautepie că ia o poziție belicoasă, banditul izbučni în râs.

— Vrei să te mășori cu mine ? spuse el.

Noël se aplecă și vru să-l lovească cu micul său pumnal, dar hughenotul îl dezarmă fără efort.

Acolo, pe drum, bietul Chautepie nu era deloc în elementul lui. În mijlocul bălților, cu o prăjină bună în mână și pe vaporul său nou, nu s-ar fi temut de lunga sabie a banditului, dar pe drumul mare, urcat pe un cal prăpădit al cărui stăpân nu mai era, simți cum îl cuprinde disperarea și începu să se roage.

— Lasă-mi inelul, spuse el ; fie-ți milă, lasă-mi-l !

— Deci ții mult la acest inel ?

— Mai mult decât la viața mea.

— Atunci trebuie să fie prețios și vreau să-l am.

Începu o luptă inegală, al cărei deznodământ se putea prezice cu ușurință. Noël își simți mâna strivită de mâna de fier a dușmanului său ; dar nu dădu deloc drumul la strânsoare și continuă să-și apere comoara.

Deodată, tâlharul se opri și ascultă.

— Mizerabilule ! strigă copilul, vin în ajutorul meu.

— Vor veni prea târziu, răspunse hughenotul.

Și voind să pună dintr-o dată capăt luptei, îl lovi pe Noël cu sabia.

Bietul copil căzu, scăldat în sânge ; dar banditul nu putu să culeagă rodul lașului său asasinat. O cavalcadă numeroasă se arătă la cotitura drumului și abia avu vreme să-și adune banii și să fugă cât îl țineau picioarele.

Cavalcada se compunea din pelerini cumsecade care mergeau să se împărtășească la Sfânta Ana.

Se opriră. Văzându-l pe Noël zăcând în mijlocul drumului, coborâră toți și se înghesuiră în jurul rănitului, care fu pus pe o brancardă făcută în grabă și purtat până la ferma vecină ; apoi, bunii pelerini depuseră fiecare câte un dar în mâinile stăpânului fermei și își continuară drumul, fericiți că au făcut o faptă caritabilă.

Când își reveni, după un lung leșin, Chautepie se trezi culcat pe un pat. Își aminti totul și ridică mâna.

— Este aici, murmură el, sărutând cu ardoare inelul. Nu l-am pierdut !

Epuizat de acest efort, căzu pe pernă și adormi.

Întors la castelul Roche-Bernard, după lunga sa expediție la Malestroit, Guy de Plélan își trimise emisarii în campanie pentru a afla unde se retrăsese Marguerite de Guer. Se considera, de acum, angajat de onoare în continuarea, până la moarte, al luptei împotriva lui Malestroit. Nu prea deștept, dar posedând acel curaj neîmblânzit al soldatului, curaj ce nu are nimic în comun cu inteligența care este bravura eroilor, se simțea cu atât mai mult atras către această întreprindere cu cât presimțea cele mai teribile primejdii. Credea, într-adevăr, cu fermitate că spada sa, în această împrejurare, nu va avea de luptat cu muritori ca el, în carne și oase. Femeia Albă a bălților îi venea mereu în mintea-i zdruncinată și, pe viitor, presimțea noi și misterioase pericole.

Ori, Guy de Plélan, fanfaron de felul său, sfida de departe aceste pericole pe care nu le înțelegea,

uitind teroarea inspirată odată de un copil slab, pe care îl credea înzestrat cu o putere supranaturală.

— Să mor eu ! spunea el, numai să vină această Ermengarde cu pajul ei Chautepie și îi voi spinteca pe amândoi !

Spunea asta mai ales ziua ; — noaptea, când vântul dinspre nord plângea prin crăpăturile ferestrelor înalte de la Roche-Bernard, când lambriurile din lemn gemeau și trosneau, când vulturii își trimiteau de pe înaltul acoperiș strigătele lor stridente și funebre, cărora le răspundea scârțâitul giruetei ce-și șlefua axa de fier ruginit, viteazul căpitan îl chema lângă el pe Blaise sau pe oricare alt soldat, pentru a avea cu cine să vorbească. La orele acestea, jura mai puțin și bea mai mult până când, bând îndeajuns, își regăsea curajul de a jura mulțumitor.

Adesea, petrecea cu Blaise ore întregi. Orice ar fi făcut, gândul ce-l teroriza îi venea mereu în minte. Iar numele de Ermengarde sau Chautepie, pe care leunea în ura sa ca și în spaima sa secretă, erau mereu pe buzele sale. Însoțite de o suită de blesteme a căror rețetă nu a fost păstrată de blasfematorii din timpurile noastre. Blasie, care era un sceptic, îl lăsa pe căpitan să vorbească și îl aproba : dar, în sinea lui, era convins că Chautepie și Femeia Albă erau, unul un copil îndrăzneț și circumspect, cealaltă, o mână de praf în fundul unui mormânt și un pic de ceață pe bălți.

Orice întreprinse, cercetările lui Guy de Plélan rămăseră fără rezultat. Curând se împlineau două luni de când era captiv la Roche-Bernard și nu aflase

nimic privind refugiul doamnei de Malestroit și al fiului ei.

Disperat, socoti că trebuie să meargă el însuși să caute ; și, într-o dimineată frumoasă, plecă spre Malestroit, gândind că Marguerite, dacă nu-și întâl-nise încă soțul, ar trebui să se afle la unul dintre vasalii săi.

— Sir Guy, îi spuse Blaise chiar la sosire, se află în curtea exterioară un bădăran care pretinde că posedă secrete importante. El cere să vă vorbească.

— Să mi se servească cina ! răspunse căpitanul.

— Și țăranul ?

— Care țăran ?

— Cel care cere să vă vorbească.

— Să se ducă la dracu !... și să mi se servească cina.

— Așa să fie, spuse Blaise. Totuși, acest necio-plit ar putea ști unde se ascunde doamna de Malestroit.

Guy de Plélan aruncă o privire suspicioasă către portretul doamnei Ermengarde pe care îl mutilase nu de mult cu brutalitate, cu ocazia primei sale vizite la castel. Ermengarde avea jumătate din față ruptă ; din singurul ochi care îi rămăsese parcă luase o expresie amenințătoare și arunca, prin strâmta deschidere a pleoapei sale semi-închise, atâtea fulgere sinistre, că bunul căpitan simțea că tremură și, pentru a învinge superstiția îngrozitoare, doar în vin mai găsea speranță.

— Să mi se servească cina ! repetă el pentru a treia oară, cu o voce pe care o voia poruncitoare, dar din care străbătea o suferință secretă, cumplită.

Blaise se grăbi să-i îndeplinească porunca.

Rămas singur, Guy de Plélan începu să meargă cu pași mari prin sală. Era palid, buzele sale se mișcău convulsiv. De fiecare dată când trecea prin fața acelei părți din tapiserie unde era reprodusă imaginea Ermengardei, închidea ochii și grăbea pasul. Totuși, o misterioasă și invincibilă atracție părea să-l antreneze către această imagine de temut ; revenea mereu la ea.

În sfârșit fruntea i se acoperi de o roșeață bruscă. Apucă o torță și înaintă cu hotărâre spre tapiserie, privind-o în față.

— Iată legenda pe care mi-a spus-o acest demon de Chautepie, murmură el : vrăjitoarea surăde și cheamă în timp ce bietul cavaler francez... Să fiu al dracului ! adăugă el, oprindu-se deodată, francezul îmi seamănă trăsătură cu trăsătură !

Ridică torța și se uită într-o mică oglindă compartimentată, suspendată între două ferestre. Fie că într-adevăr exista o asemănare între el și francez, fie că imaginația sa bolnavă îi tulburase vederea, în loc de imaginea sa, oglinda îi arăta pe aceea a cavalerului pictat pe tapiserie.

Torța îi scăpă din mâinile tremurătoare.

— Ajutor ! strigă el cu o voce înăbușită ; — blestemata mă sugrumă !... prăpastia se va deschide și se va închide peste picioarele mele strivite... Ajutor !

Torța se stinse. Guy, trezindu-se deodată în întineric și pradă unui adevărat delir, scoase sabia și angajă o luptă furioasă cu dușmanul său imaginar.

— Ține, vrăjitoareo ! spuse el în sfârșit, înfișând sabia până la mâner în tapiserie.

Prezența lui Blasie, însoțit de un valet care aducea vin și mâncare, făcu să scadă pe loc entuziasmul căpitanului.

Totuși, trăgându-și sabia înfiptă în tapiserie, văzu cu oroare că, în loc s-o străpungă pe Ermen-garde, străpunsese inima francezului.

— Să mor eu ! murmură el ; tot ce se petrece e diabolic dar nu se va spune că Guy de Plélan a dat înapoi din fața unui coșmar... De băut !

Bău, unul după altul, mai multe pahare cu vin și în curând își reluă atitudinea trufașă, cum îi stătea bine unui locotenent de-al lui Rohan.

— Parcă vorbeai de un țăran care cere să mă vadă ? îi zise lui Blasie ; adu-l înăuntru.

Blaise ieși și intră aproape imediat, urmat de un țăran cu figură abjectă și ipocrită care înainta cu ochii plecați, răsucind între degete o șuviță dintr-o enormă căciulă de lână. Era un om la cincizeci de ani. Părul său grizonat, așezat pe frunte și aproape atingând sprâncenele groase și zbîrlite, dădea fizionomiei sale o expresie de răutate pe care, în zadar încerca să o șteargă serviabilul și veșnicul surâs al unei guri largi, cu o puternică dantură.

Plélan, care golea, în acel moment, al zecelea pahar, își găsisese veselia sa grosolană.

— Iată un țăran care nu este frumos ! strigă el izbucnind în râs, — cum te cheamă, cumetre ?

— Renot, dacă place domnului .

— Îmi place... De unde vii ?

— Din Gourla, în Saint-Vincent, de cealaltă parte a bălților.

— Da ?... și ce vrei tu ?

Renot se scărpină la ureche și surâsul său se accentuă.

— Acolo jos se spune, răspunse el, că domnul ar da ceva bun pentru a o găsi pe doamna Marguerite...

— Știi unde este ? strigă cu putere Plélan.

— Aș ! pe onoarea mea ! răspunse bădăranul cu o vivacitate asemănătoare.

Plélan, care se ridicase, se așează din nou, cu o figură amuzată.

— Asta-i adevărul, reluă țăranul ; cine să mi-l fi spus ?... dar eu mă îndoiesc.

— Ai ghicit ?

— Nu, aș ! Cu respect, stăpâne, n-am spus asta... numai că... se vorbea acolo jos și se spunea că domnul meu ar da o bonetă plină cu bani...

— Am promis ; mă voi ține de cuvânt !

— O bonetă plină ca asta ? întrebă Renot ai cărui ochi gri se animară deodată, strălucind de o extraordinară și sălbatică aviditate.

Și desfăcu boneta sa, al cărei moț de lână ajungea până la pământ.

— Drace ! strigă Blaise ; iată un cumătru șmecher ! în boneta sa ar încăpea ușor trei capete ca al său și, pe deasupra și cel al animalului său, care este un măgar.

Cu un gest, Plélan îi porunci să tacă.

— Boneta ta este lungă și largă, omule, spuse el, n-are importanță, o voi umple cu bani.

Necioplitul topăi și făcu cu ochiul.

— Vorbește, continuă Plélan, unde este doamna de Malestroît ?

— Unde este ? repetă Renot, uimit.

— Nu știi ?

— Nu, aș, nu vă mint !... dar eu mă îndoiesc.

Guy de Plélan nu era mai răbdător decât majoritatea luptătorilor din vremea sa. Vicleana simplitate a lui Renot îl înfurie peste măsură și ar fi dorit să dea ordinul să fie spânzurat de unul din cuiiele care, nu de mult, serviseră la spânzurarea celor doi soldați ai săi ; dar se stăpâni, cunoscînd felul de a fi, suspicios, al țaranului din Bretagne față de superiorii săi și se mărgini la a spune cu răceală :

— Acest brav om nu este în stare să câștige recompensa promisă ; să fie dat afară din castel !

Renot se înclină cu strîngăcie și făcu cîtiva pași către ușă ; dar, înainte de a ajunge la prag, se întoarse.

— Dacă domnului o să-i placă, spuse el, vom conveni ceva.

— Vorbește ; dar repede !

— Iată ce este... Domnul va pune o santinelă pe malul bălții... pe partea aceasta, bineînțeles ; căci nu trebuie să sperii vînatul pe care vrei să-l prinzi în capcană... Această santinelă va dormi ziua, dacă așa îi convine ; dar va veghea noaptea ; și când va vedea un foc strălucind sus, pe înălțimea

din Saint-Vincent, va fi semn pentru domnul că poate trece apa cu soldații săi și că trebuie bani pentru a umple biata mea bonetă.

— Mi-o vei da pe Marguerite ?

— Aș ! dar vă voi spune unde se află.

Plélan surâse și dădu din cap în semn de încuviințare.

Renot încălecă pe măgarul său și se îndreptă spre bălți.

Trecuse mult timp de când plecase Chautepie.

Marguerite de Guer trăia, solitară, în micul său castel Gourla și nu părăsea deloc camera secretă, căci Toussaint, vânătorul, mirosise ceva despre promisiunile lui Guy de Plélan ; ori, el îi cunoștea pe riveranii foarte săraci, ai bălților ; în orice țară, sărăcia sfătuiește de rău ; Toussaint se temea și nu avea încredere în nimeni.

Mai ales un om îi trezise bănuieli. Era un săpător al landurilor, cu un renume destul de rău, care locuia în burgul Saint-Vincent. Acest om care nu era altul decât Renot, dădea târcoale castelului mai des decât era nevoie și uneori, petrecea zile întregi, sub pretextul că-și ascute sapa, privind ferestrele castelului Gourla. Toussaint îl amenințase de mai multe ori cu carabina ; dar Renot, ghidat de acel instinct ce ar putea fi comparat cu flerul unui polițist, nu credea și spiona.

— Nu fiți așa de dur cu lumea săracă, stăpânul meu, îi spunea el lui Toussaint ; în timpurile astea blestemate când ereticii bat câmpurile, îți place să

te odihnești aproape de locuința unui servitor al sfintei biserici... Ce rău vedeți în asta ?

Toussaint dădea din cap. Ceva îi spunea că acest mizerabil era un trădător, un spion ; dar, neavând nici o dovadă, nu îndrăznea să-l gonească cu forța, temându-se să nu trezească bănuieli în regiune.

Pentru a para acest pericol, ce nu putea fi îndepărtat, redubla supravegherea pe lângă stăpâna sa. Marguerite de Guer nu avea permisiunea de a ieși decât uneori, când noaptea era foarte întunecată. Atunci ea îmbrăca haine de țarancă și, la brațul vânătorului, mergea pe bălți. Amândoi priveau cu aviditate celălalt mal ; priveau, căci dintr-o clipă într-alta, o flacăară strălucitoare în mijlocul tenebrelor, între arborii Pădurii Noi, ar fi putut să-i anunțe că ceasul eliberării a sosit.

Dar pe celălalt mal al bălții nu se zărea nici o flacăară.

Zilele treceau, apoi săptămânile, apoi lunile și nimic nu anunța sfârșitul acestei captivități plină de pericole.

Ce se întâmplase cu Noël Torrac ? Bietul copil putuse el suporta oboseala și putuse surmonta pericolele călătoriei ?

Era brav, dar era slab ; și, în timpurile astea nefericite, erau atâtea obstacole pe care oamenii în puterea vârstei nu puteau să le treacă !

— Bietul Noël ! gândea bătrâna mamă Tous-saint.

Era așa de frumos, de bun, de generos !

— Ar fi trebuit să plec eu în locul lui, își spunea vânătorul.

— Nefericitul copil a murit, voind să mă servească ! gândea doamna de Malestroit !

Și toți trei repetau plângând :

— Bietul Noël !

Tânărul mesager plecase aproape de sărbătoarea tuturor sfinților¹ și se apropia sfârșitul anului. Era ziua Nașterii Domnului.

Și speranța de a-l vedea pe copil întorcându-se, aproape că dispăruse.

Doamna Marguerite petrecu trist toată această zi care biserica o celebrează în bucurie ca pe una din cele mai mari sărbători ale sale. Ea nu putea să iasă și nu-și putea amesteca vocea cu cea a sătenilor catolici, cântând laude la adresa Domnului. Sunetul clopotelor parohiei din Saint-Vincent ajungea, argintiu și vesel până la castel și ei îi era interzis să răspundă la acest pios apel.

— Toussaint, spuse ea, când se înseră, aș vrea să merg să mă rog lui Dumnezeu la crucea de la baltă.

— Nobila mea stăpână, răspunse bunul servitor, luna strălucește pe cer ; ar fi imprudent să ieșiți la această oră.

— Cine ar putea să mă vadă ? strigă Marguerite cu oarecare neliniște. Cine ar putea să mă recunoască sub hainele mele de vasală ?... Toussaint, astăzi este Crăciunul² ; bietul copil care purta acest nume este mort poate, mort pentru mine ! Vreau să îngenunchez în praful de pe drum și să mă rog pentru el... Vreau să fac lucrul ăsta !

¹ Toussaint (la catolic).

² Noël în limba franceză.

Toussaint nu zise nimic. Poate respectul nu ar fi ajuns să-i închidă gura ! dar numele lui Noël pe care îl iubea mai mult decât își iubește un tată fiul îi înmuie inima. Dădu trist din cap și tăcu.

— Mulțumesc, nobila mea doamnă, mulțumesc ! murmură bătrâna Marthe și ochii i se umplură de lacrimi ; — mulțumesc că v-ați gândit la Noël, iubitul nostru... Alergați ! Dumnezeu vă va asculta rugăciunea și Noël, dacă nu mai este...

Nu putu să termine.

— Nu ! oh, nu ! reluă ea. Noël nu este mort. Bieții mei ochi îl vor revedea înainte de a se închide pentru totdeauna !

Marguerite de Guer își ascunse talia fină sub pliurile unei pelerine de aba și ieși sprijinindu-se de brațul lui Toussaint.

Când treceau pragul, vânătorului i se păru că vede o umbră strecurându-se în spatele gardului de mărăcini de pe drum. Se întoarse și-și luă arbaleta de vânătoare.

Pe drum, doamna de Malestroit se bucura și aspira cu nesaț aerul pur de la țară. Vântul era rece și pișca ; Toussaint părea îngrijorat. Se oprea uneori și ochii săi priveau cu atenție parii înalți de piatră care mărginesc aproape toate câmpurile, în această parte a Bretoniei. De două sau trei ori i se păru că vede o formă omenească mergând cu precauție în spatele parilor.

Ajunsa la crucea bălților, doamna de Malestroit ingenunche la picioarele ei și spuse o rugăciune scurtă. Apoi se ridică și Toussaint, fericit, grăbi pasul pe drumul către castel.

— Cutia mea cu moaște ! spuse deodată Marguerite, am pierdut-o.

Se aflau la două sute de pași de cruce. Toussaint, întorcându-se, putu să vadă, pe trepte, un obiect ce repercuta razele lunii, strălucind în întuneric. De îndată, începu să alerge.

Dar, când era pe la jumătatea drumului, un om țâșni din spatele parilor câmpului vecin, se apropie de cruce și luă cutia.

— Și eu nu credeam ! mormăi hoțul, fugind cât îl țineau picioarele.

Dintr-o privire, Toussaint îl recunoscă pe Renot, capătorul landurilor. Duse arbaleta la umăr cu repeziciune și săgeata plecă șuierând.

Renot scoase un strigăt ascuțit și tânguitor ; dar fără îndoială că era numai rănit, căci ajunsese în partea de sus a landului înainte ca Toussaint să-l poată ochi din nou și dispăru în arbuștii spinoși.

— Doamnă, spuse Toussaint cu voce gravă, întorcându-se la Marguerite, pe cutia dumneavoastră este gravat blazonul de Malestroit ?

— Era un dar de la Amaury, soțul meu, răspunse Marguerite ; pe emailul capacului se află cele șapte racle de aur ale familiei de Guer, împărțite în patru părți egale de trandafirul roșu al familiei de Malestroit.

— Atunci, murmură Toussaint cu deznădejde. Dumnezeu să ne ajute ! Secretul nostru este în mâinile unui trădător care, poate îl va vinde mâine pentru puțin aur !

VI

Două semnale în loc de unul

În acest timp, Noël Torrec își continua călătoria. Fusesse bolnav mai mult de o lună, în acea fermă din împrejurimile localității Auray, unde fusesse primit după nefericita sa aventură. Noël era tare neliniștit din cauza acestei întârzieri ; dar se consola dându-și seama că purta încă pe deget inelul doamnei Marguerite, acest inel ce trebuia să îi servească drept gaj de încredere pe lângă sir de Malestroit.

Deci într-o dimineată, slăbit încă și resimțindu-se puțin de pe urma rănii sale, își luă rămas bun de la oamenii cumsecade care îl salvaseră și porni la drum. Nu mai avea cal și punga îi era goală ; dar în schimb, avea inima ușoară și savura acea stare generală, plăcută, ce urmează după o fericită convalescență.

Pe drum mergea cântând. Când îi era foame, cerea o bucată de pâine, când îi era somn își făcea patul într-un hambar.

Uneori când se oprea la vreun țăran înstărit, își câștiga un loc la masă și un pat bun, cântând vecele cântece din satul său sau recitând legenda Femeii Albe a bălților. Era ascultat și cinstit ; la plecare, gospodinele îi strecurau ceva provizii în traistă și câțiva bănuți în punga de la brâu ! Cânta așa de bine, și-și spunea așa de curgător poveștile ! Și apoi, acea paloare neobișnuită pe care i-o lăsase rana se

potrivea atât de bine cu fața sa albă, încadrată de bucle negre !

Oprindu-se din loc în loc și rătăcindu-se din când în când pe drumuri pustii, ajunse la cetatea Quimper.

Trăi clipe de mare bucurie căci acolo se afla ținta călătoriei sale. Dar bucuria îi fu de scurtă durată. Noël căută din ochi corturile și stegulețele cu embleme ale domnilor de Guer și de Malestroit ; încercă să zărească cât mai departe, dar nu văzu nimic.

Cât vedeai cu ochii se întindea câmpul arid, tăiat în locurile cultivate de benzi de miriște ; ici, colo, câțiva arbori retezați și sfrijiți ; departe, munții cenușii se confundau cu norii cenușii ai orizontului. Dar nicăieri nu se vedea acea mișcare pe care o poartă după ea o trupă de războinici ; nicăieri, pe câmpia întinsă nu se zăreau acele grupuri de soldați răvășiți, urmăritori și urmăriți ; nicăieri nu se vedeau acele scânteietoare reflexe pe care le împrăștie în jerbe nobilele armuri, chiar sub soarele palid de la Cornouaille.

Chautepie își aplecă cu tristețe capul. Ar fi dat un an din viața sa ca să audă sunetul de război al corului Malestroit ; ar fi ascultat cu emoție, cum se ascultă o muzică fermecătoare, zgomotul tunurilor orașului sau zgomotul sec și strident al împușcăturii de archebuză ; dar nu vedea și nu auzea nimic.

— Oare sir Samaury a murit împreună cu toți vasali săi ? se întrebă el sau îl voi găsi în trândăvia triumfului, în această cetate Quimper care îmi apare la cotitura drumului așa de cenușie și de silențioasă ?

Și cum se întreba, sprijinit în bastonul său de călătorie, văzu că poarta orașului se deschise. Câțiva bătrâni, călare pe măgari, trecură pragul și poarta se închise după ei. Pe măsură ce bătrânii se apropiau, Noël distinse rasele de călugări și tousurile largi. Îi recunoscă pe călugări și alergă vesel pentru a cere binecuvântarea bunurilor părinți.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, copile, spuse primul călugăr cu vocea rară și tristă ; Dumnezeu să te binecuvânteze dacă ești în sânul sfintei biserici ; și să te binecuvânteze și dacă ești hughenot ; căci ni s-a ordonat să răspundem răului cu bine.

— Sunt catolic, răspunse Noël și merg la Quimper pentru a duce un mesaj lui Malestroît, seniorul meu.

Primul călugăr nu-și opri deloc măgarul ; ceilalți trecură în liniște, mărginindu-se să facă semnul binecuvântării deasupra lui Noël.

Și așa până la ultimul, care era un frate folosit în mănăstire la treburile gospodărești, împovărat de infirmități și de bătrânețe. Aceasta era și mai trist decât superiorii săi. Capul său încărunțit se aplecă până pe grumazul măgarului său ; suspina și de genele albite ale ploapei îi atârna o lacrimă.

— Fiul meu, îi spuse el lui Noël, pleacă din Quimper dacă ești un slujitor al bisericii. De două zile, ereticii sunt stăpânii orașului și iată-ne pe noi, goști din adăpostul nostru și alergând la întâmplare, fără a ști unde ne vom odihni, la lăsarea nopții, picioarele obosite.

— Și domnul de Guer ?... și sir de Malestroit ?
Întrebă Noël, înspăimântat.

— Erau buni creștini și viteji seniori ! răspunse
călugărul clătinînd din cap.

— Sunt morți !

— Acum trei zile domnul de Guer a murit între
zidurile mănăstirii noastre... mănăstirea noastră pe
care, vai ! nu o voi mai vedea !... Cât despre sir
Amaury, se spune că s-a retras în fruntea a câțiva
cavaleri.

— Și unde să-l găsesc, părinte ?

— Nu știu... Dumnezeu să te aibă în pază, fiul
meu ! drumul este lung și eu sunt așa de bătrîn !

Spunând aceste cuvinte, călugărul dădu pîteni
măgarului pentru a-și ajunge superiorii.

Noël se așeză pe iarba înghețată de pe marginea
drumului. Suspine amare îi scuturau pieptul ; sim-
țea cum îi pierе tot curajul.

— Învins ! murmură el ; învins, fugar... mort
poate ! Apoi, adăugă cu disperare :

— De acum înainte, cine o va salva pe doamna
Marguerite ?

Noël adormi. Și avu un vis straniu.

O văzu în vis pe doamna de Malestroit, abando-
nată în mijlocul bălților și urmărită de un monstru
hidos. El, Noël era prea slăbit pentru a se lupta cu
monstrul.

O chemă pe Femeia Albă și i-o arată pe Mar-
guerite care se stingeа din viață.

Femeia Albă își întinse brațele sale lungi. Cu
o mână o apucă pe Marguerite și o puse la adăpost
într-unul din pliurile rochiei sale de ceață ; cu cea-

laltă îl sugrumă pe monstru și îl aruncă cu picioarele zdrobite în vârtej.

Apoi se trezi brusc. Pași grei de cai de luptă zguduiau pământul. Noël se frecă la ochi și la lumina slabă a crepusculului, ce coborâse în timp ce dormea, văzu înaintând cavaleri care veneau dinspre Quimper.

Chautepie străbătu în gcană povârnișul unde adormise și se ascunse în spatele măracinilor.

Cavalerii râdeau, cântau și trăncăneau ; ici și colo se vedeau meșele arquebuzelor.

— Deci așa, fiii mei, spunea cel care mergea în frunte, în curând va trebui să vă țineți gura dacă vreți să surprindem mistrețul în băltoaca sa și să-l răpunem fără a-i da posibilitatea de a se apăra.

— Aș, răspunse un altul, apărarea îi este distrusă și noi vom profita de pe urma acestui vânat stîrb.

— Fiți atenți ! reluă primul. Malestroît, oricât de jos îl vom doborâ noi, se va da înapoi cu spatele și înainte de a-i anunța moartea, unul sau mai mulți dintre voi vor cădea de pe cal.

Chautepie își puse mâna pe inimă pentru a-i opri bătăile precipitate. Se furișă fără zgomot de-a lungul măracinilor pentru a-i urmări pe cavaleri și ascultă cu mare atenție.

— Va muri cum a murit bătrânul de Guer... un soldat viteaz.

— Un soldat viteaz ! da... Câți oșteni mai are Malestroît ?

— Nu știu exact, răspunse răsând comandantul detașamentului. Tabăra sa, care este la două leghe depărtare de aici, pe drumul spre Faouet, se compune din patru corturi.

Cavalerii hughenoti izbucniră toți deodată în răs.

— Cu cele șaizeci de archebuze ale noastre, spuse unul dintre ei și având avantajul de a-i lua prin surprindere, Malestroit se va afla în dificultate.

Continuă să vorbească zgomotos, fără a se abține, timp de o jumătate de oră, apoi liniștea se instalează printre rândurile lor.

Noël continua să-i urmărească. Nu știa locul exact unde se afla tabăra lui Amaury de Malestroit și nu putea merge să-l prevină.

— Ascunde-ți meșele ! spuse deodată comandantul hughenotilor la o cotitură a drumului.

Cavalerii executară imediat ordinul.

Chautepie o rupse la fugă pe marginea drumului, cu riscul de a fi descoperit și zări un foc ce ardea pe câmp. Atunci începu să fugă și încercă să depășească detașamentul. Dar cavalerii, pe măsură ce avansau, grăbeau și mai mult pasul iar Noël era foarte obosit. Tot ce putea să facă era să se țină mereu în rând cu frontul hughenotilor. Era disperat și simțea că va ajunge prea târziu.

Din fericire, cavalerii nu bănuiau deloc prezența sa.

La distanță de archebuza taberei, se opriră pentru a lua pe îndelete ultimele decizii. Soldații lui Malestroit se distingeau perfect, așezați sau culcați în jurul unui foc mare. Mai departe, în picioare, o

duzină de soldați țineau sfat. Era tot ce rămăsese din armata care traversase nu de mult, victorioasă, Basse-Bretagne sub ordinele băstardului de Lorraine, locotenent al domnului de Mercoeur.

În acele clipe, Chautepie, epuizat de oboseală, își adună ultimele forțe. Străbătu rapid distanța ce îl separa de tabără și căzu, gâfâind, la picioarele lui Malestroit.

— Fugiți ! spuse el, nu-i vreme să vă apărați. Șaizeci de archebuze sunt îndreptate spre voi în acest moment.

Amaury își întoarse spre el privirea calmă și semeață.

— Cine ești tu, ca să-l sfătuiești pe Malestroit să fugă ? întrebă el.

— Vai ! monseniore, spuse Noël și ingenunche, sunt vasalul vostru supus și vin în numele doamnei Marguerite să vă cer ajutorul.

— Marguerite ! strigă sir Malestroit pälind.

— Fugiți ! fie-vă milă, fugiți ! continuă Chautepie ; dacă muriți, cine o va proteja pe doamna Marguerite și pe fiul său ?

Amaury își trecu mâna peste față. Involuntar, întoarse privirea spre drumul către Quimper și văzu strălucind în umbră unul sau două puncte luminoase.

— Acolo jos sunt, într-adevăr, archebuze ! spuse el. Apoi, întorcându-se către soldații culcați aproape de foc :

— Alertă ! strigă el cu voce înăbușită ; târâți-vă spre corturi și luați-vă armele.

La această mișcare, soldații hughenoți porniră și străbătură în galop distanța ce-i separa de oamenii lui Malestroit.

— Aprindeți fitilul ! strigă comandantul.

Imediat după această comandă urmară șaiszeci de detunături.

— Malestroit ! Malestroit ! pentru Notre-Dame de Bruc ! strigă la rândul său Amaury, care încălecase pe calul său.

Ici și colo se ridicară câțiva soldați ; majoritatea fuseseră doborâți de împușcăturile arcebutelor.

Dar în momentul când hughenoții se bucurau și strigau : Prădați ! Amaury, ieșind din umbră, în fruntea celor doisprezece soldați ai săi, se năpusti asupra lor pe neașteptate. Fu un măcel oribil. De fiecare dată când Malestroit ridica sabia grea, un om cădea. După câteva minute, vreo douăzeci de hughenoți, dezarmați, răniți, brutalizați, se întorceau pe drumul spre Quimper.

— Unde este copilul care ne-a dat alarma ? întreabă Amaury ștergându-și sabia de coama calului.

Chautepie se înfățișă. Ținea, și el, în mână o sabie însângerată.

— Drace ! strigă vesel Amaury, mi se pare că avem un soldat în plus !... Câți ani ai, viteaz campion ?

Chautepie nu răspunse și lăsă capul în jos cu tristețe.

— Așa a vrut cerul, monseniore, ca toți acești bravi soldați care se află acolo, culcați în praf, să fie în picioare în locul meu, și pe deasupra capabili de

a urca pe cal ! Nu eu sunt acela ce i-ar putea înlocui și doamna Marguerite...

— Marguerite ! îl întrerupse Malestroit, n-am vrut să te las să vorbești înainte de luptă, pentru că există cuvinte care înmoaie inima unui cavaler ; spune acum... ce s-a întâmplat ?

Chautepie scoase inelul Margueritei de pe deget și-l întinse seniorului său. Amaury îl duse la buze.

— Dacă l-aș fi văzut, murmură el, aș fi plecat fără să trag sabia.

— Și bine ați fi făcut, monseniore.

Și Chautepie povesti cum a fost luat castelul Malestroit și fuga Margueritei. Pe măsură ce povestea, fruntea lui Amaury se întuneca. Bietul senior parcurse cu privirea tabăra presărată de cadavre și socoti cu disperare că-i mai rămăseseră numai câțiva soldați.

— Nu are nici o importanță, spuse el în cele din urmă, pe cai !

— Trebuie să vă mai spun ceva, reluă Chautepie. În călătoria mea, o dată m-am aflat față-n față cu Guy de Plélan.

— Și ce-ai făcut ?

— L-am lovit peste față făcându-l trădător și laș.

— Tu ! strigă Malestroit ulmit.

— Apoi, continuă Noël, i-am aruncat mănua mea, provocându-l, în numele lui Amaury de Malestroit, seniorul meu, la o luptă pe viață și pe moarte.

— Bine, copile ! bine, în numele Maicii Domnului ! Ai făcut un act de noblețe și îți mulțumesc din toată inima... Pe cai ! pe cai !

Puținii soldați care mai erau în viață se grupară în jurul comandantului lor și plecară toți în galop, pe drumul spre Vaunes.

Marguerite de Guer se îndrepta tristă spre castelul Gourela. Era îndurerată de pierderea cutiei cu moaște, pentru că era un dar din partea soțului său dar nu se gîdea deloc la urmările funeste ale acestui nefericit eveniment.

Nu la fel gîndea Toussaint. Bunul vânător îl bănuia de mult timp pe Renot că era un spion al lui Plélan sau cel puțin un mizerabil, căutând să descopere ascunzătoarea stăpânei sale pentru a o vinde hughenoților. Zelul de care dăduse dovadă pentru a pune mîna pe cutie, punându-și viața în pericol, prezența sa în împrejurimile conacului la ora aceea, îl făceau pe Toussaint să-și schimbe îndoielile în certitudine.

— Dacă — gîndea el, lovindu-și arbaleta, aș fi avut buna mea carabină și nu această jucărie de copil, curiosul n-ar mai ține acum în mîini soarta unei case nobile.

Așteptînd, de mâine va trebui să alegem un alt refugiu. Și numai Dumnezeu știe ce refugiu am putea găsi !

Acesta era subiectul meditațiilor lui Toussaint cînd, în momentul părăsirii peluzei fine a bălții pentru a urca poteca stîncoasă ce ducea la Gourla. Marguerite se opri deodată și scoase un strigăt.

— Uite ! Uite ! spuse ea arătînd spre celălalt mal.

— Semnalul ! strigă Toussaint trecând subit de la tristețe la o bucurie imensă. — Binecuvîntat fie Dumnezeu care ne vine în ajutor în momentul pericolului.

O flacăra, la început slabă și ascuțită de fum, strălucea în mijlocul arborilor din Pădurea Nouă.

Curând se înalță în jeturi de purpură, luminând Malestroit

— Suntem salvați ! salvați ! strigară în același timp castelana și fidelul servitor.

Se întoarseră în grabă la castel. Primul gând al lui Toussaint fu acela de a o urca pe doamna de Malestroit și pe fiul ei în barcă, fără a mai pierde timpul căutîndu-l pe Noël pe malul celălalt ; dar îi veniră în minte pericolele la care se expusese deja stăpîna sa, într-o traversare asemănătoare. La vremea aceea, apele crescuseră considerabil : balta se transformase într-un mare lac ai cărui curenți rapizi și susceptibili a-și schimba locul cereau abilitatea practică a unui luntraș de profesie. Vânătorul hotărî să meargă să-l caute pe Chaupie și luîndu-și pentru orice eventualitate greaua carabină în loc de arbaletă, alergă să dezlege barca tînarului pescar de castane de apă și părăsi imediat malul.

Chaupie și sir de Malestroit așteptau efectul semnalului, ascunși după arborii Pădurii Noi. Luna se ascunsese după un nor opac ; nu se vedea nimic pe lac decât imensul profil al Femeii Albe ale cărei contururi se desenau vag pe orizontul sumbru, radiînd o lumină pală și fosforescentă.

Ca și cum ar fi vrut să străpungă întunericul, Noël privea în față cu aviditate ; dar nu zărea nimic.

— Dacă am ajuns prea târziu ! spuse sir Malestroit a cărui voce trăda o emoție cumplită.

— Tăcere ! făcu Noël în loc să răspundă.

Dinspre baltă se auzea un zgomot ce nu era deloc cel făcut de bulboana Trémeulé.

— Vine, spuse el.

Sir Malestroit ascultă ; însă trebuia să fie copil al bălților pentru a percepe de la o mie de pași distanță sunetul unei vâsle care lovește apa dintr-o mie de alte zgomote ale unei revărsări furioase. Sir de Malestroit nu auzi nimic.

— Ascultați ! mai spuse Chautepie.

Și cu mâinile pâlnie la gură, scoase un sunet straniu și prelung, propriu țăranilor din regiunea Vanes care, la început este înăbușit, apoi crește pe două cadențe disonante și se stinge într-o notă joasă și guturală.

Însă efectul fu altul decît cel pe care îl aștepta.

Două strigăte asemănătoare îi răspunseră în același timp. Unul venea din larg ; altul ieșea din adîncul pădurii.

— Nu suntem singurii care veghează, spuse Chautepie cu voce joasă și această barcă care vine nu este poate pentru noi... Totuși, să mor dacă nu este zgomotul de vâslă al tatălui meu, vânătorul.

Și cum spuse aceste cuvinte, o lumină neașteptată țâșni, brăzdând lacul. Noël și sir de Malestroit ridicară capul, urmărind din instinct unghiul de reflexie și văzură un foc aprins în vârful înălțimii

Saint-Vincent, la câteva sute de stînjeni de micul castel Gourla, pe partea stîngă.

— Ce este asta ? întrebă cavalerul.

— Nu ştiu, răspunse copilul ; dar se petrec lucruri stranii aici, în această seară, monseniore.

O lovitură de arcebuza răsună în pădure, aproape de locul de unde plecase acest al doilea strigăt ce-l uimise pe Chautepie şi, aproape imediat se auziră paşii mai multor cai ce coborau către baltă.

— Să fiu al naibii ! strigă unul din cavaleri trecând atât de aproape pe lângă sir de Malestroit că l-ar fi putut atinge cu mîna ; — de data asta o vom prinde, fiii mei, şi bădăranul îşi va umple boneta de bani !

— Este Guy de Plélan, murmură Chautepie.

Malestroit îşi atinse spada şi voi să-l urmărească ; dar Noël îl opri.

— Când o voi aduce pe doamna Marguerite la bord, spuse el, trebuie să găsească un soţ, iar fiul său, un tată... Monseniore, păstraţi-vă viaţa preţioasă pentru a nu lăsa fără sprijin pe cei care vă sunt dragi.

Amaury căută în umbră mîna copilului şi i-o strânse ca unui prieten.

După vizita lui Renot la castel, Plélan pusese o santinelă în pădure şi la oarecare distanţă, în cabana unui paznic, se afla un detaşament format din oamenii săi, totdeauna gata să treacă apa de îndată ce s-ar fi arătat semnalul. El însuşi se ducea adesea să viziteze acest post de aşteptare şi, jura, să-i moară

tot neamul dacă acest caraghios de Renot nu-i va plăti scump întârzierile.

În timp ce se imbarca cu mare zgomot pe un vapor mai mare și mai artistic construit decât bielele bărci din regiune, vasul lui Toussaint trăgea în liniște la mal.

Chautepie, care pândea acest moment, sări lângă tatăl său adoptiv și apucă prăjina.

Apoi, ca și cum s-ar fi înțeles, cele două bărci dușmane părăsiră în același timp malul.

VII

Bulboana Trémenlé

Focul aprins de Chautepie se vedea încă, strălucind cu o flacăra ce murea, în mijlocul pădurii. Cel al lui Renot arunca flăcări roșii și desena pe lac o dâră purpurie. Rămas singur la mal, sir de Mallestroît încerca să-și înșele spaima, gândindu-se la fericirea unei întâlniri atât de dorită ; își imagina bucuria Margueritei și întindea brațele ca și cum ar fi strâns la piept pe fiul său. Dar spaima revenea, teacă, de neînvins ; ea puneă stăpânire pe inima sa și schimba speranța în teamă și fericirea în tortură.

Acest foc, ale cărui reflexe aminteau de sânge, traversând atmosfera umedă a bălților, era un semnal. Acest semnal îl pusese în mișcare pe Plélan și soldații săi : oare nu era un nou pericol pentru Marguerite ?

Și dacă era o nouă primejdie, sabia lui Males-troit nu va cântări în luptă. El trebuia să aștepte, să aștepte momentul pieirii !

Cele două bărci nu mergeau cu aceeași viteză. Cea a lui Plélan, cu șase soldați și condusă de doi luntrași ai bălților tatona întunericul complet ce acoperea lacul și pierdea timp, evitând curenții. Cea a lui Chuatepie alerga în linie dreaptă ca o săgeată lansată către țintă. Când dădea de fund, Noël lăsa vânătorului vâslele și apăsa pe prăjina sa ; apoi apuca din nou vâslele și barca zbură, pulverizând apa cu carena sa plată și fără chilă.

— Haide ! fiule Noël, spunea Toussaint. Acest foc ce strălucește colo este un semnal al Iudei și ia-tă-i venind în urma noastră pe cei care vor plăti cei treizeci de dinari.

— Am trecut de Femeia Albă, răspunse Noël ; avem un avans de un sfert de oră și pentru a ajunge la castel ne trebuie nici cinci minute ; doamna Marguerite va fi lângă noi înainte ca ei să atingă malul.

— Nu-i de ajuns, Noël.

Toussaint pronunță cuvintele rar și, atingând umărul copilului, îi arătă cerul cu degetul.

Un vâl larg de nori acoperea toată partea de sud-vest a cerului. Aerul era calm ; această imensă perdea, imobilă și tăiată uniform către zenit lăsa descoperită o jumătate a cerului.

— Luna este în al doilea pătrar, continuă Toussaint. Într-un sfert de oră, ea va arginta franjul acestui nor ; în douăzeci de minute vom vedea cum apare inelul roșcat care o înconjoară și apoi...

— Tată Toussaint, strigă Noël, sunteți sigur că este deja așa de sus ?

— O văd, răspunse vânătorul, o simt sub norul care o acoperă încă... Haide fiule, căci salvarea doamnei Marguerite și a fiului ei este de acum în mâinile tale.

— O vom salva, tată, o vom salva ! spuse copilul cu energie.

Nu mai auzeau zgomotul de la vâslele celeilalte bărci ; dar vocea lui Plélan care îi grăbea și-i mustră cu asprime pe vâslași, ajungea până la ei.

Când atinseră malul, luna era sub nor ; numai vaporii ușori care pluteau pe cer erau albicioși, radiind misterioase lumini. Toussaint se lansă și parcurse alergînd drumul spre Gourla. Când intră în conaș ridică capul și văzu pe cer o jumătate de cerc roșiatic pe care creasta norului o tăia prin mijloc.

— Repede, nobila mea doamnă ! strigă el din prag. Marguerite era gata. Toussaint luă copilul în brațe și amândoi coborâră în fugă drumul ce ducea spre bălți.

În momentul când ieșeau pe peluză, luna își arată bordura strîmtă dincolo de nor și vârfurile micilor valuri începură a străluci, departe. Chautepie, care avea ochiul la pîndă, descoperi la trei sau patru sute de pași, pe stînga, barca lui Plélan, care forța folosind ramele.

Marguerite traversă peluza. Când puse piciorul în barcă, luna, descoperindu-și cu încetineală discul, inundă bălțile cu razele sale.

— Ascundeți-vă, strigă Noël ; întindeți-vă pe fundul bărcii.

Marguerite se supuse ; dar era prea târziu : rochia sa albă, luminată deodată cu putere, frapase privirile oamenilor lui Rohen. Plélan ghicise, ba chiar o recunoscuse și un strigăt de mânie îi ieși din piept.

— Vâsliți, caraghioșilor, spuse el cu voce sacadată ; chiar de-aș muri, îmi trebuie această pradă... Vâsliți !

Barca viră de la bord. În loc să-și continue drumul către mal, ea fu manevrată astfel încât să bareze trecerea bărcii lui Noël care se lansase, alunecând cu rapiditate.

Bălțile râului Ous își schimbaseră complet înfățișarea de la prima traversare a doamnei de Mallestroit. Trecuseră de atunci două luni ; apele crescuseră, acoperind ici și colo insulele și promontoriile care, la început de toamnă, își arătau capetele. Un singur punct rămânea descoperit pe toată suprafața lacului.

Era un fel de cap format prin prelungirea lanțului de coline unde era situat Gourla. El înaintează foarte mult în baltă și poartă numele Pointe-aux-Halbrans. Iarna, când apele ating cel mai înalt nivel, istmul dispare ; nu rămâne decât vârful, care, păstrând jumătate din numele său, se cheamă atunci l'Île-aux-Halbrans.

Insula se ridică în locul unde bălțile râului Oust ating cea mai mare lărgime și se află pe linia care ar tăia perpendicular cursul râului, trecând prin bulboana Trémeulé.

Cele două bărci alunecau paralel cu râul. Noël aștepta o ocazie favorabilă pentru a schimba ruta și a se îndrepta către adevăratul său țel, căruia îi întorcea flancul ; dar, curând, văzu că această ocazie nu se ivea. Într-adevăr, departe de a câștiga teren, în ciuda ajutorului zelos al vânătorului, pierdea, cu fiecare clipă, puțin din avantajul său. Vaporul lui Plélan, împins de patru vâsle și mai bine construit decât al său se mărea sub razele lunii și amenința să-l încolțească curând la mal.

Cele două echipaje adverse se puteau distinge reciproc aproape tot atât de bine ca în plină zi. Chau-tepie numărase șase soldați în vaporul lui Plélan ; iar acesta nu-i vedea în barcă, decât pe Toussaint și Noël. Doamna de Malestroit pierdută și mai mult moartă decât vie, rămânea culcată pe scândurile umede ale calei.

— Blaise, spuse Guy confidentului său obișnuit, privește-l pe acest tânăr nostim care manevrează cu dexteritate vâsla acolo, în barcă.

— Îl văd, răspunse Blaise.

— Nu găsești că seamănă cu acel blestemat drăcușor care mi-a furat calul la lacul Rieux ?

Blaise privi cu atenție, apoi, tăcut, își îndreptă ținuta.

— Ei, bine ! făcu căpitanul.

— Sire, spuse Blaise clătînînd din cap, copilul ăsta este ca și senioria voastră, ca și mine, în carne

și oase ; dar este un puști care face cât un bărbat ; și chiar, trebuie s-o spun, mi-ar fi plăcut să văd un bărbat în locul său.

— Deci, îl recunoști ?

— Da, sire.

Plélan răsuci în jurul gâtului cordonul de la o ploscă enormă, pe care o duse la gură.

— Ei, bine ! Blaise, spuse el răsufând o dată după ce bău, iată-mă în fața celor doi dușmani ai mei ; acolo drăcușorul, aici vrăjitoarea.

Întinse mâna către Femeia Aibă a bălților.

— Să fiu al naibii ! continuă el, îl voi sugruma pe drăcușor și o voi scuipa pe fața vrăjitoarei.

— Nici una, nici alta ! răspunse de departe vocea a lui Noël.

Plélan tresări.

— Blaise, spuse el pălind, vorbeam eu acum așa de tare încât să pot fi auzit de un om de la o asemenea distanță ? N-are importanță, de-ar fi diavolul și tot îi voi răsuci gâtul !... Vâsliți, voi ceilalți !

Barca lui Plélan câștigase teren. Se afla la o distanță de numai două sute de pași de cealaltă. Cele două vase se aflau la capetele unui unghi ascuțit, al cărui vârf era Ile-aux-Halbrans. După toate probabilitățile, vasul lui Noël trebuia să treacă de insulă pe partea din interior, iar barca lui Plélan pe partea dinspre larg. Ori, cum malul, dincolo de insulă, se îngustează și merge în verif, în așa fel încât formează pânna ce termină lacul la vest, deznodământul se apropia cu rapiditate.

— Lăsați prăjina și pregătiți-vă carabina, tată Toussaint, spuse Noël cu voce joasă ; — nu viteza ne va mai putea salva acum.

Descurajat, vânătorul lăasă prăjina.

— Să vedem, reluă Noël, dacă sunteți un trăgător așa de bun precum spuneți.

— La ce bun să ucid un om ? spuse cu tristețe vânătorul ; nu am decît un glonte.

— Va fi de-ajuns, dacă ne ajută Dumnezeu... Ascultați, tată Toussaint. Barca lor virează ; vine către noi ; cu atît mai bine !... Pregătiți-vă arma și ochiți vâsla din dreapta, în momentul când va ieși din apă... atenție !... foc !

Se auzi detunătura și glonțul lovi vâsla în locul de unde începe lopata. Nu fu distrusă de șoc, dar când vâslașul o cufundă în apă din nou, din cauza efortului, se sparse ; barca, schiopătă, se invârti în jurul ei și trecu nițel timp până să-și reia cursa.

În timp ce Plélan înjura și vâslașii încercau să repare avaria, Noël trecea de Ile-aux-Halbrans.

-- Tată Toussaint, spuse el repede, aici trebuie să ne despărțim.

Vânătorul îl privi uimit ; Chautepie continuă pe un ton ferm, aproape poruncitor :

-- Vă spun că trebuie să ne despărțim ! Sunt prea slăbit pentru a lupta cu vâslașii lui Rohan și salvarea doamnei Marguerite nu vine de la această barcă. Ridicați-o, coborâți și ascundeți-vă după sălcii !...

— Dar... vru să obiecteze vânătorul.

— Timpul trece ! îl întrerupse Noël cu nerăbdare. Aud barca ; va trece de insulă. La revedere,

lată Toussaint ! Dumneavoastră și nobila mea doamnă sunteți în plus în lupta pe care o voi da cu hughenotii.

Toussaint, dominat de autoritatea pe care copilul știu să și-o ia asupra lui, se supuse fără să mai adauge ceva. O luă în brațele-i nervoase pe Marguerite Guer, o depuse pe pământ și sări și el după ea.

— La revedere ! repetă Chautepie și folosindu-se de rame urcă din nou în susul bălții.

Fără îndoială că vâslașii lui Plélan se așteptaseră la această ultimă manevră căci erau gata să continue vânătoarea în această nouă direcție.

Odată singur pe vasul său, Chautepie aspiră cu nesaț acrul, ca un om eliberat de o povară copleșitoare. Apoi se sprijini pe vâsle, pentru a încerca vasul eliberat de greutate. Văzu, fără a se înșela, că putea de acum să scape de urmărirea lui Plélan. Dar nu asta era planul său. Departe de a-și continua eforturile, începu să plutească cu nonșalanță, micșorând gradat distanța ce separa cele două bărci.

Plélan, care credea că Marguerite de Guer se află pe fundul vasului, își manifesta bucuria exclamând zgomotos :

— Sunt ai noștri ! strigă el. — Blaise, să răsucesc imediat gâtul drăcușorului sau să aștept să fim pe pământ pentru a-l spânzura ?

— Cum veți dori, sire.

Poziția vasului părea, într-adevăr, disperată. Traversase, urmărit mereu de-aproape, distanța parcursă înainte în sens contrar și ajunsese în împrejurimile castelului Gourla. Ori, pe această parte, ca

și pe cealaltă, lacul se îngusta mult, încît vasul nu avea altă alternativă decît să se dea înapoi sau să taie balta în lărgimea sa, ceea ce l-ar fi dus în mod inevitabil în raza de acțiune a bărcii.

Noël luă această din urmă hotărâre ; dar, servindu-se de superioritatea modului său de a se deplasa pe apă, evită abordajul și reuși să plaseze barca între mal și vasul său.

Asta și voia, fără îndoială ; căci reîncepu imediat să vîslească alene, fără a se neliniști de distanța ce se micșora continuu între vasul său și barca lui Plélan.

— Blaise, spuse acesta din urmă, a cărei speranță înșelată se schimbă în mânie, trebuie să terminăm. În loc de archebuze, oamenii noștri au pistoale.

— Eu le am pe ale mele, răspunse Blaise.

Ceilalți, în graba plecării, nu-și luaseră decît săbiile.

Plélan apucă pistoalele pe care i le întindea Blaise, promițindu-le celorlalți să-i spînzure de îndată ce va avea timp pentru asta ; apoi se așeză comod, pentru a ochi.

Prima împușcătură nu făcu decît să trezească un stol de păsări de apă care, gălăgicase, își luară zborul.

Drept răspuns, Chautepie îi trimise un cuplet din cântecul său preferat.

— Doamne ! murmură Plélan și luă al doilea pistol.

— Sire, veți pierde și ultimul glonte, spuse Blaise ; nu suntem la distanța convenită.

Plélan se așază din nou, bombănind.

În acest timp, Chautepie ajunsese la Oust și cele două bărci, antrenate de curent, se urmăreau cu o rapiditate înspăimântătoare. La un sfert de leghe înaintea vasului, Femeia Albă își înălța talia gigantică deasupra bulboanei ce mugea teribil.

— Unde ne duce ? se întrebau vâslașii.

— Fir-ar să fie ! strigă în sfârșit Guy de Plélan ;
— vor să repete iarsa Ermengardei ?... Pe legea mea ! îi voi urma, fie și în iad !

La două sute de pași de bulboană, vasul viră și părăsi cursul râului Oust, apoi dispăru după perdeaua de ceață.

— Urmăriți-l, spuse căpitanul.

Vâslașii se aplecară din nou asupra vâslelor și începură să se învâртеască în jurul bulboanei. Uneori se zărea vasul lui Chautepie ; dar dispărea imediat și urmărirea nu avea drept ghid decât vocea lui Noël care-și intonase cântecul și repeta la nesfârșit refrenul, cu o voce lentă și monotonă.

Plélan nu mai zicea nimic. Era așezat în față, cu dinții strânși și sprâncenele încruntate convulsiv.

— Dacă mor, gândea el, Marguerite mă va urma și voi muri răzbunat.

Noël cânta mereu.

Cercul se micșora în jurul Femeii Albe, vâslașii își făceau cu spaimă cruce, soldații tremurau și nu mai îndrăzneau să blesteme.

Noël încetă să mai cânte.

— Guy de Plélan ! spuse el cu o voce răsunătoare, în numele lui Malestroit, seniorul meu, te-am provocat odată la luptă pe viață și pe moarte. Ți-am

spus atunci : — Dacă monsenior nu va găsi de cuviință să vină în ziua și locul fixate de Dumnezeu, voi veni eu... iată-mă !

— Vâsliți, vâsliți, strigă Plélan, pradă unui fel de delir. Noël strânse și mai mult cercul și vasul său dispăru în pliurile brumate ale rochiei Femeii Abe. Apoi reluă :

— Și ți-am mai spus : Doamna Marguerite este sub paza Femeii Albe a bălților. Nici țaran, nici nobil nu o vor ataca fără primejdie de moarte.

Noël se întrerupse pentru a da o ultimă lovitură de vâslă, care purtă vasul chiar pe marginea bulboanei.

— Vâsliți ! urmați-l ! vâsliți ! strigă Plélan.

Și, cum unul dintre vâslași ezită, îi puse pistolul la gât.

— Țărani și nobili, toți ați atacat-o pe doamna Marguerite, continuă Noël și veți muri.

— Minți, demone ! urlă Guy de Plélan ; te voi prinde, pe tine și pe doamna ta și, să fiu al naibii ! vă voi suci gâtul !

Și cum spunea aceste cuvinte, vasul, lansat cu o forță nouă de Chautepie, pulveriză marginea bulboanei și, încetinindu-și imediat mișcarea circulară, ieși din ceață. Barca voi să-l urmeze ; dar, mai grea și condusă cu mai puțină abilitate, fu înghițită de bulboană.

Se auzi Plélan vociferând un ultim blestem, urmat de strigătul de disperare al echipajului său, apoi bulboana scoase un zgomot surd.

Chautepie își șterse sudoarea de pe frunte și reveni la Ile-aux-Halbrans.

Pe timpul traversării care urmă când Toussaint sau doamna Marguerite îl îndemneau să se grăbească el răspunse :

— Guy de Plélan nu mai este de temut și Femeia Albă și-a protejat neamul.

A doua zi, la castelul Malestroit, Amaury îi spuse lui Noël :

— Mi-ai salvat soția și fiul ; vrei să fii scutierul meu ?

— Și într-o zi voi fi cavaler ? întrebă Noël.

— Pe cuvântul meu de nobil, vei fi.

Noël medită și lăsă capul în jos.

— Cavalerii nu se bat deloc pe apă, murmură el cu tristețe.

— Așa este, Noël, spuse doamna de Malestroit. Există însă soldați viteji care se luptă pe corăbii, în mijlocul mării.

— Marea ! strigă Chautepie, a cărui față tânără strălucea de entuziasm ; marea !... Am văzut-o pe coasta de la Cornouailles... Este întinsă... și mai întinsă decât bălțile râului Oust...

— Ei, bine ! Noël, spuse sir Malestroit, vrei să fii cavaler al mării ?

— Vreau ! răspunse Noël fericit.

— Deci, te voi trimite mâine, Noël, la domnul și vărul meu de Tinteniach, care este căpitanul unui vas al regelui . Și dacă Dumnezeu te păzește, copile, vei deveni un om nobil.

PAUL FÉVAL

Mult timp după cele întâmplate, pe ruinele micului castel Gourla, un bătrân gentilom își ridică un castel frumos, unde se stabili cu soția și tinerii săi copii.

Bătrânul gentilom era căpitan în marina Maestății Sale, regele Ludovic XIII. Se numea Noël Torrec.

Cât despre castel se numea și se numește încă Chautepie. Zidurile sale înalte domină până departe bălțile râului Oust și în marea sală cu ambrazuri vaste am auzit pentru prima oară legenda Femeii Albe a bălților.

Anne a Insulelor

Tradiția bretonă

Demult, tare demult, aproape de locul unde a fost construit orașul Audierne, în departamentul Finistère, în Bretagne, exista un sat al cărui nume nu se mai știe. Ultimele sale case atingeau plaja și când veneau marile marea ale echinocțiului, valul scâldea piatra zidurilor. De o parte a satului marea, de cealaltă câmpia, o câmpie aridă ca marea, imensă ca și ea. Pâinea lipsea adesea din colibe.

Însă oamenii din această regiune nu-l cunoșteau sau îl uitaseră pe bunul Dumnezeu, care te ajută să înduri suferința. Mureau și blestemau.

¹ Această tradiție, care este aproape populară în Morbihan și pe care, dimpotrivă, locuitorii coastei L'Yroise au uitat-o, a fost, fără îndoială, adusă la Sourdéac (Morbihan) de vasele marchizului d'Ouessant, senior de Sourdéac. Anacronismele pe care povestitorii rustici le-au introdus în poveste pot fi îndreptate de oricine și am considerat că trebuie lăsate pentru a păstra culoarea povestirii. Am scris-o, pe cât posibil, așa cum am auzit-o povestită adesea în Bretagne, aproape de castelul ruinat al foștilor siri de Rieux, care au fost mult timp stăpâni ai insulei Ouessant.

Și când, departe, tunul de alarmă bubuia în golful Trépassés, ei cădeau în genunchi și mulțumeau diavolului ; apoi coborau în grupuri pe plajă. Cu cât furtuna era mai furioasă cu atât se bucurau mai tare. Furtuna acționa în folosul lor.

— Marea, spuneau ei, aduce recolte ca și pământul ; furtuna este ziua recoltelor.

Recoltele erau navele în pericol, pe care vijelia le aruncă pe coastă. Când recolta era coaptă, adică vasul distrus, se aruncau asupra naufragiaților.

Și spuneau :

— Împărțeală egală ! Pentru noi banii, mărfurile și rachiul ! Pentru mare, cadavrele !

Și chiar pe plajă începea un banchet hidos. Se bea, se dormea, apoi se bea din nou. Comeseanul, învins de beție, cădea a doua oară. Se trezea palid, muribund, bea din nou și când recădea nu se mai scula.

Când nu mai era nimic de băut, intrau în colibe. După beție, urma inaniția. Cei care nu erau uciși de orgii, mureau de foame.

Așa trăiau oamenii de pe coastă, înainte de a se construi orașul Audierne.

Se spune despre insulele Americii că sunt pline de tutun și aur ; dar unde se află ele ? cine le-a văzut, în afară de mateloți ? și mateloții sunt povestitori talentați. Ei visează în hamacele lor din frânghie la întoarcerea din călătorii, ne întrețin cu visele lor. Adevărul este că nu există în lume insule mai frumoase ca insulele Britaniei. Ouessant este cea mai frumoasă dintre ele.

Într-o zi, regele îi spuse seniorului Jean (1)

— Domnul meu, cere-mi un lucru pe care ți-l pot da și-l vei avea.

Sir Jean nu ceru nici Nantes, nici Rennes, nici Saint-Malo, nici chiar Douarnenez ; el spuse :

— Regele meu, vreau Ouessant-frumoasa insulă.

Regele surâse ; dar el nu cunoștea Ouessant. N-o văzuse ridicându-și cu mândrie capul în mijlocul oceanului agitat. Nu văzuse alba diademă de ceață care-i încorona fruntea, în diminețile de vară. Regele nu cunoștea Ouessant.

Înainte să fie construit Audierne, Ouessant nu avea decît un sat, ai cărui locuitori nu se deosebeau prea mult de cei de pe coastă. Trăiau din jafuri. Când naufragiile lipseau, se urcau în bărci și-i jefuiau pe pioșii călugări din Île de Sen. Aceștia se rugau zi și noapte la Dumnezeu să-i convertească pe păgânii lor vecini ; dar oamenii din Ouessant și, mai ales, cei de pe coastă nu vroiau deloc să creadă într-o religie care îți comandă să-i ajuți pe naufragiați și nu să-i termini.

Iată ce se petrecu într-o seară de toamnă, pe la jumătatea lunii septembrie, pe timpul mareei.

Clopotul micii mănăstiri din Sen tocmai bătuse rugăciunea de seară ; se închiseseră deja, toate porțile, atât era de mare frica de pirații din Yroise (2) la mănăstire. Ici și colo ferestrele zăbrelete erau lumi-

¹ Jean de Rieux, marchiz d'Ouessant.

² Yroise este un golf mare cuprins între insula Ouessant și vârful Raz. Șoseaua Sen sau a sfinților îl mărginește la Sud-Vest.

nate ; în capelă se aprindeau lumânări. Atunci când primele cântece ale slujbei puteau fi auzite de afară, o poartă laterală a mănăstirii se deschise și se închise fără zgomot și un bătrân, sprijinit într-un baston lung și alb, începu să coboare rampa nisipoasă ce conducea de la casa sfântă spre mare.

Părea foarte bătrân și mergea greu ; din când în când se oprea să-și tragă răsuflarea ; ridica atunci capul și contempla neliniștit cerul.

Luna, alergând pe sub nori ca o navă albă, înconjurată de vapori, apărea uneori pe neașteptate, lăsând să cadă vertical lumina sa pe fruntea bătrânului. Era un om ajuns la capătul vieții. Fața sa era calmă și blândă, creștetul său chel era înconjurat de o coroană de păr alb atât de ușor că putea fi luat drept acei fulgi primăvăratici care se joacă, în crepusculul dimineții pe crucea suferinței, reprezentând o diademă argintată pe fruntea divină a fiului Mariei.

Marea era calmă ; dar, pentru un locuitor al acestor ținuturi, în aer existau numeroase semne ce prevesteau furtuna. Norii își întunecau culorile și coborau la orizont ! ceața se despica și lăsa să se vadă, prin unele locuri, lungi deschideri de mare ; câteva fulgere mute spintecau cerul în depărtare.

Călugărul mergea într-una ; bietul bătrân se grăbea ; pe obrajii săi ridați curgea sudoarea. La prima suflare a vântului de mare care, pornindu-se deodată, îl lovi peste față, scoase un geamăt surd.

— Sfântă Fecioară, roagă-te pentru el, murmură bătrânul.

Grăbi și mai mult pasul, împiedicându-se de fiecare piatră ; era forțat să se oprească adesea, așteptând un fulger pentru a recunoaște drumul.

Deodată, pe coasta Bretoniei apărură mai multe felinare care începură să se clatine precum lanternele navelor legănate de tangaj (1). Când alergau în linie dreaptă, când, schimbând brusc direcția, imitau mișcarea unei ambarcațiuni care face volta și ia un alt drum drept.

Călugărul se opri consternat.

— Doamne Dumnezeule, strigă el căzând în genunchi, oare nu vei îngădui ca demonul din inima acestor sălbatici nefericiți să fie învins ?

Anne era fiica lui Joël Bras, numit adeseori preotul insulelor. Pe când trăia, Joël era ultimul reprezentant al unei comunități odinioară puternică și al cărei nume bătrânii îl știau (2). El implora furtuna cu ajutorul celei de-a noua corzi a harpei sale și încăleca pe o lance, pentru a merge să facă o vizită spiritelor răului. Era un om puternic și de temut ; oamenii din Ouessant și cei de pe coastă aveau frică de el.

Se spunea că locuința sa ascundea comori incalculabile. Când slujitorii adevăratului Dumnezeu s-au

¹ Mai mulți scriitori au vorbit despre acest eveniment și toată lumea cunoaște acest obicei barbar care constă în a suspenda felinare de coarnele vacilor împiedicate (care schioapătă din cauza legăturilor ce le împiedică picioarele). Mergând pe marginea falezelor, aceste animale, schiopătând, imitau legănarea unei nave cu pânze și îi înșelau pe marinarii angajați în golf.

² Barzii.

așezat la Sen și au convertit pe câțiva localnici, Joël s-a supărat ; a anunțat că va compune un cânt așa de temut încât marea o să-și părăsească albia și o să înălbească cu spuma ei acoperișurile cele mai înalte din sat. Oamenii îl crezură pe Joël și sfinții călugări fură persecutați.

Totuși Joël muri ; și fiica sa, frumoasa Anne a Insulelor moștenea tot prestigiul tatălui. Anne era păgână ca și tatăl său ; dar era blândă și miloasă ; mulți nefericiți naufragiați îi datorau viața și dacă, uneori, în nopțile cu furtună, felinarele înșelătoare de pe coastă încetau deodată să mai strălucească și să atragă spre o moarte sigură pe mateloții în primejdie, asta se întâmpla deoarece Anne avea un arc și săgeți iar săgeata Annei nu greșea niciodată ținta.

Ca toate preotesele de atunci, ea era făgăduită celibatului dar falsa religie pe care o profesa deja nu mai avea decât o slabă influență asupra oamenilor din Ouessant și de pe coastă. Ultimul preot era mort ; Anne era frumoasă și tinerii din împrejurimi, care nu aveau alt dumnezeu decât pasiunile lor, o priveau arzând de dorință.

Unul dintre ei, cel mai îndrăzneț, Niel Roz de Kermor, sări într-o seară în barca sa și atinse plaja Sen, în dreptul falezei unde fiica lui Joël își avea locuința. Niel își legă barca de mal și urcă faleza. A doua zi resturile vasului se așterneau pe nisipurile din Ouessant și nimeni nu-l mai văzu vreodată pe Niel Roz de Kermor.

De atunci, toți tremurau când se rostea numele de Anne. Sângele lui Joël curgea prin venele ei. Era o preoteasă și o magiciană. Vai de cel care o întâlnea în drumul său.

Seara, când ceața învăluia golful, se vedea uneori barca ei jucînd ca un fulg ușor de spumă pe creasta celui mai înalt val, apoi coborînd cu iuțeală, aruncându-se între cele două talazuri și urcând apoi rampa lor clocotitoare pentru a cădea din nou și a se ridica apoi. Vapoarele ce pescuiau făceau volta din drumul său. De la Douarnenez până la insulele Ōuessant, pentru tot aurul din lume, nu ai fi putut să determini un bărbat să taie urma bărcii sale. Dacă trebuia să se facă un ocol mare, mai degrabă se naviga în larg, decât să se treacă peste această barieră magică unde, cum se spunea, moartea se ascundea între două ape pentru a-și aștepta prada.

Anne însăși părea să încurajeze ceea ce se spunea și evita privirile bărbaților. Nu-i trebuia decât un minut pentru a se pierde în ceață sau în spatele unei roci. Nici recifele, nici stîncile de la suprafața apei n-o puteau opri. O picătură de apă părea să ajungă bărcii sale. Poate chiar știa să sară ca acei pești despre care vorbesc mateloții de cursă lungă, pești care au aripi și zboară ca niște păsări. Marinarii povestesc asta.

Pe timpul furtunii își puna vela și părăsea cârma. O puteai întâlni atunci așezată în spatele bărcii sale, nemișcată, cu brațele încrucișate pe piept, într-o atitudine de indiferență cutezătoare.

Prin locurile unde vapoarele pescărești se spărgeau, barca Annei trecea, puțurizînd apa cu chila

sa, abia muindu-și scândurile carcasei în spuma valului. Furtuna o respecta pe Anne care era din sângele lui Joël.

Nimeni nu putea să spună că această fecioară puternică era o ființă nefastă. Niel Roz de Kermor fusese pedepsit pentru îndrăzneala lui. Deodată o vedeai pe Anne a Insulelor urcând în barcă și navigând mai aproape de coastă. Când vremea era calmă, ea se ținea întotdeauna la distanță; dar dacă vântul din larg se arunca în golf, ea alerga. Barca sa, întotdeauna sigură de drumul său, întotdeauna rapidă, străbătea marea în lung și-n lat. Anne căuta să-i ajute pe nefericiți.

Adesea, pescarul superstițios se îngrozea văzând barca Annei năpustindu-se asupra bărcii sale în pericol, precum eretele se năpustește asupra prăzii sale. Tremura și-i invoca pe dumnezeii atotputernici ai strămoșilor săi. De fiecare dată când Anne se apropia, pescarul, paralizat de spaimă, își ascundea fața în mâini și se arunca pe fundul bărcii sale. Când se ridica, se găsea sănătos și nevătămat pe plajă. Anne și barca ei dispăreau.

În sfârșit unii avuseră curaj; îndrăzniră în aceste momente de mare primejdie, să țină ochiul deschis și să o observe pe această femeie în jurul căreia domnea misterul; o văzură ducând mâna la frunte, apoi la piept, apoi la unul și la celălalt umăr, murmurând cuvinte necunoscute — cum făceau călugării din insula Sen. O văzură lansând asupra bărcilor lor o mică ancoră cu gheare, înălțând vela și remorcându-i.

Și mergeau, mergeau așa de repede că li se tăia răsuflarea.

Acestora, fiica lui Joël le spunea când îi părăsea :
— Amintește-ți și fă pentru altul ce am făcut eu pentru tine !

Apoi barca sa urca talazul și se pierdea în spațele valurilor înalte.

Această conduită schimbase mersul superstiției : Anne era privită ca o divinitate binevoitoare ; oamenii se mai temeau încă, dar o iubeau ; dacă ea le-ar fi cerut orice altceva în afară de mila față de naufragiați, fără nici o îndoială că i s-ar fi supus.

Când călugărul ajunsese la capătul cursei sale nocturne, cerul era complet acoperit de nori denși. Marea urca și acest zgomot sinistru, ce anunța furtuna, începea să se facă auzit departe, pe valuri.

Bătrânul se oprise pe o faleză aridă, dominând perpendicular oceanul. Scoase un lung suspin de ușurare ca un om ajuns la capătul călătoriei și lovind cu bastonul său ferecat, se așeză.

Nimic, în acest loc sălbatic și retras, nu părea să motiveze bucuria călugărului — dacă venise pentru un pelerinaj, nu exista nici o cruce ; dacă venise pentru o întâlnire, nu exista nici un acoperiș până la mai mult de o jumătate de leghe jur-împrejur.

Bătrînul așteptă totuși cu răbdare ; cu capul între mâini medita. O voce de o blândețe încântătoare, dar în același timp puternică și vibrantă pronunță aceste cuvinte la câțiva pași de el :

— În numele Tatălui, al Fiului și-al Sfântului Duh, dom Geoffroy, vă salut. Fiți binevenit.

Și cum picături mari de ploaie, gonite de un vânt furios, loveau fruntea golașă a călugărului, din umbră o mână delicată și mică o prinse pe a sa.

La puțin timp după aceea, se afla așezat pe un scaun de lemn într-un fel de sală luminată de o torță de rășină. În genunchi, aproape de el, era o tânără de optsprezece ani, a cărei față încântătoare dispărea aproape sub o claie de păr blond, împrăștiat pe umerii săi. Își înclina capul și vorbea ; călugărul o asculta. Când tăcu, călugărul luă la rândul lui cuvântul și, în numele lui Dumnezeu, îi iertă greșelile pe care le confesase tribunalului sacru.

Anne a Insulelor — căci ea era — se ridică și spuse, arucându-și buclele frumosului său păr pe spate :

— Părinte, mulțumesc lui Dumnezeu că v-a trimis aproape de mine la această oră ; căci furtuna se anunță teribilă și datoria mă cheamă.

Dom Geoffroy nu răspunse. O contempla pe tânăra fată și părea cufundat într-o profundă reverie. Se gândea fără îndoială la clemența divină care, făcând să crească iarba vindecătoare alături de otravă, așezase, în apropierea acestor populații feroce de pe coastă, un înger devotat și caritabil. Chiar locul unde se afla în acel moment îl încurajă să viseze. Era un fel de sală semi-subterană, construită într-o scobitură largă în rocă. În mijloc, o masă masivă din granit pe care erau gravate anumite semne folosite de vrăjitorii și preoții acestei religii sinistre pe care o aveau oamenii de pe coastă înainte ca Audierne să fi fost construit, spuneau mult despre felul ceremoniilor ce fuseseră săvârșite în acest adăpost. În-

tr-un colț, agățată de zid, atârna coșarul aurit, de care se servise Anne atunci când tatăl ei o iniția în științele oculte, alături de harpa și cuțitul sacru al bătrânului Joël Bras.

Dar harpa, cuțitul și coșarul erau acoperite de praf în timp ce imaginea lui Christos, agățată deasupra patului tinerei fete, strălucea și dovedea grijă respectuoasă, de fiecare zi.

Afară, sus pe faleză, nu se vedea nimic. Acoperisul acestui adăpost subteran, aproape tot atât de bătrân ca și solul, se acoperise, cu vremea, cu un strat de mușchi și de alge brune asemănător puținei vegetații înconjurătoare.

— Fiica mea, spuse în sfârșit călugărul, ești puternică și curajoasă, dar nu vei face față sarcinii din această noapte.

— În golf se află un vapor, răspunse Anne ; știu.

— Se află două vase, fata mea.

— Dumnezeu să le păzească, murmură Anne. Dacă eforturile unci creștine pot să le salveze, ei nu vor muri, părinte.

— Nobilă copilă ! spuse dom Geoffroy, sprijinindu-și mâna pe umărul Annei. Curajul credinței este în tine ; dar nu trebuie să faci ceva peste puterile omenesti și în această noapte vei avea un ajutor.

— Cine ? întrebă tânăra fată cu vioiciune.

— Niel Roz de Kremor, pronunță rar dom Geoffroy privind-o pătrunzător și neliniștit.

Anne tresări la acest nume. O roșeață subită îi acoperi obrazul care, după aceea, deveni mai alb ca zăpada proaspăt așezată.

— Niel Roz de Kermor ! repetă ea.

— Va veni, mai spuse dom Geoffroy.

— Aici ! strigă fiica lui Joël agitată ; aici, Niel Roz... Niciodată !

Apoi, ridicându-se și încercând să se stăpânească, adăugă cu voce calmă :

— Niel Roz de Kermor a intrat aici o dată, părinte. A doua oară poarta nu i se va mai deschide.

— Vai ! își spuse sieși bunul credincios, ce să facem pentru a-i salva pe nefericiții naufragiați ?

— Ascultați-mă, părinte, reluă Anne a Insulelor pe un ton liniștit și ferm ; Niel Roz este un bun marinar ; să se urce în barca mănăstirii.

— Mănăstirea nă mai are barcă, fata mea ; pri-rații din Ouessant...

— Înțeleg. Atunci, ce așteptați de la mine ?

— Voiam, spuse bătrânul, voiam să bag o spaimă salvatoare în inimile împietrite ale locuitorilor de pe coastă. Niel n-a mai apărut printre ei din ziua fatală când...

— Știu, părinte.

— Ei îl cred mort. Dacă l-ar vedea venind spre ei deodată, în momentul când, ocupați cu treaba lor îngrozitoare, poate vor fi înspăimântați și-și vor abandona prada.

Anne reflectă o secundă.

— O vor abandona, spuse ea, cred că o vor abandona. Dar va trebui să-i fac loc lui Niel Roz în barca mea.

— Va trebui, fata mea.

Se auzi zgomotul făcut de un baston ferecat, lovind roca.

— Ei bine ? spuse călugărul.

Anne se ridicase.

— Îl voi conduce pe Niel Roz pe continent.

În seara când Niel Roz de Kermor părăsise coasta pentru a merge la Anne, înainte de a escalada fa-
leza, își abandonase barca, slab legată de mal, în
voia valurilor. Barca fusese desfăcută de marea ce
creștea și resturile sale fuseseră purtate la țarm.
Trebuia oare mai mult pentru a motiva zarva morții
sale ?

El urcase și descoperise după îndelungi căutări,
intrarea în locuința subterană. Era puternic și te-
merar ; ușa puternic zdruncinată, cedase, intrase.

Anne a Insulelor, al cărei tată murise de curând,
era atunci păgână și îndeplinea, în secret, riturile
religiei sale blestemate. În momentul când intră
Niel, ea tăia ierburi magice cu ajutorul cosorului
său aurit și compunea o vrajă, urmând învățămintele
tatălui său.

Se spunea că era periculos să tulburi, în exer-
cițiul practicilor lor superstițioase, pe vrăjitoarele
din Sen, căci dintotdeauna Sen a avut vrăjitoare.
Pe vremea puterii lor, dacă un bărbat se arăta în
fața lor îl făceau să piară în cele mai cumplite su-
ferințe. Anne era singură dar ea se legase prin ju-
rământ să nu respire niciodată, sub un acoperiș,
același aer cu un bărbat. Vom vedea mai târziu dacă
ea a știut să-și țină jurămintele.

Indignată de vederea lui Niel, se repezi. Cosorul
său aurit se înfipse în gâtul fericitului tânăr. Acesta
căzu.

Anne rămase lângă el, consternată. Aruncă de parte instrumentul uciderii și încercă în zadar să oprească sângele victimei sale. Niel o privea cu ochi muribunzi care păreau să ierte totul.

Aceasta se întâmpla seara. La miezul nopții, lui Anne, îngenunchiată lângă Niel, a cărui respirație scădea rapid, îi veni deodată o idee. Străbătu alergând pragul locuinței sale, coborâ faleza în câteva secunde și, urcând stânca pe care se afla mănăstirea, căzu epuizată la poartă. Cu un ultim efort, ridică ciocănelul și bătu în ușă.

Călugării, în ciuda situației lor precare în mijlocul acestei regiuni ostile, la acest semnal deschiseră poarta. În curând Anne, leșinată, fu înconjurată de oamenii bisericii. Mai mulți o cunoșteau; aceștia fură nevoiți să apeleze la credința lor caritabilă pentru a-și reprima aversiunea ce se ridica în ei față de fiica celui mai crud dușman al lor. Dar a ierta este virtutea creștinului și de altfel, Anne avea nevoie de ajutor.

Revenindu-și, arătă cu un gest disperat drumul spre cabana sa.

— Un bărbat, spuse ea, un bărbat pe care l-am ucis !

Călugării se dădură înapoi, cu oroare. Dar Anne, electrizată de disperare, apucă mâna lui dom Geoffroy și îl trase spre casa sa.

Niel Roz fu salvat datorită îngrijirilor date de bunii părinți. Fu dus la mănăstire, unde rămase pe perioada lungii sale convalescențe.

După o lună, era creștin.

Anne, de asemenea, se făcu creștină. Sufletul său pur, inteligența sa puternică și superioară nu avură nevoie decât să întrevadă adevărul pentru a detesta minciuna pentru totdeauna. Fu botezată. Începând cu această dată, oamenii de pe coastă remarcară o schimbare bruscă în viața tinerei fecioare.

De atunci ea deveni patroana naufragaților.

Era robustă în ciuda grațioasei supleți a taliei sale. Obişnuită încă din copilărie, să facă traversarea de la Ouessant la Sen singură, într-o ambarcațiune ușoară, era pe mare în elementul său și de la Crozen la Conquet nu ai fi găsit pilot mai expert, nici marinar mai neînfricat. Ca preoteasă de Sen, ea fusese făgăduită unei celibat veșnic. Devenită creștină, nu se consideră dezlegată de acest jurământ. Dintr-un scrupul de conștiință, pe care dom Geoffroy era tentat să-l privească ca pe un vechi germene al păgânismului, ea vru să-și țină jurământul făcut demonului.

Și totuși, în lungile ore de singurătate, fie că citea, închisă în locuința sa, cărțile strănii ale lui Joël, fie că lupta, urcată în barca sa fragilă, contra teribilelor furtuni ale golfului Trépusses, imaginea lui Niel Roz de Kermor venea uneori s-o tulbure. Îl vedea murind. Ar fi vrut să-și amintească de un blestem sau de un reproș ; dar ochii lui Niel, în acele viziuni din momentul fatal, nu exprimau decât iubire și iertare.

Anne era mândră. Noua sa credință nu putuse să îmblânzească de tot acest viciu al naturilor generoase. Mai degrabă ar fi murit decât să nu-și țină jurământul ; și vederea lui Niel Roz era lucru de

care se temeă cel mai mult pe lume.

Anne promisese să-l conducă pe Niel pe continent. La zgomotul bastonului ferecat lovind roca, își adună curajul și urcă pe dâmb, urmată de dom Geoffroy.

Se găsi față în față cu Niel, care își lăsă capul în jos la vederea sa și își încrucișă brațele pe piept.

Tânărul om era palid și slăbit. O tentă gălbuiă, bolnăvicioasă înlocuia caldele culori ce străluceau altădată pe obrajii săi. Părea că gâfâia și respira greu. Anne se simți vinovată.

Dar furtuna se înțetise în timpul întrevederii sale cu dom Geoffroy. Marea lovea acum faleza cu o violență extraordinară ; vântul aducea până sus pe movilă, o ploaie amară și sărată... Anne își adună tot curajul, ceru binecuvântarea călugărului și apucă mâna lui Niel.

— Fie ca Providența să vă conducă ! murmură dom Geoffroy care îngenunchease pe movilă.

Când se ridică, la lumină unui fulger văzu barca la mai mult de o sută de stânjeni depărtare de mal ; de departe, ea părea o cochilie de nautilus, în mijlocul giganticelor valuri care o loveau din toate părțile.

Călugărul porni încet pe drumul spre mănăstirea sa.

Trebuia să fii născut pe malurile golfului Trépassés pentru a îndrăzni să înfrunți, noaptea, o asemenea mare. Fragila barcă a fiicei lui Joël se umplea cu apă la fiecare rafală ; dar chiar debilitatea și sprinteneala sa făceau să nu fie scufundată.

Înainta către limba de pământ Raz, vârî de temut, bogat în naufragii ; avansa, ghidată de acele felinare perfide care trebuiau să grăbească moartea marinarilor angajați în golf.

Niel vrusese să ia cârma ; dar Anne, respingându-l, îi arătă cu degetul partea din față a bărcii. Niel se așeză imediat și traversarea continuă în tăcere.

Pe la jumătatea drumului, un zgomot surd, ce nu era cel al unui tunet, trecu pe deasupra capului lor și reveni, repercutat de ecourile coastei. Anne și Niel se închinară. Era prima lovitură a tunului ce cerea ajutor.

— Timpul presează, spuse Anne.

Niel o înțelese. Se ridică și înălță pânza la jumătatea catargului.

Atunci barca, zbură, răzând, în zbor, spuma. Vântul, șuierând, lovea pânza și apăsând pe ea, o făcea să fluture. Totuși barca rămânea fermă pe chila sa ; trecură de Raz și imediat se făcu simțit un calm relativ. Anne îndreptă partea din față către pământ.

— Anne, spuse tânărul bărbat, care vedea cu spaimă apropiindu-se momentul despărțirii, chiar trebuie să vă las singură în această noapte îngrozitoare ?

— Fiecare cu datoria lui, răspunse Anne cu o voce emoționată. Aici trebuie să ne despărțim pentru totdeauna.

— Pentru totdeauna ! repetă Niel, făcând un pas către ea.

— La mal, creștine ! strigă ea cu forță ; la mal unde datoria te așteaptă !

Niel cufundă o vâslă și dădu de fund.

— Adio, deci, murmură el.

La rândul său, Anne se ridicase ; o lacrimă tremura pe genele lungi ale pleoapei sale. În momentul când Niel se grăbea să plece, ea îi întinse mâna pe care tânărul o atinse respectuos cu buzele. — În curând, un strigăt vesti că atinsese malul.

Atunci Anne putu auzi cântecele de sărbătoare și sălbaticile manifestări de bucurie ale oamenilor de pe coastă. În timp ce trecea a doua oară pe lângă vârful Raz, râsetele lor ajunseră până la ea. În același timp, privirea îi fu atrasă de sinistrele faruri, aprinse de cupiditatea concetățenilor săi. Erau trei, la mică distanță unul de celălalt.

Anne pluti în derivă, merse puțin de-a lungul malului, și ajunse în fața felinarelor. Își luă arcul și trase trei săgeți din tolă. Trei mugete răgușite se auziră pe faleza vecină.

Anne trimisese cele trei săgeți. Pe mal nu mai strălucea nici o lumină.

Totuși, tunul de pericol își accelera semnalele. Loviturile veneau din două puncte diferite. Una din nave trebuia să fi fost în larg, în direcția Ouessant. cealaltă se apropia din ce în ce mai mult de insula Sen. Anne ezită un moment. Pe care s-o ajute ? — Pe cea mai aproape de pieire. — Și, printr-o mișcare de bară, își îndreptă prora spre insula Sen.

Pe o briză ușoară, în mai puțin timp decât ar fi trebuit pentru a parcurge un sfert din drumul de la vârful Raz la șoseaua Sen, Anne depășise insula și

se găsea în apele unui frumos bric de război, care, zece minute mai târziu, și-ar fi lăsat carcasa pe stâncile de la suprafața apei.

— Hei ! bricule ! strigă tânăra fată.

Vocea sa străpunse diferitele zgomote ale furtunii, mai bine decât ar fi făcut-o vocea mai gravă a unui bărbat. La bordul bricului se produse mare agitație, și numaidecât se manevră pânzele pentru a opri vasul.

Pe atunci era război. Dintre cele două vase pe care don Geoffroy le văzuse în golf, unul era francez, de mărfuri, celălalt unul dușman, englezesc, fără îndoială — căci englezul era pe atunci dușmanul.

Nava comercială începuse urmărirea și se aruncase în golf ; apoi, când se lăsase întunericul, pentru a înșela bricul, deviase. Bricul își urma primul drum. Echipajul său, care știa că este un bun velier, ar fi sfidat furtuna în plină mare ; dar apropierea acestor coaste pline de recife, îi scădea încrederea. Fără să cunoască cât de mare era pericolul, comandantul trăsesese cu tunul pentru a cere un pilot. La bord se crezu că acest pilot sosise.

Anne acostă bricul. Înainte să i se arunce o coardă, ea se cățăraseră de-a lungul hotarelor și sărise pe punte.

— O femeie ! strigă comandantul cu surpriză și dispreț.

— O femeie ! repetară mateloții izbucnind toți într-un râs grosolan.

Anne nu-i luă în seamă. Își croi drum printre marinari, smulse bara din mâinile timonierului și imprimă cârmei o mișcare bruscă.

— În mare ! spuse echipajul ; este nebunie sau suntem trădați !

Timonierul, ofensat de uzurparea sa de către Anne, care-i luase cu autoritate locul, înainta pentru a executa sentința, când nava, supunându-se cârmei, se apropie de direcția vântului și cum spun oamenii mării viră.

Se lansă pe noua sa direcție, trosnind sub greutatea velaturii sale și tăind cu repeziciune lunga trenă de spumă pe care o produsese trecerea sa.

Echipajul, imobil, ținându-și respirația, aștepta deznodământul de acum imposibil de prevenit, ai acestei manevre temerare. În acest moment, un fulger străbătu întunericul. Anne fu văzută în picioare la bară. Brațul său întins arăta, la babord, o lungă linie de albeață orbitoare care, curbându-se la douăzeci de brațe de cârmă, părea să învâluie pe jumătate bricul. Dar bricul simțea vântul ; cu fiecare secundă se îndepărta de această linie strălucitoare, care se șterse în întuneric. Era liniște.

Mateloți și ofițeri, toți tremurau fără a spune nimic așa cum se întâmplă la puțin timp după evitarea unui pericol înspăimântător. Stâncile de pe coasta Sen, agitând marea, formau această curbă de spumă, către care se îndreptase cu impetuozitate bricul, cu câteva clipe mai înainte.

Toată noaptea, Anne rămase la cârmă. Comandantul și marinarii săi o înconjurau. Ea încercă să

înțeleagă limbajul lor dar nu reuși.

Atunci își îndreptă privirea spre locul unde, mai târziu, fu construit orașul Audierne, ca și cum această privire ar fi putut străpunge tenebrele unei nopți de furtună.

În depărtare, totul tăcea. Zgomotul tunului de alarmă nu mai venea să întrerupă vocea furtunii.

Anne dădu trist din cap.

— Dumnezeu să-i vină în ajutor lui Niel Roz de Kermor, gândi ea. La această oră, nu se mai află decât un vas în golf.

Nu-i părea rău că salvase dușmanul ; dar își plângea frații.

Oamenii de pe coastă erau adunați la vârful Raz. Dârdâiau de frig în zdrențele lor mizerabile și acuzau furtuna că nu și-a făcut cum trebuie datoria. Tunul tăcea, și totuși nici o rămășiță nu eșuase pe plajă.

Bătrânii povesteau, suspinând cu regret, istoria frumoaselor naufragii pe care le văzuseră în tinerețea lor. Și apa ajungea până la gura auditorilor care își puneau urechea în direcția vântului pentru a prinde toate zgomotele din larg.

Nimic ; — nimic decât zgomotul valului izbînd roca ; nimic decât mugetul vântului prin fisurile falezei.

Oamenii de pe coastă erau cuprinși de disperare ; le era foame, și, rostogolindu-se pe nisip îi invocau pe zeii lor uitați.

„O, voi adorați de părinții noștri, spuneau ei, împliniți-ne dorința, căci noi l-am gonit pe noul Dumnezeu, care muri pe cruce :

„Noi l-am respins, i-am persecutat pe preoții săi și am risipit pe pământ pietrele altarelor sale.

„L-am respins pentru că legea sa este iertarea, dar pentru a trăi noi trebuie să uităm mila.

Zei, fiți cu noi. Există la Sen o preoteasă din sângele pontifilor noștri ; o vom face suverana noastră.

„Vom lua din grota sa cuțitul sfântului Joël și cosorul de aur al fiicei sale. — Să vină anul nou și vom ucide bărbații și vom tăia vâscul stejarilor.

Demonii ascultau. Și ca și cum vraja ar fi operat, furtuna deveni deodată mai violentă.

Un strigăt tânguitor se auzi la patruzeci de brațe depărtare, în larg. În același timp oamenii de pe coastă văzură trecând prin întuneric o masă neagră, ce alerga cu o rapiditate înspăimântătoare.

Un urlat de ușurare ieși deodată din toate piepturile.

— Se va lovi ! Se va lovi ! spuneau ei.

Era vasul comercial care plutea la întâmplare, aproape dezorientat. Trecu așa de aproape pe lângă vârful Raz încât înaltele catarge fură la un pas de formidabila stâncă ce se apleacă în acest loc, boltindu-se deasupra mării. Dar nu o atinse.

Oamenii de pe coastă înmărmuriți de stupeoare, nu-și puteau crede ochilor. Un pilot n-ar fi putut urma acest drum fără să se lovească de zece ori. Și totuși nava era salvată.

Era acolo un bărbat robust, întreprinzător și rău pe nume Jean Cosquer. Sări într-o barcă de pescuit

și se îndepărtă de mal, fără să spună un cuvânt.

Vasul comercial naviga drept. După zece minute, reveni neîndoindu-se de pericolul pe care tocmai îl evitase. De data aceasta trecu de cealaltă parte a vântului. Trecu și acum fără să-l atingă.

Jean Cosquer îl strigă și se cocoță la bord, ca pilot.

— Unde suntem ? întreabă căpitanul.

— La doi pași de moarte, răspunse Cosquer.

— Poți să ne salvezi ?

— Cu o condiție.

— Care ?

— Iată, spuse Cosquer arătând vidul — iată vârful Raz, mormântul atâtor mateloți, câți nu are întreaga flotă a regelui.

Marinarii priveră. Groaza le arată fantoma înspăimântătoare a unei stânci ; tremurară.

— Aici, rețuă Casquer, arătând de această dată chiar vârful Raz, aici un drum rămâne deschis ; îl cunosc și pot să vă conduc.

— Fă-o, în numele lui Dumnezeu ! spuse căpitanul.

— Orice ați vedea, nu mă veți opri ?

— Fii căpitan o jumătate de oră, omule, spuse patronul. Și îi dădu porta-voce.

Cosquer apucă această emblemă a puterii suverane la bord și întoarse partea din față către Raz. Mateloții auziră în curând zgomotul resacului, văzură spuma fosforescentă, văzură chiar capul negru și gigantic al stâncii.

— Nu vă fie teamă, spunea Cosquer.

Chiar în acel moment nava se lovi și arborada sa trosni.

— Nu vă fie teamă, mai spuse Cosquer.

Apoi, izbucnind într-un râs sălbatic, sări peste bord.

Expediția lui Jean Cosquer durase ceva timp. Oamenii de pe coastă, nevăzând și neauzind nimic, erau disperați. Era o noapte pierdută.

Mergeau pe drumul către sat, când urletul vessel al falsului pilot îi opri. Cosquer apăru în mijlocul lor, cu apa de mare șiroind de pe el. Strigătele de spaimă ale echipajului ținură loc de explicații și toți, bărbați, copii, femei, bătrâni se grăbeau să ajungă pe mal.

Nava comercială se zdrobise de vârful extrem Raz. Cosquer își alesese bine locul ; nava era angajată în așa fel încât nici un rest nu se putea pierde. Echipajul nu avea de făcut decât un pas pentru a atinge coasta ; dacă unii se înecară în momentul naufragiului, asta se întâmplase deoarece, necunoscând deloc locurile, înotaseră către larg, crezând că se apropie de pământ.

Într-o clipă pe plajă, obscuritatea acestei nopți groaznice fu înlocuită de o lumină strălucitoare. O sută de torțe de rășină fură aprinse în același timp : la ce bun să se mai ascundă ? Vânătorul își părăsește ascunzătoarea când prada a căzut în capcană. Această mulțime, în care toate vârstele și toate sexele erau reprezentate, dedându-se la acte de jaf, era un spectacol hidos. Se băteau pentru cele

mai mici epave aduse de valuri. Cei care erau puternici, sărind din rocă în rocă, mergea să jefuiască chiar carcasa navei, care se păstrase întreagă înfiptă în duietele unui recif.

Alții, ocupându-se de naufragiați, îi despuiau și-i strangulau. Nefericiții, în număr de zece, erau culcați goi, pe nisipul rece și nu ghiceau decât prea târziu soarta ce le era hărăzită.

Unde era în acest moment Niel Roz de Kermor ?

Dacă s-ar fi arătat la lumina torțelor, palid încă de pe urma rănii sale, cu ochii strălucind de mânie și indignare, acești sălbatici, pe cât de cruzi, pe atât de superstițioși, ar fi lăsat prada urlând, cum fac demonii pe care îi gonește apa sfântă sau semnul crucii. Oamenii de coastă l-ar fi luat drept un spectru răzbunător ; nefericiții marinari ar fi fost salvați. Dom Geoffroy în caritabila sa sollicitudine, calculase just.

Dar unde era Niel Roz de Kermor ?

Câteva voci, trebuie s-o spunem, se ridicară ici și colo în favoarea naufragiaților ; femeile cerură ca aceștia să rămână în viață. Dar marea își făcuse datoria : nu era nici drept, nici prudent să frustrezi marea de prada sa.

— Împarteală e gală ! spuse Jean Cosquer ; nouă aurul și rachiul, mării cadavrele.

Și cadavrele fură date mării și orgia începu.

Niel de Roz avea inimă bună și el era creștin. Coborî pe pământ hotărât să îndeplinească sarcina pe care i-o impusese dom Geoffroy și, la nevoie,

să-și dea chiar viața pentru a o salva pe cea a naufragiaților. Aceasta era intenția lui Niel de Roz în momentul când atingea pământul, nu departe de locul unde a fost construit orașul Audierne.

Dar iubea, și iubirea este un sfetnic rău.

Ore întregi, rămăsese fidel postului său, pândind mișcările oamenilor de pe coastă și gata să apară în momentul fatal. Noaptea avansă ; nu se arăta nici un vas : nu existau naufragiații să le vină în ajutor.

Semnalele de pericol încetăseră ; fără îndoială, navele se scufundaseră în plină mare sau pe coastele Sen. Prezența sa era deci inutilă.

— Anne, se gândea el, Anne poate este în pericol de moarte. Ea mă cheamă, dar eu sunt departe. Brațul său slab nu poate rezista loviturilor furtunii, — și eu, eu sunt aici, sănătos și teafăr, așteptând o ocazie ce nu se poate ivi.

Aceste gânduri îi tiranizau sufletul, slăbit poate de o lungă și teribilă boală. Rezista atât cât putu ; dar până la urmă un fel de delir febril puse stăpânire pe el. Întunericul se luminează deodată ; crezu că vede, departe barca Annei, aplecată deasupra abisului și plină deja pe jumătate cu apă. I se păru că aude vocea tinerea fete pronunțând numele și cerând ajutor.

Niel Roz coborî încet pe plajă ; era încă indecis. În acest moment nava, ștergând coasta precum o rândunică atinge pământul într-o zi cu ploaie, trecu de promontoriu, ocolindu-l și dispăru. Niel o crezu salvată. Desfăcu una din bărcile de pe mal și porni în căutarea Annei.

Din cauza aceasta, zece bieți marinari muriră fără confesiune și Niel nu mai cunoscuse fericirea în această lume.

Dimineața îl află pe dom Geoffroy, bunul călugăr de Sen, rugându-se la piciorul crucii. Vântul încetase. O rază de soare ce se ridică, pătrunzând prin îngustele vitralii ale capelei, aruncă o lumină pală, de aur pe părul alb al bătrânului. Se ridică, ieși din mănăstire și se îndreptă spre faleză.

În larg se afla un vas învingător al furtunii ce plutea cu mândrie. Călugărul făcu un tur de orizont cu ochii. Nu era decât un vas.

O ceață densă acoperea coasta, vârful Raz și locul pe care a fost construit mai târziu orașul Audierne. În zadar se uita dom Geoffroy, ochiul său nu putea să zărească prin acest vast giulgiu de vapori, care acoperea o scenă de omor și de jaf. Avu un trist presentiment pe care îl respira imediat.

— Totul merge bine, își spuse el ; fiul meu Niel își va fi făcut datoria. Dumnezeu să-l răsplătească.

Mateloții bricului, extenuați de oboseală, dormeau ici și colo pe punte. Comandantul veghea. Stătea în picioare lângă Anne. Valurile, ce nu mai erau împinse de vânt, se calmau încetul cu încetul. Era încă noapte.

— Femeie, spuse marinarul, ai salvat un vas al regelui ; fixează recompensa ta.

— Mi-am pierdut barca servindu-vă, răspunse Anne ; dați-mi în schimb pe cea mai mică dintre bărcile voastre și lăsați-mă să ajung pe coastă. Poate alții au nevoie de mine.

— Vocea ta este dulce, tânără fată... Nu, pe legea mea, nu vei ajunge pe coastă... Spune, cât aur vrei ?

— Aur, sire, repetă cu dispreț Anne. Sunt fiica lui Joël Bras al Insulelor.

— Și cine este acest Bras al Insulelor, fata mea ?
Oameni care au studiat cărțile spun ce a răspuns Anne, căci ei știau numele falșilor dumnezei. Cei care povestesc la șezători istoriile vechilor timpuri, așa cum povestesc și tații lor, au uitat însă aceste nume blestemate.

Anne răspunse că tatăl său a fost preotul fostelor divinități ale acestor ținuturi. Marinarul făcu un pas înapoi :

— Și tu, spuse el, tu ești vrăjitoare ?

— Sunt creștină, sire.

— Cu atât mai bine copilă, căci vocea ta este dulce și ar fi fost păcat să fie ars de viu un așa pilot drăguț... Deci, nu te vei duce la țarm !

Anne vorbi pe un ton grav, aproape imperios.

— Am venit către străini, spuse ea, pentru a îndeplini una din poruncile lui Dumnezeu. Să știți că am mai mult aur decât este nevoie pentru a cumpăra vasul vostru. Voi rămâne aici până se va lumina, ca să nu mă puteți acuza că am dezertat de la o treabă începută. Când va fi lumină, vă voi părăsi.

Anne, îmbrățișând credința creștină, păstrase hainele castei sale : purta o rochie de inșor largă ; arcul și tolba îi atârnau pe umăr și cosițele părului său lung, blond erau reținute de o diademă de aur.

Străinul nu o zărise încă ; dar aurora ce se ridica atunci îi permise să vadă nobila și frumoasa față a tinerei fete, pe care acest costum antic o împodobește cu o stranie și misterioasă maiestate. Comandantul o găsi așa de frumoasă că deveni neînduplecat în intenția de a o reține la bordul vasului său.

— Domnișoară, spuse el, luându-și un aer supus și respectuos, eu sunt de viță nobilă și pot să vă fac stăpâna unui nobil castel. Părăsiți această sălbatică țară a furtunii și veniți cu mine ; vreau să fiu cavalerul și soțul vostru.

— Această țară sălbatică este patria mea, spuse Anne și nici un bărbat nu va fi soțul meu.

— Sunt puternic la curtea regelui, reluă străinul, veți vedea parăzi de cavalerie, întreceri și turniruri ; frumusețea voastră vă va face regina învingătorilor, în jocurile cavalerilor.

Anne suspină. Poate se gândea că exista acolo jos un om care nu era nici nobil, nici cavaler dar care, numai el singur, ar fi fost capabil să o facă a regreta jurămintele luate. Străinul auzi acest suspin. O crezu învinsă.

— Fiți, spuse el ingenunchind, fiți de acum înainte doamna gândurilor mele, frumoasă domnișoară.

Anne nu răspunse, pierdută cum era în reveria sa. Străinul încurajat de această tăcere, întinse brațele. Mâna sa atinse haina tinerei fete. Anne își îndreptă ținuta semeață.

— Înapoi ! strigă ea ducând mâna la arcuțul său, pe viața ta, nu mă atinge.

Comandantul, râzând de amenințare, vru să o apuce ; dar Anne, gonind ideea unui omor lăsa să-i cadă săgeata și sărind pe bordura vasului, se cățăra de-a lungul hobanelor de artimon și în curând fu în afara razei de acțiune a străinului. Își încordă arcul.

— Vezi, spuse ea arătând la celălalt capăt al navei, o mică frânghie de manevră ce atârna ruptă de furtuna nopții, vezi această coardă.

Săgeata plecă şuierând și frânghia tăiată căzu pe punte.

— Viața ta este în mâinile mele, acum o știi, re-luă Anne ; dar nu vreau să iau viața celui pe care Providența mi-a permis să-l salvez. Te iert.

— Nu îmi vei scăpa, strigă comandantul mânios. Fluieră. Oamenii echipajului, treziți brusc, îl înconjurară.

— Să mi-o prindeți pe această femeie, spuse el. Douăzeci de mateloți se lansară spre hotane.

Anne se crezu pierdută. Își aruncă privirea disperată la orizont. Departe, foarte departe, pe partea dinspre șoseaua Sen, zări o mică pânză albă care lucea sub primele raze ale soarelui. Inima începu să-i bată cu putere ; pronunță numele lui Niel Roz de Kermor.

În acest timp mateloții, îndemnați de vocea șefului lor, urcau cu rapiditate. Anne fugea din coardă — în coardă, sărind cu ușurință unei păsări și păstrându-și mereu avantajul. Mateloți admirând curajul său întreprinzător și amintindu-și că-i datorau viața, se simțeau cuprinși de milă ; dar vocea comandantului îi îndemna neîncetat s-o prindă.

Din când în când, Anne se oprea și-și întorcea privirea către pânza, care se mărea la orizont. Începu să spere. Barca se apropia de acum. Se putea distinge omul care ținea cârma. Era chiar Niel Roz de Kermor.

Anne, urmărită mereu, atinsese cea mai înaltă coardă. Se agăță de o frânghie subțire, la una din extremitățile barei stinghiei de artimon și încetă să mai fugă. Nici un matelot nu îndrăzni s-o urmeze până la acest post periculos.

— Prindeți-o ! strigă de pe punte comandantul exasperat.

— Om rău și ingrat, spuse Anne, Dumnezeu te va pedepsi pe tine, care răspunzi la bine cu rău.

Barca lui Niel era adusă de vânt.

— La mine, Niel ! strigă tânăra fată.

Și, imprimând frânghiei sale o mișcare de oscilații, se balansă o secundă, lăsă coarda la momentul potrivit și căzu în mare.

Niel Roz auzise strigătul și recunoscuse vocea Annei Insulelor. Nemaivând încredere în pânza sa, apucă vâslele și barca zbură către bric. Comandantul își coborî ambarcațiunile pe apă.

Dar Anne era fiica mării. După ce plonjase profund, reveni la suprafață, își scutură părul des și începu să înoate. Distanța dintre ea și salvatorul său era încă mare ; între timp, șalupele bricului câștigau puțin teren și dacă Anne n-ar fi fost extenuată de efortul cursei sale aeriene prin mijlocul frânghiei-

lor, aceeașă ultimă urmărire ar fi fost un joc pentru ea.

Niel vâslea cu putere. O ajunsese în sfârșit pe tânăra față și o apucă de haine.

— În larg, spuse ea, căzând epuizată pe fundul bărcii.

Șalupele bricului veneau din urmă. Încercară să mai urmărească o vreme barca lui Niel ; dar acesta râdea de eforturile lor. Se angajă curând în mijlocul stâncilor ce se aflau tot, în golf. Salupele nu îndrăzniră să o urmeze și reveniră la bric.

— Chiar de-ar trebui să mor și tot o voi prinde pe această femeie, spuse comandantul.

În loc de a naviga în largul mării, alergă pe lângă maluri toată ziua, în această parte a regiunii Yroise, hotărât să încerce o coborâre, odată cu lăsarea nopții.

Bătrânul dom Geoffroy era încă la postul său de observații când zări barca lui Niel ocolind vârful soselei Sen. Recunoscă rochia albă a Annei Insulelor și coborî pe plajă.

— Fiți binecuvântați, copiii mei, le spuse el.

Anne se întoarse la locuința sa și Niel îl urmă pe dom Geoffroy la mănăstire.

Toată ziua, Anne rosti rugăciuni la picioarele crucifixului său. Îi cerea lui Dumnezeu să-i conducă pașii și să o susțină, căci curajul său slăbea : îl iubea pe Niel Roz de Kermor.

— Oare cerul a auzit, își spunea ea jurământul pe care l-am făcut demonului ?

Anne își răspundea că nu, când semnalul obișnuit al bunului călugăr ajunsese la urechile sale. Se grăbi să urce dâmbul.

Dom Geoffroy era palid, picioarele sale îi tremurau convulsiv. În spatele lui mergea Niel Roz, cu capul plecat, aparent vinovat.

— Fiica mea, spuse dom Geoffroy, trebuie să ajungem pe coastă.

— De ce ? întrebă ea.

Dom Geoffroy îi aruncă lui Niel o privire : pe fruntea acestuia șiroia sudoarea. Anne urmări aceaștă privire și păli.

— De ce ? întrebă ea încă o dată.

Niel își acoperi fața cu mâinile și dom Geoffroy întinse brațele către coastă. Anne ridică ochii.

— Niel și-a părăsit postul, spuse ea cu voce înăbușită ; mâinile îi sunt pătate de sângele naufragiilor.

Tânărul bărbat răspunse printr-un geamăt surd.

Noaptea se lăsase. Se vedeau focuri mari, strălucind la vârful Roz și o mulțime de umbre, detașându-se în negru pe acest fond strălucitor, păreau să execute o horă bizară și dezordonată : — încă mai era țuică și orgia continua.

Această imagine nu lăsa nici o îndoială. Trebuia un naufragiu pentru a aproviziona astfel pe oamenii de pe coastă. Anne, preotul și Niel se urcară în liniște în barcă ; poate câțiva nefericiți supraviețuiseră, poate era încă timp pentru a-i salva.

În acest timp, comandantul bricului se încăpățâna în gândul său rău. Voia cu orice preț să o regăsească pe Anne și odată cu noaptea, se apropie

de coastă. Văzând un foc uriaș aprins pe Raz, coborî o șalupă pe mare și se îndreptă aproape singur către acel loc. Socotea că se va impune acestor oameni buni prin simpla sa prezență și în acest scop își îmbracă frumoasa sa uniformă, brodată cu aur și argint. Aceasta fu o mare nenorocire pentru el.

Vântul își schimbase direcția ; bătea acum dinspre pământ. Printr-o împrejurare extraordinară, șalupa comandantului străin și barca în care urcase Anne a Insulelor pluteau aproape împreună fără a se observa una pe cealaltă. Străinul acostă primul și în timp ce Niel căuta în mijlocul stâncilor un loc pentru a trage la mal, el și cei doi tovarăși ai săi de călătorie fură martorii unui teribil spectacol.

Îl văzură pe străin înaintând. La lumina torțelor broderiile sale străluceau ; părea o statuie de aur, însuflețită. Oamenii de pe coastă, pe jumătate beți, orbiți de acest costum bogat, îl înconjurau mai întâi pe noul venit cu strigăte de bucurie. Era încă o epavă pe care le-o trimitea marea.

Când se văzu atacat ; și descărcă pistoalele, apoi, trăgându-și lunga sabie, se apără ca un gentilom ; dar Jean Cosquer luă o bară lungă de fier, rămasă a vasului comercial naufragiat, și înfipse capătul în jar. Bara se înroși. Jean Cosquer o învârti deasupra capului și se repezi către marinar. Se auzi un sfârâit ca și cum fierul înroșit ar fi atins apa ; apoi nobilul costum brodat în aur și argint se prăbuși. Comandantul nu mai exista.

Bricul era așa de aproape de coastă încât marinarii urmăreau și ei toate detaliile acestei scene

oribile. Câtă vreme șeful lor fu în picioare nu îndrăzniră să se miște ; dar când îl văzură căzând, scoaseră un strigăt de răzbunare și toate tunurile bricului bubuiră deodată, în timp ce toate ambarcațiunile erau coborâte pe apă.

Niel abia avu vreme să-și împingă barca în larg.

Într-o clipă, coasta fu invadată. Această mulțime abrutizată de beție nu încercă nici măcar să se apere ; decât Jean Cosquer, înainte de a fi ucis, îi făcu pe câțiva marinari să simtă greutatea barei sale de fier, ucigătoare. Comandantul fu răzbunat din plin.

În zadar bunul călugăr Geoffroy, trezit din prima spaimă, căzu în genunchi, în zadar fiica lui Joël se aruncă la picioarele marinarilor străini. Ei îl respinseră pe credincios, o respinseră pe tânăra fată, care era eliberatoarea lor. Uciseră, uciseră până în zori. Când se opriră, nu mai aveau pe cine ucide.

Astfel muriră toți oamenii de pe coastă și locul unde mai târziu fu construit orașul Audierne rămase pustiu.

Niel făcu penitență. Se crede că oamenii bisericii l-au primit în mănăstirea lor, unde a murit, împăcat cu Dumnezeu.

Cât despre fiica lui Joël, iată ce se întâmplă cu ea :

După opt zile de la fatalul eveniment, îl chemă pe bunul călugăr Geoffroy în locuința ei.

— Dom Geoffroy, spuse ea, în familia noastră există de secole o comoară — comoara preoților din Sen. Am jurat, conform obiceiului, de a nu dezvălui

existența sa decât unui singur om și v-am ales. părințe, pe dumneavoastră.

Spunând acestea, desprinse harpa lui Joël care scoase un acord jalnic, ca și cum ar fi deplâns distrugerea ultimului privilegiu al preoților falșilor zei. În spatele harpei lui Joël, se află o piatră. Anne o împinse și piatra cedă imediat.

Bătrânul se dădu înapoi, uluit. Anne spusese adevărul comandantului bricului ; posedea mai mult aur decât ar fi fost necesar a cumpăra nava să și pe deasupra încă alte zece.

— Când nu mă veți mai vedea, reluă Anne, cu o privire emoționată, să mergeți prin Bretania, părințe, să-i îndemnați pe creștinii săraci și de bună credință să vă urmeze pe coastele noastre să construiți Domnului un templu.

— Vei rămâne încă mult timp printre noi, dacă vrea Domnul, fiica mea, spuse călugărul.

— Dacă vrea Dumnezeu, părințe... și acum, trebuie să mă urc în barcă. Veți îndeplini dorința mea ?

— O voi îndeplini, fiica mea.

— Adio, deci, reluă Anne a Insulelor. Spuneți lui Niel Roz de Kermor că mă voi ruga mereu pentru ca Dumnezeu să-l ierte și că poate... dacă ar fi acționat ca un bun creștin, în noaptea furtunii... Nu, nu-i spuneți asta, părințe.

O lacrimă strălucea în ochii lui Anne, care primi binecuvântarea călugărului și coborî încet faleza, fără a se întoarce.

De atunci, nimeni nu o mai revăzu la Sen.

Dom Geoffroy o așteptă un an, apoi își luă bastonul alb și începu turul Bretoniei. În fiecare sat, spunea creștinilor săraci și de bună credință să-l urmeze. La capătul unui alt an, reveni pe coastă, în locul unde mai târziu fu construit Audierne.

Aurul Annei Insulelor servi la ridicarea unui templu al Domnului. Când templul fu terminat, mai era încă aur. Văzând aceasta cei care îl urmaseră pe bunul călugăr dom Geoffroy începură să-și construiască case și, în curând, în locul mizerabilului sat al oamenilor de pe coastă, se ridică un frumos oraș.

Locuitorii săi fură mereu umani și caritabili față de naufragiații din Yroise. Își amintiră mult timp originea lor și numele Annei a Insulelor fu binecuvântat multe secole.

Acum, totul s-a uitat. Abia dacă câțiva bătrâni ar putea să spună cum a fost construit orașul Audierne, în departamentul Finistère, în Bretonia.

FRUMOSUL CASTEL

I

Jupân Luc Morfil

Aceasta este o poveste foarte veche. Oamenii o spun seara, la șezători, când nu-și amintesc de o alta mai frumoasă. Doica, ale cărei brațe sunt istovite de legănat, se servește de această poveste ca de un somnifer, pentru a-i adormi pe copilași. Este un fel de *nuvelă* primitivă, o poveste cum numai departe, în niște sate prăpădite, se putea naște, cu o sută de ani înainte ca foiletonul să fi fost inventat.

Era odată un nobil care se numea de Plougaz. Era senior de Coquerel, Coatvizillirouet, Kerambardehzre și alte locuri. Pe distanță de zece leghe jur împrejur și chiar mai departe, nu puteai să vezi un castel mai frumos decât cel de Coquerel. Se vorbea despre el în toată Bretania, ba chiar și la Paris. Regele spunea adesea :

— Aș vrea să văd castelul domnului de Plougaz.

Dar regele era foarte ocupat și acest castel era foarte departe de el ; se înălța pe o mică și fermecătoare colină înverzită și înflorită, între orașul Dinan și burgul Becherel. Din aceste două cauze, re-

gele nu ajunse niciodată la castelul seniorului de Plougaz. Cu toate că regele nu-i fusese oaspete, castelul era vizitat de un număr mare de seniori. La castelul bătrânului Plougaz, nobil ospitalier din fire, se mânca bine ; seniorului nu-i plăcea să mănânce singur peștele din heleșteele sale sau vânatul din parcul său. Aproape în fiecare zi era serbare la castelul Coquerel. Se bea, se râdea, se dansa. Impunătoarea ușă rămânea mereu deschisă și Plougaz se lăuda că, în viața lui, n-a respins niciodată un oaspete ; cu excepția unuia singur.

Acest oaspete era tristețea.

Stăpânul Plougaz nu avea familie. Soția sa, Nannon Le Brec de Batz, era moartă de aproape zece ani, iar unicul său fiu, Arthur de Plougaz era nu se știe unde, în Palestina poate, mort sau captiv al necredincioșilor, ceea ce era tot una. Bunul senior nu mai spera să-l revadă și, trebuie s-o spunem, nu se gândea niciodată la asta ; vânătoarea, masa și jocul, căci era un jucător strașnic și încăpățânat, nu-i lăsau timp să se ocupe de asemenea bagatele.

Nu avea timp să se gândească nici la afacerile sale. Jupânul Luc Morfil, intendentul său, se gândea în locul lui și își dădea toată osteneala.

Acest jupân Luc era un om micuț, normand prin naștere, care surâdea tot timpul și plăcea tuturor prin înfățișarea lui simplă și blajină. Avea cam patruzeci de ani, trecuți. În jurul ochilor săi mici și cenușii, veselia-i obișnuită săpase o mulțime de riduri subțiri, care se duceau spre colțul ploapei, plecînd apoi spre tâmplă și obraz, formând acel vesel evantai numit laba-gâștei. Pomeții săi erau roz și

proeminenți ; dar împlinirea timpului făcuse să dispară tot ce putea fi aspru și contrastant prin această proeminență ; obrazul îi cădea neted și mcale în contururile sale, împreunându-se armonios cu gușa de sub bărbie. Nasul său scurt și curbat părea că nu este decât schițat de mâna Creatorului. Într-adevăr, nările sale, scobite foarte mult, lăsau să coboare în mod solitar cartilagiul interior, care forma un unghi obtuz cu buza superioară, încercând să scadă, pe cât stătea în putere, enorma distanță care separa aceste două trăsături, vecine și de obicei prietene, nasul și gura. Gura întreagă îi era normandă : subțire, plată, cu buzele albicioase ; dar un rid circular, al doilea efect al debordantei veselii a jupânului Luc, corecta ușor acest defect de formă și dădea părții de jos a figurii sale expresia cea mai fermecătoare.

Așa arăta, fizic, intendentul domnului de Plougaz. Moral, avea cea mai bună inimă din lume : promitea, într-una și nu se ținea niciodată de cuvânt ; își oferea tuturor serviciile, rugându-i pe oameni să recurgă la banii săi, dar rezervându-și dreptul de a-i pofti afară pe cei care, din întâmplare, ar fi cedat stăruințelor sale ; mincinos ca un păgân, mai fricos decât un iepure și pungaș până în vârful unghiilor.

Ce iubea mai mult domnul de Plougaz, după jocuri, mâncare și vânătoare, era castelul său de Coquerel. După castel urma jupânul Luc Morfil, intendentul său.

— Jupân Luc, spunea bătrânul senior, este perla intendenților. Mi-a spus, o dată pentru totdeauna,

că în fiecare an îmi depășesc venitul cu aproape douăzeci de mii de livre. De Rusalii m-a pus să semnez vânzarea unei feude sau a unei păduri bătrâne... am convenit... semnez și nu citesc nimic... Altul mi-ar împuia capul cu plângeri supărătoare ; mi-ar spune de zece ori pe zi că mă ruinez... jupân Luc mă ruinează și nu-mi spune nimic, ceea ce este un avantaj serios.

După cum se vede, domnul Plougaz era un bătrân cu bun simț.

În afară de castelan, jupân Luc și o armată de valeți, se mai afla la castel o ființă oarecum importantă. Se numea Pluto, era un bătrân câine lup de talie uriașă, oaspetele și comeseanul intendentului. Spre deosebire de câinii obișnuiți, Pluto nu se arăta deloc recunoscător față de binefăcătorul său. Mârâia surd de fiecare dată când intendentul își trecea mâna prin blana lui aspră și ochii săi largi scânteiau atunci într-un mod teribil. Din această cauză, jupânul Luc îi iubea și își spunea :

— Acest animal are ceva bun în el. Cu cât îl tratez mai bine, cu atât mă urăște mai mult : așa fac și eu în privința domnului de Plougaz ; noi ne asemănăm, Pluto și cu mine.

Însă jupân Luc se înșela și-i aducea lui Pluto o gravă jignire. Pluto nu era deloc un ingrat ; era pur și simplu un câine dezgustat de lume și pe care durerea îl făcuse mizantrop. În zilele adolescenței sale, Pluto fusese un câine demn de invidiat. În acea vreme, stăpânul său, tânărul Arthur de Plougaz, făcea cu el lungi plimbări pe înaltele coline din Becherel sau spre Dinan, de-a lungul malurilor încântătoare ale râului Rance. Pluto nu avea atunci nici

o grijă ; alerga vesel pe miriște și țâșnea nebunește ca să prindă din zbor rândunelele ; gonea iepurii în crâng și lupta cu înverșunare contra bursucilor. Era vârsta de aur : Pluto avea doi ani.

În timp ce el se zbenguia, stăpânul său lăsa frâul calului și mergea la întâmplare. Arthur era un tânăr viteaz și robust ; la douăzeci de ani își apăraseră deja onoarea în mai multe turniruri și nobilele doamne admirau mult înfățișarea sa galantă, când executa volte în cerc cu al său cal, sub balcoanele masive de granit. Arthur era frumos, nobil și bogat ; era singurul moștenitor de Coquerel, de Coat-vizillirouët și de Kerembardeluzre, fără a mai vorbi de alte feude ale domnului de Plougaz. Totuși, era trist. Nu-l vedea niciodată surâzând și ochii săi negri erau încercănați.

Mergea, solitar și gânditor, pe colinele împădurite ale regiunii Becherel sau pe plajele albe ale râului Rance ; mergea cu capul în jos și corpul garbovit. În zadar Pluto lătra sau sărea, Arthur nu îl vedea, pierdut în revenia sa. La ce visa el ? Nimeni nu știa.

Unii spuneau că dăduse peste sabatul pisicilor...¹ uriașe în landul Evran și că acești demoni răi îi străpunseseră inima cu un ac¹.

¹ Acestea sunt pisici de mărime extraordinară care țin sfat, către miezul nopții, pe pârleazurile din Hante-Bretagne. Sunt foarte rele și nu le place deloc să fie deranjate. Când un intrus tulbură gravele lor reuniuni, ele îl inconjoară și îl fac să suporte mii de insulte. Apoi, președintele sfatului se înarmează cu un ac lung și îl înfige în inima pacientului, care devine ipohondru și se stinge lent.

Alții pretindeau că storsese de-a-ndoaselea giulgiul diabolic al spălătoarelor de noapte ¹. În sfârșit, alții presupun că chiar spiritul râului îl urmărea pre-

¹ Demoni femeii, care albesc, la lumina lunii, giulgiul morților. Când un călător întârziat trece prin zona lor, ele îl apucă și-l constrâng să stoarcă giulgiul împreună cu ele. Nu-i deloc un lucru ușor ; într-adevăr, spălătoresele au un fel de a o face, lungind la infinit treaba. Pe măsură ce nefericitul se epuizează storcând într-un sens oarecare, ele deșrăsucesc cu o uimitoare promptitudine și fără a se lăsa pentru nimic în lume. Călătorul totuși transpiră sânge și apă, dar în zadar ; pentru a-l consola, cele care nu au treabă încep să cânte un cântec bizar și sălbatic în dialect bretono-francez : ne-au rămas în memorie două cuplete din acest cântec straniu. Iată-le :

Stoarce cârpa, stoarce
Giulgiul
Nevestelor morților.
Stoarce, mereu ! mormanul de oseminte.
S-a pus praful
Pe rochiile noastre de doliu.
Or Satan vrea ca fetele sale
Să fie curate și frumoase
Pe scîndurile sicriului.
Stoarce cârpa, stoarce
Giulgiul
Nevestelor morților !
Stoarce izvorul limpede
Ce curge solitar
Pe piatra lucioasă.
Stoarce ! Haide ! Stoarce mai repede !
Noaptea fuge și ne părăsește
Stoarce ! îți vom răsuci gâtul !

După această promisiune mângâietoare, drăcușorii se iau de mână și încep o horă infernală, cântând într-una. Nefe-

tutindeni și mereu sub înfățișarea câinelui său lup Pluto. Oricare ar fi fost cauza, tânărul domn de Plougaz devenea din zi în zi mai melancolic.

Într-o dimineață își înșeuă cel mai bun cal și veni la tatăl său.

— Domnule, spuse el, vreau să merg să mă lupt cu sarazinii.

Bătrânul Plougaz găsi ideea foarte simplă și răspunse :

— Caută-l pe jupânul Luc și cere-i cinsprezece mii de livre. Îți dau binecuvântarea mea.

Jupân Luc numără cele cinci sute de monede și i le dădu lui Arthur.

— Monseniore, spuse el cu lacrimi în ochi, ne veți părăsi deci ?

— Trebuie, răspunse Arthur cu o voce sumbră.

— Și dacă-mi este permis să întreb, de ce faceți asta, bunul meu senior ?

— Pentru că... este ciudat, dar adevărat... în fiecare noapte o voce teribilă izbucnește la creștetul meu și-mi poruncește să merg să mă lupt cu sarazinii.

— Aș ! spuse intendentul incredul.

— Multă vreme nu m-am supus... astăzi plec.

ricitul storce mereu. În jurul lui, dansul diabolic se învârtă cu o rapiditate extraordinară. În curând, el cade epuizat ; ochii săi uimiți se închid ; vocea sa găsește cu greu. Dacă are putere să facă semnul crucii, demonii se risipesc, dacă nu poate, spălătoresele încetează deodată dansul și încep să-l biciuiască cu giulgiul lor răsucit. Se aude din depărtare zgomotul acestor nuiete biciuind pielea. Țăranii

Jupân Luc surâse în barbă și se rugă ca cerul să-l binecuvânteze pe tânărul său senior.

După ce plecă Arthur, jupân Luc își frecă mâinile.

— Se spune că necredincioșii, au brațe puternice și iatagane excelente, mormăi el ; tânărul nostru senior își va lăsa oasele în Iudeea, iar eu voi avea frumosul castel de Coquerel.

La ultimul cuvânt, ochii îi străluciră.

— Castelul de Coquerel ! repetă el, mângâindu-și bărbia ; castelul de Coquerel... — Asta merită din plin osteneala de a mă fi sculat în toate nopțile, de șase luni încoace, pentru a juca rolul fantomei și a porunci acestui tânăr nebun să se omoare în Palestina !... Luc Morfil, stăpân al castelului, ha ! ha !

Când Arthur trecea pragul curții castelului, un urlet plângăreț, al lui Pluto, îl făcu pe Luc să întoarcă capul. Pluto era legat.

— Adio și ție, sărmane Pluto, murmură Arthur. Drumul este prea lung și nu te pot lua cu mine.

Dădu pinteni calului și acesta plecă în galop.

Pluto se repezi și trase de lanț cu toate forțele sale ; încercă să-l sfărâme cu dinții. Când gâtul i se însângera trăgând de lanț, când dinții, rupți, îi că-

ascultă îngroziți și se ascund sub plăpumi. A doua zi, pe malul bălții, este găsit un biet nefericit, olog și ucis. Spălătoresele s-au întors în mormânt pentru a reîncepe, în noaptea următoare, dacă este clar de lună, treaba lor funebră. Dumnezeu să vă păzească de întâlnirea cu ele când mergeți, noaptea, pe drumurile solitare ale Bretoniei.

zură din gură, el se culcă și plânse în liniște. De atunci nimeni nu-l mai văzu sărind după rândunici, nici alergând voios pe câmpie. Deveni posomorât și mânia într-una. Valeții domnului de Plougaz l-ar fi maltratat cu siguranță dacă nu le-ar fi fost frică de raza roșie ce țîșnea uneori din ochii săi iritați.

Trecuseră doisprezece ani de când plecase Arthur ; Pluto era trist. Îl iubise pe tânărul său stăpân și rămânea fidel memoriei lui Arthur.

În acești doisprezece ani, jupânul Luc își îndeplinise cum trebuie datoria de intendent. Niciodată domnul de Plougaz nu găsisese casa de bani goală. Doar, din când în când, un domeniu aparținând strămoșilor săi cădea în mâini străine, astfel încât el nu mai poseda de fapt decât cele trei feude al căror nume îl purta.

— Pe care preferați să-l vindeți dintre Coatvizzillirouët, Kerambardehzre și Coquerel ? întrebă odată intendentul.

Plougaz păli.

— Am ajuns deja aici ? murmură el.

Dar își reveni imediat și adăugă vesel :

— La ce bun trei castele, jupâne Luc ? vinde Coatvizzillirouët... Acest castel are un nume ridicol... Nu-l mai vreau.

Castelul fu vândut și jupân Luc, după obiceiul său, împărți suma obținută prin vânzare în două părți egale. Puse una în casa de bani a seniorului său și pe cealaltă într-un vechi dulap de fier, unde

acumula rodul delapidărilor sale. Contemplă îndelung grămada de aur ce făcea să geamă ralturile vechiului dulap, luă registrele de conturi și se pierdu în lungi calcule.

Îl prinse noaptea calculând. Puse mâna pe registrul său, ale cărui caractere nu le mai putea distinge și căzu într-o reverie profundă.

— Coquerel ! murmură el, frumósul meu Coquerel ! frumósul meu castel !... Când voi fi stăpânul castelului ?... Plougaz se ruinează, este adevărat ; dar eu îmbătrânesc... dacă am să mor înainte de a poseda Coquerel !

La gândul acesta, un rid profund se săpa pe fruntea intendentului, fizionomia sa se schimbă brusc, exprimând o dorință pasionată, susținută de o neîmblânzită hotărâre.

— Îl voi avea ; reluă el, animându-se ; oh ! îl voi avea ! doar nu mi-am petrecut treizeci de ani din viață hrănindu-mă cu acest vis ca să-l văd fugind mereu din fața mea, ca o iluzie falsă... Îl voi avea chiar de-ar trebui pentru asta să-mi pierd sufletul !

Aceasta era o exclamație de normand, căci sufletul jupânului Luc era vândut și plătit de multă vreme.

Totuși, tresări pronunțând ultimele cuvinte. În tinericul ce-l înconjura îl sperie și căută lampa pe dibuite.

Afară era furtună. Vântul urla prin stejarii uriași ai pădurii Coquerel și zguduia violent puternicele cercevele ale ferestrelor.

— Sufletul meu ! mormăi jupânul Luc, scăpărînd bricheta ; la urma urmei, sunt bun creștin și diavolul nu are ce căuta aici.

Lampa se aprinse și jupânul Luc scăpă de teamă.

— He ! He ! spuse el rânjind, pentru câteva momente puse deoparte să fiu blestemat pentru totdeauna ? Cât despre tânărul Arthur pe care l-am trimis să moară peste mare...

Nu termină. La numele lui Arthur, Pluto care era culcat aproape de cămin, se ridică pe cele patru labe, întinse gâtul și-l privi fix pe jupânul Luc, apoi scoase un urlet lung și tânguitor.

— Fără îndoială, fără îndoială, băiete, spuse independentul. Tu știi despre asta mai mult decât toți ; și dacă limba ta ar putea să vorbească, n-aș da doi bani pe gâtul meu... Dar tu ești mut, prietene ; nu tu vei spune că vocea misterioasă ale cărei sfaturi l-au împins pe tânăr să fugă de acasă era vocea cinsului Luc Morfil ; nu tu vei povesti inocentele mele strengării. M-ai văzut punând în dulapul meu toți banii pe care bătrânul Plougaz îi destina fiului său ; dar tu vei fi discret, Pluto, mut precum mormântul în care se odihnește în pace tânărul domn Arthur.

Pluto scoase încă un urlet lugubru, prelung, amenințător ; apoi, lăsând capul în jos, ca și cum și-ar fi recunoscut neputința, se culcă din nou aproape de focul stins.

II

Turnul diavolului

Jupânul Luc se retrăsese în colțul său. Bătrânul Pluto dormea cu labelle în cenușă.

Intendentul, când își pleca urechea la șuieratul furtunii, când se lăsa complet în voia viselor sale ambițioase și calcula câte luni, câți ani ar mai trebui să aștepte pentru a poseda castelul Coquerel.

Iubea castelul cu o dragoste tandră și sinceră. Nu iubea decât Coquerel pe această lume.

Și trebuie să spunem că frumosul castel era bine construit pentru a inspira o pasiune. Era un castel model : între două aripi de stil saxon, corpul său de apartamente, cochet acoperite cu un turn-clopotniță se înălța, cenușiu de bătrânețe, dar fără riduri, fără crăpături, ca un cavaler bătrân care poartă încă armura sa. În cele patru colțuri, patru turnuri, în care erau săpate ferestruici stânte pentru aruncarea proiectilelor, ce dominau întreaga construcție și-și înălțau simetric acoperișurile lor ascuțite. Trei sute șazeci și cinci de ferestre se deschideau pe cele patru fațade, ceea ce ne face să ne gândim că, în zilele noastre, Coquerel ar fi însemnat un foarte frumos venit pentru fisc. Deasupra intrării principale, doi arhangheli, înarmați de luptă, susțineau blazonul de Plougaz care era de culoare roșie, cu șapte semiluni de argint, pe margine ; și avea deasupra leul

de aur moștenit de la Plugastel, din care Plougaz pretindea că se trage.

Interiorul se armoniza cu frontispiciul. Pretutindeni erau splendide tapiserii din lână fină sau mătase. Dalele de piatră dispăreau sub covoare groase, făcute din blănuri. Lambriurile din stejar negru sculptat străluceau tot atît de intens ca și granitul lustruit al imenselor șeminee. Și când, într-o seară de sărbătoare, lustrele și sfeșnicele cu mai multe brațe se aprindeau ; când un foc uriaș, alimentat cu șapte sau opt trunchiuri de arbori, ardea în vasta concavitate a vetrei ; când masa gemea sub greutatea felurilor de mâncare ; când o mulțime aurită umplea nobilele saloane, când cupele de aur se ciocneau zgomotos în ultimul act al unui festin — pe sfântul Malo ! era o încântare să vezi bătrâna locuință strălucind și scânteind. Nici un colțișor nu rămânea în întuneric, nu exista nici o boltă care să nu-și trezească sonorele ecouri, amestecând zgomotele vesele ale serbării cu note voioase.

O ! vă spunem adevărul adevărat. Dacă Plougaz era modelul oaspeților, Coquerel era regele castelelor !

Și jupân Luc, restras într-un colț, contempla cu tristețe toată această bucurie. Pentru un altul Coquerel își etala întreaga sa frumusețe. Jupânul Luc era gelos, gelos ca un vasal care o măsoară îndrăzneț cu privirea pe o nobilă doamnă și pălește de mânie, văzând-o surâzându-i seniorului său.

— Oare când, își spune el atunci, oare când o să fiu stăpânul castelului ?

În seara despre care vorbim, își puneă, poate pentru a mia oară, această întrebare și răspunsul ce și-l dădea nu era cătuși de puțin satisfăcător, pe măsura nerăbdării sale. Domnul de Plougaz, redus la cele trei castele principale, nu putea, într-adevăr, să nu se ruineze, odată vândut unul din cele trei castele, banii urmau să se risipească dar acești bani păreau o comoară nepuizabilă pentru jupânul Luc; și dacă, să zicem, banii se vor cheltui, rîndul Coquerelului nu va veni nici de data asta. Pentru că mai era Kerambardehzre, cu imensele sale păduri și câmpuri fertile.

Trebuia să mai aștepte încă mulți ani !

Ori a aștepta însemna un crunt martiraj pentru o imaginație așa de bogată cum era cea a intendentului.

Fie pentru a alunga gândurile negre, fie pentru a-și oferi anterior senzația de a fi proprietar, intendentul își cufundă amândouă mâinile într-un cufăr prăfuit, ce servea drept arhivă seniorilor de Plougaz, după invazia saxonilor în Bretagne, și scoase din el mai multe pergamente manuscrise. Dintre aceste venerabile scrieri, ale căror aspect l-ar fi făcut să roșească de bucurie pe oricare dintre arheologii moderni, luă la întâmplare un rulou de pergament și-l desfășură încet, amuzându-se.

Pergamentul era scris în limba bretonă și purta sus acest titlu, făcut să excite curiozitatea viitorului stăpân al Coquerelului.

„Cum fu numit turnul de miazănoapte al frumosului castel al seniorilor de Plougaz, Turnul diavolului”.

— Turnul diavolului ! repetă Luc Morfil. Într-adevăr valeții cei mai în vârstă de la castel îi spun așa turnului dinspre nord.

Începu să citească cu aviditate.

Manuscrisul, povestea cum, cu aproximativ optzeci de ani mai-nainte, diavolul pusese stăpânire pe turnul de la miazănoapte și-și stabilise acolo un fel de locuință provizorie. Necuratul jucase acolo atât de multe farse de prost gust încât stăpânul Coquere-lului fusese obligat să-și părăsească castelul și să locuiască la Kerambardehzre. Când stăpânul plecă, Satan încetă cu farsele ; dar de fiecare dată când stăpânul se întorcea la Coquerel, Satan își reîncepea șotiile. Aceasta dură cât trăi Simion Troarec, intendentul domnului de Plougaz.

Jupânul Luc se opri asupra acestui pasaj și se cufundă în vis.

După o lungă jumătate de oră, își înălță capul și spuse :

— Aceasta se întâmplă cât trăi Simion Troarec, intendentul domnului de Plougaz.

Apoi își reluă lectura.

După moartea lui Simion Troarec, aparițiile și blestemățiile încetară. Fură purificate, printr-o mare slujbă, camerele în care Satan își condusesese saba-tul ; și totul reîntră în ordine. În amintirea acestui fapt, turnul unde se aflau aceste camere fu numit Turnul diavolului.

Jupân Luc rulă pergamentul și-l aruncă în cufăr.

— Ah ! ah ! spuse el ; Turnul diavolului. Aceasta dură cât trăi Simon Troarec, intendentul domnului de Plougaz !... ha ! ha !

Această a doua exclamație fu pronunțată pe acest ton echivoc considerat de observatori ca un diagnostic sigur de creație intelectuală. De fapt jupânul Luc adăugă aproape imediat :

— Ei bine ! iată o poveste minunată ! Acest Simon Toarec era, fără îndoială, un băiat spiritual. Să mergem ! Peste aproape trei luni voi fi stăpânul frumosului castel de Coquerel.

Spunând aceasta, își frecă mâinile, apucă lampa și, traversând lungi coridoare, se îndreptă către Turnul diavolului. Pluto se sculă și îl urmă încetișor.

Jupân Luc mergea cu pas sprinten și voios. Nu lua în seamă rafalele bruște ce loveau ferestrele. Figura sa rotundă exprima cea mai perfectă mulțumire și ochii săi mici și gri străluceau și clipeau precum ochii unei pisici pe care o mângâi. Ajuns la capătul galeriei principale, întoarse o cheie grea în broasca îndărătnică a turnului dinspre nord și intra.

Prima încăpere pe care o traversă avea același aspect ca și celelalte camere ale castelului ; servea, zilnic, de refugiu vreunui oaspete al domnului de Plougaz. A doua avea o înfățișare mai tristă ; nu era locuită decât atunci, când era prea multă lume la castel, în seara unei mari serbări. A treia era plină de praf, sumbră, lugubră. Jupân Luc se chinui mult să împingă limba broaștei, nefolosită de multă vreme. Când, în sfârșit, intra, nu putu să-și stăpânească o strângere de inimă. Această cameră, aban-

donată de doisprezece ani, servise drept dormitor tânărului domn Arthur. Tapiseria umedă se desprinsese în fâșii. Vântul șuiera prin geanurile sparte ale ferestrelor.

Pluto, care intrase după intendent, deschise nărilor largi și păru a adúlmea încântat o atmosferă cunoscută. Ocoli, de mai multe ori, încăperea, oprindu-se de fiecare dată în fața patului gol.

— Va fi o treabă grea, mormăi jupân Luc, a cărui față se întunecă ; această cameră nu îmi place și sunt convins că voi vedea aici, nu o dată, fantoma acestui tânăr nebun, Arthur.

Pluto se opri din rondul său și scoase un urlet prelung.

— Ia te uită ! ești aici ? zise intendentul.

Și, ca și cum tovărășia câinelui ar fi micșorat vaga sa teroare, adăugă pe un ton de fanfaronadă :

— Dacă vine, îl vom primi..., și cum nu va veni, îl vom trimite pe domnul, tatăl său, să îl întâlnească. Nu-i așa, Pluto ?

Pluto, după obiceiul său, răspunse la această amicală interpelare arătîndu-și două rînduri de colți albi, lungi, ascuțiți, ce ar fi făcut cinste unui lup în puterea vârstei.

— Bine, băiete, bine ! reluă jupân Luc ; cunosc dantura ta. Dar, contrar oamenilor cumsecade din țara mea, care mușcă înainte de a amenința, tu ameninți și nu știi să muști.

Pluto păru să recunoască adevărul acestui reproș și-și plecă capul mărîind.

Jupân Luc începu să examineze amănunțit cele trei încăperi pe care le parcurse. Camera tânărului

Plougaz era o piesă de mărime mijlocie și de formă aproape circulară, ce compunea, ea singură, primul etaj al Turnului de nord, sau al diavolului. Ea nu avea aparent decît o intrare, dar foarte aproape de patul abandonat de Arthur, o scară secretă, de care nu avea cunoștință nimeni, ducea în curțile castelului. Jupân Luc împinse ușa secretă și vărsă puțin ulei din lampă pe balamale.

— E bine așa ! murmură el ; iată ușa despre care se vorbește în legendă. Pe aici intra jupân Simon Troarec, predecesorul meu... Se pare că cei din familia Plougaz au avut mereu mână bună în alegerea intendenților... Liniște. Pluto !... he ! he ! Plougazii nu se atașează decît de oamenii spirituali : jupân Luc prețuiește cît jupân Simon și nu are nevoie de carte de farmece pentru a ghici această dragută scară. Pe aici intră și jupân Luc ; numai că în loc să jucăm rolul lui Satan ne alesesem pe cel al unui înger : propăvăduiam cruciada... he ! he !... Nu că am disprețui rolul diavolului ; din contră... Taci, Pluto !... După ce am fost înger, voi fi demon... este povestea regelui, infernului... și sper că diavolul va reuși pe lângă bătrânul Plougaz tot așa cum a reușit îngerul pe lângă domnul Arthur.

În timpul acestui lung monolog, pe care jupân Luc îl pronunța cu jumătate de voce, tot mișcând balamalele ușii secrete, Pluto îl devora cu privirea și mârâia surd. La numele lui Arthur, își alungi pentru a treia oară gâtul și modulă un urlet plângăreț și prelungit. În același timp, furtuna ce se întetea afară trimise o rafală puternică care, pătrunzând în

același timp prin ușa și ferestrele degradate, stinse lampa intendentului și umplu camera de gunoaie.

După această izbucnire a vijeliei, urmă o liniște profundă. Pluto tăcu. Jupân Luc, speriat, băjbâia prin întuneric. Deodată mâna sa întâlni în obscuritate capul păros al câinelui său, ai cărui peri se zburliă la acest contact. Ridică ochii și-i văzu pe cei ai lui Pluto, rotunzi și dilatați, strălucind în întuneric ca doi cărbuni aprinși.

— Sfântă Fecioară ! murmură el, făcând instinctiv semnul crucii.

Un fulger îi arătă ușa și se grăbi să ajungă pe coridor.

După cîteva zile, servitorii de la Coquerel erau adunați în imensa bucătărie a castelului. Era seară ; se făcea șezătoare.

Sub placa de deasupra căminului, așezată pe o bancă înnegrită de fum și învărtind mașinal mânerul unei vârtelnițe se afla o femeie ajunsă la limitele extreme ale bătrâneței : era Anne Parker, doica domnului de Plougaz.

Anne avea peste o sută de ani. Ochii săi stinși nu vedeau nimic, poate doar lucrurile viitorului. Fața sa prelungă, osoasă, brăzdată de nenumărate riduri, părea o mască de pergament, uscată de foc. Buzele sale se mișcau continuu, dar nu pronunțau nici un sunet. Mâna sa învărtea într-una mânerul vârtelniței, pe care nu mai era cânepă. În jurul ei, nu se afla nimeni. Se spunea că-i vrăjitoare și lumea se temea de ea.

De cealaltă parte a căminului, Pluto, somnolent și toropit, își încălzea labele și visa că vânează pe miriște.

Apoi veneau toți servitorii lui Plouget. Cercul era numeros. Era Alanic, păstorul ; Corentin, micul păzitor de giște ; grasul Michel care se ocupa cu îngrășarea vitelor ; Yaumi, care tundeaa landurile și Francin, stăpânul presei de vin. Erau de asemenea valeții câinilor și cei ai cailor, argații, ajutorii de bucătar, grădinarii și muncitorii. Cât privește oștenii, aceștia se aflau în sala de arme sau în corpul de gardă, care dădea în vestibul.

Era s-o uităm pe Marthe, femeia de serviciu și pe fetele ce se ocupau de curtea păsărilor.

Toată această lume subalternă era luminată numai de două lumânări de rășină susținute de două bastoane crăpate, bătute în zidăria vetrei.

De obicei, la castelul Coquerel șezătoarea era zgomotoasă și veselă. Sub cenușă se coceau castane și din ulcioarele enorme, pline cu cidru spumos, fiecare, când îi venea rândul, putea să bea zdravăn. Apoi mai era plăcerea de a-i vedea pe tineri râzând și pe bătrâni trăncănind, la lumina rășinilor ce trosneau. Dar, în acea seară, adunarea era tristă și tăcută. Nimeni nu se gândea să scoată castanele ce se ardeau ; ulcioarele rămăneau pline, spuma lor se evapora fără ca cineva să-și fi muiat buzele în ea.

Ce era nou la castelul Coquerel ?

Ce era ? — Vai. Dumnezeu ! este groaznic de spus și numai gândindu-ne ne apucă tremuraturul.

Se întâmpla că domnul de Plougaz nu mai știa ce să facă. Se întâmpla că valeții și servitorii săi slă-

beau cu ochii. Se întâmpla că totul era dezolare și disperare.

Coquerel era o casă bântuită de stafii : „El“ se întorsese. — Spiritul răului făcea în castel tot felul de isprăvi ; și, de opt zile, somnul nu se lipise de comesenii domnului de Plougaz.

Iată ce era nou la castelul Coquerel.

Șezătoarea continua de câțva timp în liniște, când clopotul bătuse orele opt. Fiecare tresări, apoi fiecare își reveni. Alanic scoase timid din foc o castană coaptă pe care o ronțai cu mare plăcere.

Prinzând curaj, Corentin, păstorul găștelor, băgă mâna și scormoni prin cenușă. Marele Michel, scoțând un melancolic suspin, ridică încet un ulcior și bău în sănătatea lui Yaumi, care făcu la fel. Atunci, Francin avu curajul de a-și sufla nasul într-un mod pe care nu îndrăznim să-l spunem, dar pe care îl considerăm simplu, primitiv și comod pentru oamenii care nu au batistă ; unul din valeții de câini tuși ; Pluto căscă și doamna Marthe strănută fals. Gheața era spartă.

Scaunele de bucătărie se apropiară. Yuani, trecu ulciorul vecinului său și licoarea spumoasă făcu înconjurul cercului.

— Este bun, spuse Michel, este bun și tare cidrul, dar nu se știe cât timp vom mai bea sub căminul Coquerel !

— Cine știe, reluă Francin, stăpânul presei ; cine știe dacă la anul tot eu voi zdrobi merele monseniorului ?

— Vai, Dumnezeuule ! Vai, Dumnezeuule ! spuseră toți în cor.

— Treaba e, vedeți voi, băieți, spuse Michel pe un ton doctoral, că nu există leac pentru așa ceva. O casă bântuită de stafii este o casă pierdută... mai bine era ciumă !

— Asta-i adevărul, replică Francin, este purul adevăr.

— Dacă domnul de Plougaz l-ar fi înlocuit măcar pe defunctul domn Maurice, capelanul castelului !... dar nu.

— Nu !

Ulciorul făcu al doilea tur și vocile căpătară un timbru mai puțin lamentabil.

— Jupâne Francin, spuse Alanic, niciodată n-ai fiert un cidru mai bun !

— Este bun... bun și priceput în prepararea cidrului... asta-i adevărat... dar ce ați auzit noaptea trecută voi ceilalți ?

Întrebarea îi făcu pe toți să se întunece la față.

Doamna Marthe, în calitatea ei de femeie, prinse cea dintâi grai.

— Am auzit lanțuri zornăind în turnul... de nord, spuse ea ; am ascultat niște gemete ciudate și mi-am vârât capul sub plapumă.

— Ai făcut bine, doamnă.

— La miezul nopții zgomotul a devenit și mai puternic. Aveam impresia că se prăbușește castelul. Am leșinat.

— Ce comod este să poți leșina când îți este tare frică, spuse micul păzitor de găște...

Eu am văzut fereștrăușele de la turnul diavolului...

— Taci, nefericitele ! strigară toți.

— E-adevărat ! voiam să spun Turnul de nord...

Ferestruicile, -deci, străluceau într-o lumină roșiatică și camera defunctului domn Arthur...

De data asta Pluto fu cel care îl întrerupse, scoțând urletul jalnic pe care îl cunoaștem.

— Ei bine ! ce era în cameră ? întrebă Yaumi.

— Nu știu ; dar era lumniată așa cum trebuie, asta-i sigur !

— Este ciudat ! murmură doamna Marthe.

Apoi adăugă, clătinând din cap :

— Este cineva printre noi care ar putea să ne spună mai multe despre ael turn !

— Cine ? cine ? întrebare din toate părțile.

— Bătrâna Anne Parker, răspunse Marthe.

Nu lipsi mult ca lumea să izbucnească în râs, atât păru de amuzantă această presupunere.

— Bătrâna Anne ! repetă Francin ; în curând se împlinesc cincisprezece ani de când nu a mai scos un cuvânt.

Cea despre care se vorbea rămânea în colțul ei, impasibilă și inertă ; părea să nu fi auzit. Măinile sale învăteau mereu vârtelnița ca și cum ar fi tors un fir de cânepă imaginar. Buzele sale se mișcau încet, fără a pronunța vreun sunet.

— Ea a văzut lucruri stranii odată, reluă Marthe.

— Nu-și mai amintește.

— Poate... în orice caz, nu ar ști să ni le spună, pentru că vârsta a făcut-o mută.

— Mută și surdă. Este un cadavru viu.

Michel vorbise ultimul. Bătrâna doică a lui Plougaz, întorcându-și încet gâtul descărnăt, își fixă asupra lui ochii terni, lipsiți de gândire.

— Vreunul dintre voi, spuse ea cu o voce tremurată, îl cunoaște pe jupân Simon Troarec, frumosul intendent al lui Plougaz ?

Dacă Pluto însuși ar fi luat cuvântul, toți cei adunați n-ar fi încercat o uimire mai profundă.

Uitaseră toți timbrul vocii Annei Parker și întrebarea asta, stranie ca însăși, mai stranie decât gura ce o proferase, făcu să treacă prin toți cei de față un fior de spaimă.

— Și-a regăsit vocea ! murmură doamna Martha ; ce va spune oare ?

Toți erau numai ochi și urechi ; dar Anne Parker își relua, în curând, prima sa poziție și începu să toarcă fuiorul ce nu exista, mișcându-și în liniște buzele, cum făcea de mai bine de douăzeci de ani.

III

Jupânul Roch Requin

Servitorii lui Plougaz rămaseră un timp muți de uimire ; dar, până la urmă, cum șezătoarea este ca să vorbești, își reluară conversația întreruptă.

— Sunt gata să pariez că bătrâna Anne vorbește pentru ultima oară în această lume, spuse Michel.

— Eu mă rog lui Dumnezeu ca acesta să nu fie un semn prevestitor de nenorocire, răspunse Mar-

the... Dar ce mai poți să crezi, după toate astea ?
Oare nenorocirea nu s-a întâmplat ?

— Adevărul e că timpurile bune au trecut.
Plougaz a devenit trist și morocănos.

— Are și de ce !

— Nu spun că nu... Chiar jupânul Luc pare descurajat !

— Este un intendent fidel, spuse doamna Marthe cu convingere.

— Un intendent care se teme de Dumnezeu, dar și mai mult de diavol, adăugă Yaumi, nu fără o oarecare intenție de zeflemisire.

Anne Parker încetă să mai învârtască mânerul vârtelniței și spuse ca și cum și-ar fi vorbit sieși :

— Intendentul nu se teme de diavol !

Apoi, întorcându-se încet către cei adunați adăugă :

— Vreunul dintre voi îl cunoaște pe jupân Simon Troarec, frumosul intendent al lui Plougaz ?

— Stimată doamnă, răspunse Marthe, intențîndul domnului Plougaz se numește Luc Morfil.

Bătrîna dădu din cap, neîncrezătoare.

— Îmi spui tu mie care este numele logodnicului meu ? spuse ea cu severitate. N-am auzit nici odată vorbindu-se de acest Luc Morfil și ăsta nu-i un nume din Bretagne... Da altfel, Plougaz nu are decât un intendent... și destul !

Anne pronunță cu emfază ultimul cuvânt.

— Destul, reluă ea ; mai ales că intendentului nu-i e frică de diavol !... lui jupân Simon nu-i e frică.

— E nebună ! murmură doamna Marthe.

— El este diavolul, continuă Anne Parker cu o voce din ce în ce mai găfâitoare și mai slabă ; Plougaz nu se îndoiește de asta ; nu-i spuneți nimic... Dacă nimeni nu va vorbi, Plougaz va părăsi castelul, iar intendentul va deveni stăpânul.

— Dacă este jupân Luc ! strigă Yaumi, lovit subit de o idee.

— Liniște, băiete !... Numai eu știu ce se petrece noaptea în Turnul diavolului !...

— Ce vă spuneam eu ? o întrerupse, zăpăcită, doamna Marthe ; vrăjitoarea știe totul !

Anne Parker tresări ușor și-și trecu mâna uscată și ridată peste frunte.

— Nebună ce sunt ! mormăi ea ; asta s-a petrecut acum optzeci de ani.

Capul său se plecă din nou ; degetele sale se crisperă pe mânerul vârtelniței sale ; începu să toarcă firul imaginar.

— Venerabilă doamnă, spuse Marthe, dezamăgită, nu ne spuneți ce se întâmplă în Turnul de nord ?

Nici un răspuns. Bătrîna redevenise murnie.

— Voi afla eu ! strigă cu hotărâre Yaumi ; voi afla în această seară !

Aceste cuvinte atraseră mai puțin atenția generală pentru că toate privirile erau fixate pe Anne Parker, al cărei corp se îndoi încet și se prăbuși sub scaun ca o masă inertă și fără viață.

— Biata bătrână n-o mai duce mult ! spuse Michel.

— Știam că cineva o să moară săptămâna asta la castel, replică Francin. Am văzut lumânarea (1) venind dinspre Burg.

— Atunci este clar ce se va întâmpla cu biata doamnă, spuse Yaumi.

Cineva trebuia într-adevăr să moară ; dar Yaumi ar fi fost foarte uimit dacă i s-ar fi spus numele predestinatului.

Era ora zece, seara. Intendentul, ca de obicei, își făcu rondul și asistă la închiderea ușilor. Era palid și părea obosit ; totuși, înainte de a se retrage, îl luă pe Pluto de zgarda de fier și-l duse în curte, unde îl legă cu ajutorul unui lanț dublu.

Jupân Luc nu uita niciodată să se achite de această grijă ; și, de câte ori o făcea, își spunea feli-citându-se :

¹ În fiecare sat de pe Coastele Nordului găsești mai mult de douăzeci de persoane care au văzut — cu ochii lor — „lumânarea morții“. Este una din superstițiile cele mai răspândite în Bretagne și este poate cea mai înrădăcinată. Când un om trebuie să moară, noaptea se vede coborând din cer către locuința sa o lumânare lungă, aprinsă. Acest funest meteorit coboară încet ; cu cât se apropie, cu atât se distinge mai bine forma sa conică. Este o lumânare veritabilă. Numai că este turnată alandala și flacăra sa, împotriva tuturor legilor fizicii, arde cu vârful în jos. Căinii casei simt de departe venirea sa și încep să urle jalnic. Lumânarea intră în locuința muribundului prin coșul sobei. Cei mai mulți pretind că acolo se oprește cursa sa misterioasă ; dar alții spun că pătrunde până în camera mortuară și se stinge între cearșafurile patului.

— Dacă, acum doisprezece ani, Pluto n-ar fi fost legat cu acest lanț dublu, tânărul Arthur ar fi încă la castel. Eu aş fi... dracul ştie unde.

Odată Pluto legat, jupân Luc se întoarse în castel ; dar în momentul în care ultimul servitor al castelului părăsi locul de veghe, Luc deschise încet uşa exterioară. Pe când se strecura afară, auzi în spatele lui un zgomot. Intendentul se opri nehotărât.

— Aş ! spuse el după o scurtă ezitare, fără în-
doială că este bătrâna Anne care o fi adormit în
colțul focului.

Ieşi. Yaumi, care nu îl pierduse o clipă din ochi
de când o vagă bănuială i se trezise în suflet, se fu-
rişă iute în urma lui.

Jupân Luc, după ce închise uşa bucătăriei, merse
de-a lungul faţadei castelului şi intră printr-o uşită
secretă, situată la baza Turnului de nord, comuni-
când printr-o mică scară cotită cu camera ocupată
odată de tânărul Plougaz. Yaumi, uimit, dar, de
acum, sigur de ce făcea, îl urmări în continuare.

Ajuns în camera lui Arthur, intendentul luă de
sub patul tânărului om nişte lanţuri şi un pachet de
lumânări pe care le ascunsese aici. Apoi, aşteptă cu
răbdare.

În clipa când orologiul bătu miezul nopţii, scoase
nişte strigăte puternice, frecă bricheta, aprinse lu-
mânările şi parcurse camera scuturând zgomotos
lanţurile. Şiretul normand probabil că exersase de-
mult, căci el singur făcea mai mult zgomot decât o
întreagă legiune de demoni.

Dar deodată se opri. Rubiconda sa figură deveni de o paloare lividă și lanțurile îi scăpară din mâini. Urmă, după scandalul făcut nu demult, o liniște profundă.

Zărise, în picioare, în mijlocul camerei un om de talie puternică, care privea ce făcea el, imobil, cu brațele încrucișate pe piept.

Jupân Luc nu era curajos. Mai întâi îi fu frică să nu fie Satan în persoană. Apoi, când în sfârșit îl recunosc pe Yaumi, spaima nu-i scăzu căci persoana care tunde landurile era renumită pentru forța și curajul său.

— Hei ! hei ! spuse acesta din urmă, deci tu ești diavolul, cinstite jupân Luc ?

— Nu mă nenoroci, Yaumi, bunul meu camarad, răspunse normandul ; îți voi da tot ce vei dori.

— Vreau să te văd spânzurat, jupâne Luc ; asta-i tot, spuse flăcăul, invadat de acea ură instinctivă care există de când lumea între valetul de rang mic și favoritul stăpânului.

Luc Morfil prinse curajul disperării. Îi aruncă adversarului o privire rapidă și se convinse că nu avea arme. Își strecură discret mâna dreaptă sub vestă.

— Îți voi da zece monezi... douăzeci... treizeci !... strigă el.

— Nu, jupâne ; nici pentru cincizeci de monezi nu te-aș scăpa de frânghie.

— O sută de monezi ! mai spuse intendentul.

Yaumi, în loc să răspundă, îi puse mâna sa puternică pe umăr.

— Iertare ! murmură jupân Luc.

Și pronunțând acest cuvânt, scoase cu iuțeală de sub vestă un pumnal scurt și, ochindu-l pe Yaumi în inimă, lovi cu întreaga sa forță.

— Pentru mine era lumânarea ! spuse flăcăul căzând cu toată greutatea.

Jupân Luc nu răspunse, dar culorile îi reveniră în obraji și, cu un surâs perfect satisfăcut, se aplecă asupra lui Yaumi pentru a-l termina cu o a doua lovitură.

A doua zi, la castelul Coquerel domneau spaima și dezolarea. Nu numai că se auzise, ca de obicei, un scandal infernal în Turnul diavolului, dar un valet, pe care lumina îl făcea mai curajos, explorând camera bântuită de stafii, dăduse peste un cadavru — cadavrul bietului Yaumi.

Domnul de Plougaz se întristă și mai tare. Îl anunță pe jupân Luc Morfil să i se înfățișeze și îi spuse :

— Vreau să vând castelul Coquerel.

Jupân Luc avu un frison de ușurare.

— Monsenior, răspunse el pe un ton ipocrit, mai aveți încă multe mii de monezi din prețul castelului Coatzivillirouët.

— Vreau să vând Coquerelul.

— Sunt aici pentru a mă supune ordinelor voastre, dar...

— Dar ce ?

— Nimic... Voi redacta contractul de vânzare și mă voi strădui să găsesc un cumpărător.

— Mergi și grăbește totul !

Jupân Luc ieși și luă o foaie de pergament pe care redactă, cu scrisul său frumos, un contract potrivit legii. Apoi încălecă pe catâr și plecă la Bécherel pentru a aranja să se strige duminică următoare, după terminarea slujbei, punerea în vânzare a frumosului castel de Coquerel.

Îndeplinind această sarcină, în loc să se întoarcă direct la castel, merse până la Dinan și traversă, mândru și triumfător, străzile orașului. Cei care îl întâlneau în acea zi, mărturisiră că niciodată Jupân Luc nu fusese mai roșu și mai surâzător ; mergea pe catârul său cu picioarele în afară și cu pumnul la sold, ca un adevărat cavaler pe calul de luptă și abia schița din cap un salut protocolar atunci când cunoștințele îl salutau.

— Acești oameni mărunți, își spunea el, nu știu deloc cine sunt eu. În curând, mulțumesc lui Dumnezeu, nu voi mai fi țărănoi ; intendentul va ajunge senior.

Pe drum, din când în când, Jupân Luc cobora de pe catâr pentru a cumpăra când o jucărie de copil, când o panglică de catifea, când o cutie cu ornamente din argint, conținând pene și cerneală. Văra aceste cumpărături în buzunarele largi ale vestei sale. Mai jos de Yorzual, care pe atunci era unica suburbie a Dinanului, își legă catârul de un inel de fier, fixat în zidul unei case aparent sărăcăcioase și

ridică ciocănaşul unei uşi ce separa prăvălia jupânului Roch Requin, procuror de profesie şi renumit ca fiind un pungaş înrăit.

Jupân Roch se aseamăna cu jupânul Luc aşa cum o prună uscată seamănă cu o prună. Era un bătrân mic, ridat, zbârcit, descărnat, trecut prin viaţă. Nu râdea prea des, de teama de a nu arăta oamenilor vidul cavernos al gurii sale ştirbe, dar asta nu îl împiedica să fie un cumătru vesel ; şi când putea să bea pe gratis, un galez nu i-ar fi putut ţine piept. Era văduv şi tatăl unei fete mari care nu-şi putea găsi un soţ ; familia sa se mai compunea dintr-o droaie de copii, de ambele sexe.

Întrând, jupân Luc sărută mâna fiicei mai mari într-un mod atât de galant că jupân Roch simţi venindu-i la nări un parfum vag de logodnă.

— Luaţi această panglică, iubita mea, spuse apoi intendentul de Coquerel ; am cumpărat-o de amorul frumoşilor voştri ochi negri.

Fata mai mare avea ochi gri, dar luă panglica.

— Şi vouă astea, drăguţii mei ţânci, continuă jupân Luc, împărţind darurile ; cumetre, familia voastră devine din zi în zi mai drăguţă.

Jupân Roch Requin primi cu rezerve acest compliment.

— Vă convine să spuneţi asta, cumetre, răspunse el. Apoi adăugă, aparte :

— Are nevoie de mine ; este clar. Să ne ţinem bine.

Maître Luc luă un scaun și se așeză lângă bătrânul procuror.

— Cumetre, spuse el, mi-a venit ideea să cinăm împreună. Nu este o idee bună ?

— Hm ! făcu jupân Roch.

— În familie, continuă intendentul, fără fasoane.

— Fără fasoane, repetă procurorul.

— La întâmplare... patru mici aperitive, două fripturi și o duzină de sticle de vin frunțuzesc...

— V-ați gândit la toate, cumetre !

— Am comandat toate astea la un hangiu al prietenilor mei.

Într-un sfert de oră vom fi serviți. Nu vă neli-niștiți ; eu sunt cel care vă tratează.

Jupân Roch închise cu zgomot registrul, pe care voia să-l examineze și-i întinse mâna cumătrului său. Fata cea mare își ascuți dinții lungi și puștii scoaseră urlete de bucurie.

— Are nevoie de mine, gândi procurorul. Este din ce în ce mai limpede !

Când sosiră, pompos purtate de un număr suficient de ajutori de bucătar, cele două fripturi, coșul cu vin și cele patru aperitive, familia Requin se îndreptă spre sufragerie în grabă. Timp de o lungă jumătate de oră singurul zgomot ce se auzi fu cel produs de o mestecare energică și de scârțâitul cuțitelor pe farfurii.

Deși nu avea dinți, bătrânul procuror făcea minuni, dar era cu mult depășit de fiica sa mai mare,

a cărei poftă de mâncare nu putea fi deloc potolită. Cât despre jupânul Luc, el mânca puțin, bea și mai puțin și-i umplea mereu paharul cumătrului său. Acesta se pusese în gardă și avea un cap rezistent ; totuși, către sfârșitul mesei, deveni expansiv și-și arătă de mai multe ori, în accesele unui râs cacofonic, concavitățile maxilarului.

— Cumetre, spuse el, cina voastră este bună! Când veți mai avea astfel de idei de a vă așeza la masa mea, nu va trebui deloc să vă jenați.

— În curând sper să vă tratez mai bine, cumetre, răspunse jupânul Luc cu un surâs misterios.

— Pe dracu !... familia mea și cu mine vom fi întotdeauna la ordinele voastre.

Jupân Luc se aplecă la urechea sa.

— Nu credeți, spuse el foarte încet, că fiica voastră ar fi mult mai frumoasă în nobilele veșminte ale unei castelane ?

— Ce ? făcu procurorul stupefiat.

— Tăcere ! Aș vrea să vă vorbesc între patru ochi, cumetre.

Jupân Roch rămase un moment năucit. O avalanșă de idei bizare îi invadară creierul, ușor surexcitat de vinul de Franța. Poate bătrânul Plougaz pusese ochii pe fata lui cea mare ; poate...

— Afară de-aici, copii ! strigă el, nerăbdător să-și clarifice îndoielile.

Țâncii răspunseră acestui ordin printr-un concert de lamentații. Chiar fiica cea mare aruncă o pri-

vire de disperare asupra farfuriei sale, pe jumătate plină încă și nu putu să nu-și rețină un geamăt. Cu toate astea, toată lumea se supuse căci jupân Roch avea un mod foarte armorican de a-i învăța supunerea pe moștenitorii săi.

Când rămaseră singuri, intendentul se ridică și răsuci de două ori cheia în broască. Apoi se uită, scrupulos, prin toate colțurile camerei.

— La ce bun toate aceste precauții, cumetre ? întrebă procurorul.

În loc de răspuns, Morfil îi umplu cumătrului său paharul și începu să vorbească cu voce joasă. Cititorul știe deja sau va ști mai târziu ce povesti intendentul. Vorbi mult, cu o anumită elocvență, căci jupân Roch, cu ochii holbați și gura căscată, devora fiecare cuvânt.

— Drace !... drace !... spuse el când intendentul termină, iată o afacere extraordinar de ciudată, cumetre... Am ghicit că veți avea nevoie de mine.

— Sunteți de acord să mă serviți ?

— Puteam să pariez ! mi-am zis imediat : are nevoie de mine, este clar !

— Sunteți de acord ?...

— Este o afacere ciudată... o afacere ce se poate încheia cu spânzurarea, cumetre.

— Vă voi da o mie de monezi.

— E o sumă frumoasă, dar... conștiința, farsa este ciudată și sunteți un ticălos abil, cumetre... Am chef să povestesc totul lui Plougaz. El îmi va da mai mult de o mie de monezi... ce ziceți ?

Jupân Luc luă de sub vestă același pumnal mic ce-l redusese pe bietul Yaumi la tăcere și îl înfipse în masă, cu un aer indiferent.

— Nu zic nimic, răspunse el.

— Drace ! drace ! murmură Roch Requin, scărpinându-și urechea ; aveți replică la tot, dragul meu cumătru... spuneți de o mie de monezi ?

— O mie.

— Și fiica mea ?

— Mă voi căsători cu ea.

— Este o comoară, cumetre ; veți fi un soț fericit.

Pe cât este de frumoasă pe atât e de bună...

Jupân Luc care, cât dură convorbirea, nu-și pierduse nici un moment surâsul, la ultimele cuvinte făcu o grimasă echivocă pe care procurorul nu o luă în seamă.

— Haide ! spuse acesta din urmă, să batem palma, ginere ; vă promit concursul meu.

Spunând acestea, se ridică și se îndreptă spre ușă. Jupân Luc îl opri.

— „Verba volant“ ! spuse el. Eu m-am încredințat vouă. Îmi trebuie garanții.

— Garanții ! repetă procurorul, cu o aversiune vădită. Într-o afacere în care e vorba de spânzurătoare, nu se scrie, cumetre. Am mare încredere în voi, dar nu cunosc pe nimeni căruia să-i pot da capul meu să-l păzească.

— Trebuie totuși să scriem, jupân Roch ! spuse Morfil pe un ton ferm.

Bătrânul procuror aruncă în jurul lui o privire bănuitoare. Nu exista nici o ieșire.

— Fie ! reluă el cu o resemnare prefăcută ; voi scrie tot ce veți dori, ginere... Să mergem să luăm tot ce ne trebuie pentru asta.

Odată afară, cine știe dacă jupân Roch Requin nu-și va schimba părerea ?

Din nefericire pentru el, normandul prevăzuse totul. Scoase din buzunar o foaie de pergament și cutia de argint pe care o cumpăraseră.

— Nu vă deranjați tată-socru, spuse el surâzător. Iată o trusă de scris pe care o puteți păstra, dacă vă place, în amintirea mea.

Procurorul plecă capul. Era învins.

Jupân Luc îi dictă un act prin care el, Roch Requin, se angajă, în schimbul unei sume de o mie monezi, să cumpere în numele său, dacă e cazul, castelul de Coquerel, pentru ca apoi să înapoieze așazisul castel lui Luc Morfil, adevăratul cumpărător. Roch Requin scrisese, fără tragere de inimă și semna în silă.

— Așa cumetre, spuse Luc, punând actul în buzunar, nu veți fi deloc tentat să-mi vindeți secretul, căci, în cazul acesta, vom împărți spânzurătoarea ca buni prieteni ce suntem... La revedere, jupân Roch Requin !

— La revedere, jupân Luc Morfil ! spuse plângăcios procurorul.

Ieșind, intendentul lui Plougaz se arată mult mai puțin galant decât de dimineață. Nu-i mai spuse

fiicei mai mari că ochii săi gri păreau negri și trecu fără să-i privească pe numeroșii țânci care-i așteptau îmbrățișarea.

— Aș fi pariaț că avea nevoie de mine ! mormăi procurorul. Diavolul ! în loc să-l prind, m-am lăsat prins și el e cel care mă are acum la mână. Ce păcat !

Când jupân Luc se urcă pe catâr, soarele cobora la orizont. De la Dinan la Coquerel erau trei leghe bune. Intendentul își puse animalul la trap și recapitulă cu bucurie evenimentele zilei. Totul îi reușise. Plougaz consimțise, în sfârșit, să-și vândă castelul și cumpărătorul fusese găsit dinainte. Era cel mai bine posibil. În definitiv, jupân Luc se făcuse vinovat de furt, de impostură, de ucidere ; dar cel puțin, încasa prețul faptelor sale rele. Ori, el spera să șteargă amintirile sale odată ce va ajunge stăpân al frumosului castel.

Nici nu făcuse două leghe din drum și soarele se ascunse în spatele munților verzi, care se înșirau de-a lungul râului Rancé. Se lăsă înserarea. Jumătate din cer se acoperi cu o pânză neagră, în timp ce soarele care apunea era de un roșu închis. Jupân Luc biciui catârul cu toată puterea brațelor și căută în memorie un refren normand pentru a-și înșela spaima pe care o simțea deja. Când termină cântecul, era noapte. Numai o bandă roșie marca, la apus, locul unde dispăruse soarele.

Jupân Luc biciui din nou catârul, dar catârul său era bătrân, ostenit și încăpățânat. Continuă să

meargă liniștit la trap fără a ține câtuși de puțin seama de nerăbdarea cavalerului. său. Acestuia i se strânsese inima de frică. Ticălos curajos pe lumină, pe întuneric era un ticălos fricos și superstițios. În imaginația sa îngrozită, fiecare arbore de pe drum lua forme teribile ; urechea sa auzea zgomote stranii și nu o dată i se părea că aude în depărtare scârțâitul lugubru al *roabei morții* (1).

— Sunt un bun creștin ! murmură el, parcă vrând să înșele cerul. Voi plăti să se facă o slujbă... zece slujbe... Am cu ce plăti...

Apoi încercă să recite versetele uitate din „De profundis“. Dar se întrerupse după puțin timp și tresări violent. Vreo căprioară speriată traversase probabil drumul ; vântul îi aducea notele funebre ale cântecului bufniței, ascunsă în frunzișul copacilor. Îi era frică. Tremura din tot corpul. O paloare mată înlocuise rubicondele culori ale obrazului său.

¹ Noaptea, când nu este lună pe cer și țăranul breton rătăcește singur pe un drum pustiu, el aude și vede multe lucruri pe care ochii și urechile unui orășean nu le-ar putea distinge. Aude, între altele, zgomotul nefast produs de osia *roabei morților*, frecându-și roțile pe care diavolul a uitat să le ungă. Nimeni n-a văzut vreodată această roabă, dar ea este destinată să treacă, scârțâind din axa sa, prin fața porții muribunzilor. Întâlnirea cu ea este un semn foarte rău. Când o aud trecând, oamenii prudenți spun rugăciunea sau recită un „De profundis“.

Sunt unii, foarte puțini la număr, care neagă existența sa și își bat joc de ce se spune, dar ei mor mai devreme sau mai târziu ceea ce dovedește din plin că nu trebuie nicio dată să vorbești în mod nesocotit de *roaba morții*.

Trecu o oră. Se afla la o jumătate de leghe de-părtare de Coquerel. Luna urca la orizont, dar cornul său, ascuns după nori, dădea obiectelor acea lumină nesigură care schimbă aspectul naturii moarte și presăra câmpurile cu stranii fantome.

Jupân Luc, care mergea pe un drum înalt, mărginit de o parte și de alta de povârnișuri înalte, împrejmuite de mărăcini deși, se făcuse mic pe catărul său și promitea să aprindă o lumânare la Notre Dame de Gévezé pentru a câștiga puternica sa protecție. Se căia amarnic, bietul om, că prelungise atât de târziu cina ; era atât de nefericit încât gândul de a cumpăra castelul nu mai avea darul de a-l anima.

Ochii săi rămăneau fixați în pământ pentru a nu vedea spectrele care, fără îndoială, făceau sabat în aer. Era pe cale de a se felicita pentru această naivă stratagemă, când animalul său se opri deodată.

Jupân Luc ridică instinctiv privirea și rămase înlemnit.

Chiar în mijlocul drumului stătea în picioare o formă neagră. Jupân Luc își făcu cruce și ceru iertare lui Dumnezeu din adâncul sufletului, pentru a se pregăti de moarte. Forțele îi slăbiră și simți că i-a bătut ceasul.

Catărul nă mișca și nici forma neagră. Jupân Luc prinse curaj să strângă coastele animalului, care făcu câțiva pași înainte și se opri din nou. Jupân Luc ajunsese așa de aproape de forma neagră că ar fi putut s-o atingă cu mâna, dar nu avu această intenție.

Totuși, imobilitatea acestei fantome înspăimântătoare îl liniști puțin. Ridică ochii pe furiș și împinse curajul până a privi în față fantoma. În acel moment, luna, debarasată de vaporii care o înconjurau, cădea perpendicular pe spectru și jupân Luc recunoscă stâlpul ce delimita domeniul Coquerei.

— Ticălos de catâr ! strigă el lovind animalul cu putere ; să-i fie frică de un stâlp !... Mișcă, animal laș.

Catârul lui jupân Luc nu merita deloc această acuzație de lașitate. El se oprise în fața stâlpului, ca de obicei, pentru a aștepta ordinele cavalerului său, pentru că în acest loc drumul se bifurca. Numai normandului îi fusese frică ; dar acum, recunoscând drumul și simțindu-se aproape de Coquerel, uită spaima și căută să se înșele pe el însuși. Încă cinci minute și va vedea ferestrele luminate ale castelului, așa cum se cuvine să fie ferestrele unei locuințe ospitaliere ; cum să spună că era gata să moară de spaimă ?

Se ținea drept în acel moment în șa și fluiera un cântec de petrecere. Noaptea nu mai avea spaime pentru el. Stejarii redeveneau stejari în ciuda ramurilor lungi, desfrunzite ce păreau, de departe, brațe descărnate ; stâlpii redeveneau stâlpi. Roaba morții nu mai striga sub adăpost și jupân Luc devenise așa de curajos că răspundea strigătului buf-

niței, parodiind caraghios plângerea funeabră a acestuia.

— Hu ! hu ! hu ! hu ! spunea el râzând din toată inima. Bufniță, prietenă, eu cânt tot atât de bine ca și tine și am repetat adesea gama ta la căpătâiul tânărului Arthur.

Râsul său încetă. În momentul când pronunța ultimul cuvânt, un urlet surd și prelungit se auzi aproape de el și Pluto, trăgând după el lanțul rupt, traversă drumul. Doi oameni îl urmau. Când trecură prin fața intendentului, luna luminează fețele lor palide, obrajii lor scofâlciți și orbitele lor în care ochii nu mai existau.

Erau îmbrăcați în giulgiuri lungi, albe ca zăpada. Primul, al cărui giulgiu avea forma unei rochii de pelerin, își arăta pieptul străpuns din loc în loc de săgețile sarazinilor. Celălalt, al cărui giulgiu semăna cu haina unui țăran, avea o pată sângerie în dreptul inimii.

Jupân Luc căzu greoi de pe cal pe spate, în praful de pe drum.

— Arthur de Plougaz !... Yaumi ! murmură el cu vocea sugrumată. Milă ! îndurare !

Pluto urlă. Cei doi bărbați, îmbrăcați în alb, alunecară ca doi fulgi împinși de briza serii. Catârul își ciuli urechile și necheză zgomotos, în timp ce corpul îi tremura. Jupân Luc vru să se ridice, dar picioarele i se muiară și căzu în nesimțire.

IV

Elixirul

Domnul de Plougaz își petrecuse toată această zi tristă închis în apartamentul lui. Bietul senior regreta amarnic frumosul său castel de Coquerel. Se gândea la toate serbările strălucitoare pe care le dăduse în marea sală, la mesele îmbelșugate întinse în sufragerie ; se gândea la grajdurile sale grozave unde dormeau în voie o sută de cai ; la cușca pentru câinii de vânătoare, renumită în tot ținutul, unde o sută de perechi de câini, de toate mărimile, de toate felurile, de toate rasele, se zbenguiau și făceau un vâcarn îngrozitor la răsăritul soarelui. Se gândea la toate astea și, cum tristețea te face să fii mai bun, se gândea și la fiul său Arthur, pe care nu-l mai văzuse de zece ani.

— Vai ! vai ! spunea el ; bietul Arthur și bietul meu Coquerel, bietul meu fiu și bietul meu castel !... Bătrânul Plougaz nu mai are nici castel, nici familie !

Și își reproșa faptul de a-l fi lăsat prea ușor să plece pe unicul moștenitor al neamului său.

Nu era prima dată când domnul de Plougaz își amintea de Arthur. De multe ori, îl însărcinase pe jupânul Luc să trimită sume destul de mari cavalerilor ospitalieri din Saint-Jean, pentru ca ele să-i

parvină tânărului domn. Și noi știm ce întrebuițare dăduse jupânul Luc acestor sume.

Și cu sufletul încărcat de aceste sumbre gânduri, bătrânul senior umbla cu pași mari, sacadați, pe parchetul camerei sale. Febra i se urca la creier. Nu-și mai găsea locul și fiecare oră i se părea lungă cât o săptămână. Către seară, ieși din apartamentul său pentru a vedea dacă jupân Luc se întorsese din călătoria sa. Discul soarelui, înroșit de vaporii terestri, atingea linia orizontului și inunda cu ultimele sale rază coridoarele și saloanele castelului Coquerel. Frumosul castel strălucea. Vitraliile colorate ale ferestrelor descompunând această lumină ardentă ce trecea prin ele vopseau în purpură sau în azur panourile împodobite cu viniete ale lambriurilor. Se vedeau, prinzându-se ca niște stele strălucitoare, poleirile cu aur ale bolții, oțelul lustruit al trofeelor de arme și cristalurile diamantate ale iustrelor. Domnul de Plougaz parcă vedea întâia oară aceste minuni și le admira emoționat. Și cu cât le admira mai mult cu atât gema mai tare nefericitul bătrân. Nu vor avea oare toate aceste lucruri frumoase, în curând, un alt stăpân ? De câte ori o să mai vadă apusul soarelui prin vitraliile înaltelor ferestre ale castelului.

Era un sacrificiu îngrozitor. Dar era un sacrificiu necesar ; căci, pentru un nobil, chiar pentru un simplu creștin, e mult mai bine să trăiești într-o cocioabă decât să împarți locuința cu Satan.

În timp ce domnul de Plougaz se plimba din sală în sală, din coridor în galerie, ca un suflet în suferință, în castelul său se petreceau lucruri stranii.

Către ora unu după amiază, un om purtând rochia albă a pelerinilor de dincolo de mare ciocănisese la impunătoarea uşă şi ceruse ospitalitate... Nicio dată nu fusese refuzată o astfel de cerere la Coquerel. Milogul fu primit înăuntru. Era un personaj de talie înaltă, ale cărui trăsături palide şi obosite revelau ani lungi de suferinţă. Rochia sa era plină de praf şi cădea în fâşii.

În momentul când traversa curtea, Pluto, reţinut în lanţ, dormea la soare în faţa cuştii sale. Deodată somnul său păru agitat. Nările sale largi se dilatară. Scheună încet şi dădu din coadă, cum fac câinii când văd o persoană cunoscută. Apoi, când străinul trecu prin faţa lui, se trezi brusc şi sări.

— Jos, Pluto ! spuse Francin, îndeplinind oficiul de persoană care îi poartă pe oaspeţi în castel. Nu vă speriaţi, domnul meu. Lanţul este solid.

— Nu mă sperii deloc, răspunse străinul pe un ton grav.

— Héi ! hei ! sire pelerin, aveţi totuşi de ce să vă speriaţi, vă jur ! Pluto este un animal rău şi, fără lanţ, nu v-aţi afla în condiţii favorabile... Dar ce faceţi ? Opriţi-vă !

Străinul înaintase spre Pluto şi, fără să ţină seama de avertismentul vasalului, îşi pusese mâna pe capul temutului câine.

Francin făcu un gest de spaimă. Crezu că pelerinul va fi devorat, dar Pluto se culcă din nou. Ochii săi mari şi roşii deveniră blânzi şi umezi. Întregul său corp începu să freacă şi deschise gura pentru a linge sandalele prăfuite ale străinului.

— Dumnezeu să ne păzească ! mormăi Francin care de atunci îl privi pe străin cu un respect amestecat cu neîncredere.

— Trăim vremuri nefericite ! Diavolul noaptea, vrăjitorii, ziua...

Nu termină, dar se închină pe furiș.

Străinul se întoarce către ghidul său, care-l conduse în bucătăria unde bătrâna Anne Parker, singură, cufundată în somnolența sa obișnuită, se făcea că toarce un fir inexistent, lângă focul aproape stins.

— Domnul meu, spuse Francin, încălziți-vă și odihniți-vă picioarele așteptând masa. Scuzați-mă dacă nu vă țin companie, dar ați sosit la castelul de Coquerel într-un trist moment. La ora asta se priveghează un mort, în capelă. Bietul meu tovarăș Yaumi ar veni mult timp să plângă la creștetul meu, în nopțile de iarnă, dacă nu aș face ce poate să facă un creștin pentru a micșora durata purgatoriului.

— Există un preot care să asiste privegherea ? întrebă străinul.

— Vai ! răspunse Francin, sunt mulți ani de când un preot n-a mai trecut pragul castelului.

— Mortul a primit îngrijirile unui medic ?

— Medicii sunt rari, sir pelerin ; și, de altfel, sunt boli pe care arta oamenilor nu știe să le vindece... O lovitură de pumnal în inimă.

— Știința poate totul ! îl întrerupse cu severitate străinul. Mergi ! voi veni și eu.

— Un om care a trăit cinci ani printre necredincioși și le-a surprins miraculoasele secrete, adăugă el cu voce scăzută, are dreptul de a se numi maestru în arta de a vindeca ; voi îndeplini oficiul de medic.

Francin dădu din cap.

— Mergi, îți spun, reluă pelerinul. Dacă este mort, mă voi ruga la Dumnezeu pentru sufletul lui ; dacă însă mai există o scântecie de viață în el, îl voi vindeca.

— Așa să fie ! murmură Francin, neîncrezător.

Ieși. Străinul se așeză pe un scaun de bucătărie și suflă în cenușă pentru a aprinde focul.

— Doamnă, spuse el adresându-se bătrânei Anne, Luc Morfil mai este intendentul lui Plougaz ?

Bătrâna de o sută de ani tresări la această voce. Degetele sale cuprinse de o ardoare inconștientă și bruscă, împinseră cu energie lucrul său imaginar. Ea nu răspunse.

Străinul repetă întrebarea cu un glas tăios și imperios.

Atunci Anne lăsă vârtelnița, își mișcă buzele descărnate, fără a scoate vreun sunet și-și ridică privirea fixă și tristă asupra străinului. Îl privi așa mult timp. Ochii săi, spălăciți ca niște cristale fără luciu, nu reflectau ce se petrecea în sufletul ei, dar ridurile obrazilor săi se mișcau și se izbeau unul de altul ; degetele sale întinse păreau că vor să respingă o vedenie.

— Nu vreți să-mi spuneți, doamnă, spuse din nou pelerinul, cum se numește intendentul lui Plougaz ?

— Simon Troarec, răspunse în sfârșit vocea spartă a centenarei. Dar el are un alt nume... un nume pe care nu trebuie să-l repeți, un nume pe care nimeni nu îl cunoaște. Eu îl știu pentru că eu am petrecut noaptea în turnul Diavolului... Se numește Satan.

Străinul se ridică și se îndreptă către ușă, crezând că nu poate scoate nimic de la această sărmană fără judecată. Anne se întoarse încet, pentru a-l urmări cu privirea. Apoi repetă surâzând, cu un aer misterios.

— Se numește Satan. Castelul este al lui... și eu sunt logodnica sa.

Pelerinul, ca și cum ar fi cunoscut perfect locurile, traversă coridoarele fără să ezite și ajunsese la pragul capelei. Era o clădire veche al cărei stil se armoniza cu cel al castelului, dar care, neglijată de ultimii seniori de Plougaz, avea un aspect trist și dezolant. Solul dispărea sub un strat gros de praf umed. Altarul era gol ; pânze lungi de păianjeni atârnavă de bolți și vântul pătrundea din toate părțile prin vitraliile sparte ale ferestrelor saxone.

Bietul Yaumi era întins pe o masă, acoperită cu un cearșaf, în mijlocul naosului. La cele patru colțuri ale acestui rustic catafalc ardeau, în chip de lumânări, patru bucăți de rășină sudate de sol. Oaș

menii castelului erau așezați pe bănci, de jur împrejur. Unii se rugau, alții se prefăceau că se roagă ; cei vorbăreți trăncăneau ; logodnica lui Yaumi plângea.

Soarele, ascuns sub norii opaci, făcea ca în interiorul acestei capele ruinate să fie semiîntuneric, iar roșia și tremurătoarea lumină de rășină să devină mai melancolică. Decorarea mergea de minune cu această scenă mortuară, ai cărei actori, ca toți țărani din Bretagne, erau mai mult decât alții dispuși, prin înclinația naturii lor, să simtă lugubra poezie că bretanul, într-adevăr, iubește ceea ce întristează și ceea ce sperie. Cântecurile sale sunt refrene mistice și lamentabile ; poveștile sunt istorii teribile. Ele au ca personaje Demonul și Moartea, ca loc de acțiune un cimitir sau vârful pleșuv al unui munte bântuit de diavoli ; aici se aude șuieratul furtunii, strigătul pisicii — huiduite și, în depărtare se aud vibrațiile vagi ale unui glas funebru.

O ultimă întâmplare sporea la limită neliniștea majorității celor adunați să se reculeagă în capelă. Francin nu uitase să vorbească despre pelerin, a cărui privire îl îmblânzise pe Pluto și care se lăuda că posedă secretele doctorilor păgâni. Fiecare se simțea impresionat și curiozitatea era amestecată cu teamă. Sosirea acestui personaj extraordinar era așteptată cu nerăbdare și gândul la o posibilă vindecare se strecura în toate sufletele.

În sfârșit, străinul apăru în prag și un frison brusc parcurse rândurile servitorilor lui Plougaz. Cei

care se rugau fură distrași ; cei care vorbeau, tăcură ; chiar logodnica lui Yaumi își șterse ochii și privi.

Pelerinul traversează capela cu un pas lent și grav. Se opri în fața mesei pe care era culcat Yaumi și puse mâna pe pieptul cadavrului.

Timp de un minut rămase nemișcat și foarte atent. Apoi dădu din cap :

— Am venit prea târziu, spuse el ; acest om este mort.

Un suspin slășietor ieși din pieptul logodnicei lui Yaumi. Străinul o privi și păru mișcat de durerea ei. Luă de la piept un flacon de metal, pe care îl deschise cu greutate. Un parfum înțepător și pătrunzător se răspândi imediat în capelă. Străinul vărsă o picătură din conținutul flaconului pe buzele lui Yaumi și-și puse din nou mâna pe inima flăcăului.

De data asta, așteptă mult timp. După câteva minute, un surâs satisfăcut îi apăru pe față. Ivonne, logodnica lui Yaumi, simți în sufletul său o vagă speranță. Ceilalți servitori ai lui Plougaz erau numai ochi și urechi.

— Inima sa bate, spuse pelerinul cu o voce așa de stinsă încât abia putea fi auzit. Este suspendat între viață și moarte. Este foarte greu să-l salvezi ; să-l pierzi este foarte ușor. Retrageți-vă, oameni buni și rugați-vă cu devotament la Dumnezeu ; căci numai Dumnezeu poate da unui om puterea de a face un asemenea tratament.

Spunând acestea, străinul se așeză în genunchi.

Oamenii lui Plougaz se îndepărtară în liniște. Numai Yvonne înaintă către pelerin și îi întinse o mică cruce de aur, ce-i împodobeă pieptul.

— Nu am decât asta, murmură ea. Dacă aș fi avut un castel frumos, cum este Coquerel, vi l-aș fi dat.

Străinul îi ceru să tacă printr-un gest poruncitor și biata fată ieși și ea din capelă.

Rămas singur, pelerinul își ridică mânecile, ce atârnavă, ale rochiei sale și se apucă de lucru. Nu avea nici trusă, nici farmacopée, dar avea mâini albe ca fildeșul și ochi ce străluceau ca niște flăcări. Se folosi de acestea așa de bine că Yaumi se trezi la viață și se agită pe perna sa de piatră. Trebuie să spunem că rănilor sale erau mai nimica toată ; pumnul jupânului Luc nu atinsese nici o parte vitală, dar frigul nopții, precum și o pierdere enormă de sânge, înțepeniseră atât de tare pe cel care tunde landurile încât camarazii săi nu puteau să vadă în el decât un cadavru.

Când își reveni în simțiri, rămase foarte surprins de pompa mortuară ce îl înconjura și vru să ceară explicații. Dar străinul îi făcu semn să tacă. După ce îi dădu să bea câteva picături dintr-o doctorie întăritoare, a cărei rețetă a rămas un secret între el și păgânii din Palestina, îi porunci să rămână nemiscat.

Trecură astfel patru sau cinci ore, timp în care Yaumi gustă o odihnă binefăcătoare. Oamenii lui Plougaz veneau din când în când să privească prin ușa întredeschisă ; dar figura severă și mândră a pelerinului îi ținea mereu la distanță.

Era noapte când Yaumi se trezi. Somnul îi dăduse forțe. Se ridică fără efort și se așază la masă.

— Yaumi, spuse străinul, tu ești fratele de lapte al unicului moștenitor al lui Plougaz ?

— Dumnezeu să primească sufletul bietului senior tânăr ! răspunse flăcăul închinându-se ; este adevărat.

— L-ai recunoaște ? continuă pelerinul.

— Sunt doisprezece ani de când ochii mei nu l-au văzut, dar trăsăturile sale sunt aici (și arată inima sa). L-aș recunoaște.

Pelerinul își aruncă pletele pe spate și apropie o torță de rășină de fața sa. Yaumi îl contemplă o secundă cu un aer de îndoială, apoi, sprijinindu-și mâna de un stâlp, încercă să îndoieie genunchiul.

— Monsenior, murmură el, binecuvântat fie Dumnezeu care v-a adus înapoi teafăr și nevătămat la frumosul castel Coquerel.

Arthur de Plougaz îi întinse mâna și fratele său de lapte i-o sărută cu o respectuoasă afecțiune ; apoi, între stăpân și servitor avu loc o lungă convorbire. Arthur află ceea ce încercase în zadar să afle de la bătrâna Anne Parker, și anume că jupân Luc Morfil era și acum intendent la Coquerel. Ascultă, fără să fie prea surprins, povestea despre ceea ce i se întâmplase lui Yaumi în turnul Diavolului. Un singur lucru păru să-l intereseze în mod deosebit și anume existența ușii secrete și a scării secrete ce ducea din curte până la camera unde locuise el odinioară.

— Pe acolo venea, mizerabilul ! se gândi el. Ei, bine ! acest drum poate servi la două țeluri : pe acolo se va duce, dacă lui Dumnezeu îi place !... Știam

toate astea, omule, adăugă el cu voce tare, sau cel puțin mă îndoiam de toate până ieri. După multe traversări, am ajuns ieri la Dinan. Acolo am aflat despre castelul tatălui meu că era bântuit de spiritele rele... Ori, îmi aminteam de anumite farse diabolice ce m-au determinat odinioară să plec către Pământul Sfânt... În numele lui Dumnezeu ! omule, acest trădător nu va fi niciodată senior de Coquerel !

— Și eu vreau să i-o plătesc, spuse Yaumi cu o voce sumbră.

— Cu atât mai bine ! Tu nu-mi vei fi de folos decât dacă prinzi putere. Poți să mergi ?

Yaumi făcu câțiva pași clătinându-se.

— Încă o picătură din elixirul meu ! continuă Arthur.

Yaumi bău și simți cum prin toate membrele sale îi curge o vigoare nouă.

— Pe sfântul Guillaume, stăpâne ! strigă el minunându-se, dacă nu ați fi fost tot atât de nobil precum nobilii de Valois de France, v-aș fi crezut un vrăjitor, monseniore.

Se făcuse noapte de tot. Oamenii din Coquerel, adunați ca de obicei în jurul căminului, priveau cum fumegă în vatră două sau trei trunchiuri de copaci, umede. Bătrâna Anne Parker era la locul ei, mormăind și torcând. Nu lipsea decât Yaumi și Pluto.

Sezătoarea era și mai tristă decât cu o seară înainte. O liniște apăsătoare domnea în jurul vetrei, întreruptă doar de suspinele înăbușite ale Yvonnei. Pe rând, câte unul din flăcăi se ridica și mergea să vadă ce se întâmplă în capelă. Păzitorul de găște, care se achitase ultimul de această sarcină, se întor-

sese spunând că Yaumi era în continuare culcat pe masă.

Copilul mințea. Pe sumbrele coridoare, frica îl cuprinsese. Nu îndrăznise să meargă până la capelă.

— Băieți, spuse Marthe, bietul tânăr este mort... mort de-a binelea ! Nu s-a văzut lumânarea, ieri ?

— Asta-i adevărat, spuse cu tristețe adunarea.

— Ce putem să facem noi este să recităm un „De Profondis“ pentru odihna sufletului său.

Cei de față considerară propunerea destul de convenabilă. Bărbații își scoaseră căciulile din lână ; fetele își luară șiragurile de mătânii și doamna Marthe începu primul verset din imnul funebru.

Dar, Anne Parker se agită pe scaunul ei de bucătărie și izbucni într-un râs strident ; apoi urmă o liniște tristă.

Când, după primul moment de stupeoare, doamna Marthe vru să continue rugăciunea, bătrâna Anne începu din nou să râdă :

— Ha ! ha ! ha ! spuse ea, Simon Troarec a vorbit în vânt... Plougaz s-a întors... l-am văzut.

— Ce spune ? strigară mai multe voci.

— Liniște, doamnă Anne, spuse Marthe. Lăsați-ne să ne rugăm pentru morți !

— Pentru morți ?... Simon și cu tine, iubita mea, mințiți... El este viu, foarte viu... ha, ha, ha, ha !

Râsul său sec și sacadat se prelungi o secundă, apoi se stinse.

Marthe reîncepu „De Profondis“.

— Tăcere ! spuse centenara ; tu nu știi să cânti, iubito... Ascultă !

Și intonă, cu vocea sa tremurată și spartă o horă din regiune :

„În pădurile din Bretagne
Se fac saboți frumoși ;
Ține-ți micuțele picioarele calde
Frumoasa mea brunetă.
Și voi, flăcăi de însurat
Căutați-vă norocul !”

— Linște, doamnă ! strigă Marthe, indignată.
Trebuie să fii pedepsit dinainte, pentru a cânta într-un asemenea moment.

Bătrâna relua :

„Stâncile aici sunt de piatră,
De piatră de sus și până jos ;
Soarele nu le topește
Și nici luna...
Și voi, flăcăi de însurat
Căutați-vă norocul !”

Acest cântec frivol, care întrerupea într-un mod așa de deplasat rugăciunea morților, îi îngheță de oroare pe oamenii lui Plougaz. Se priviră între ei neliniștiți, neștiind ce să facă.

— S-au consumat mănunchiuri de vreascuri pentru arderea unor vrăjitoare care valorau mai mult decât ea, mormăi doamna Marthe mănioasă.

Bătrâna îi aruncă o privire năucită, apoi continuă, lovindu-și mâinile ridate una de cealaltă :

Scara, se dansează
Pe aria de treierat grâu !
Ah ! ce bine e să sari
Când vine bruneta...

Și voi, flăcăi de însurat

Căutați-vă norocul ! (1)

În timp ce cânta acest ultim cuplet, vocea îi devenea din ce în ce mai aspră și voalată. Terminând, scoase un suspin profund și-și lăsă brațele să cadă.

— Ha ! ha ! murmură ea, sunt fericită că l-am văzut pe Plougaz înainte de a muri... dar nu știu dacă voi muri pentru că eu sunt logodnica lui Simon Troarec... care este Diavolul.

Se sprijini de placa de deasupra căminului și încremeni.

Oamenilor le trebui ceva timp pentru a alunga impresia produsă de acest incident bizar. În cele din urmă, Francin se ridică și spuse că se duce să vadă ce se mai întâmplă în capelă. Iar doamna Marthe, care era o femeie perseverentă, încercă să termine „De Profundis“.

Dar parcă era scris ca în acea seară să eșueze în intenția sa pioasă. Întî-adevăr, abia pronunțase primele cuvinte latinești, că Francin reveni, cu chipul răvășit și cu o paloare pe frunte.

— Ce este ? strigară toți, din toate părțile.

— Mai nimic ! bolborosi Francin, căruia spaima îi luase glasul ; mai nimic în capelă !...

Yvonne se repezi spre el și-l apucă foarte strâns de braț.

— Ce spui tu ? murmură ea ; va fi vindecat ?

¹ Cântec morhibanez care are mai mult de o sută de cuplete. Cuvintele sunt în general vioaie și bizare, cum sunt cele ale tuturor potpuriurilor, dar melodia este lentă și deosebit de melancolică.

Francin o privi, uimit.

— Răspunde ! strigă ea cu nerăbdare ; pelerinul și-a ținut promisiunea ?

— Vai, Dumnezeule ! spuse flăcăul, ce timpuri trăim !... Vrajitorul blestemat nu avea decât costumul de pelerin... Bietul Yaumi !... Vrajitorul a fugit luând cadavrul său.

Yvonne scoase un strigăt de oroare și toți oamenii lui Plougaz se buluciră spre capelă pentru a vedea dacă este adevărat ce-a spus Francin.

Și era adevărat. La lumina rășinilor ce se stingeau, zăriră masa pe care nu se mai afla nici mortul, nici giulgiul.

O ușă laterală a capelei era deschisă. Pe acolo probabil fugise falsul pelerin. Oamenii ieșiră din capelă. Ajunși în curte văzură că nici Pluto nu mai era în cușca lui. O bucată de lanț rupt atârna de inelul de fier, prins în peretele cuștii.

— Maica Domnului, ai milă de noi ! murmurară oamenii lui Plougaz și Dumnezeu să ne apere de atacurile spiritului rău !...

De departe, un urlet al lui Pluto le răspunse la această invocare și vocea tremurată a Annei Parker începu refrenul său vesel, ce răzbătea prin ferestrele deschise ale bucătăriei.

Ah ! Ce bine e să sari

Când vine bruneta...

Și voi, flăcăi de însurat

Căutați-vă norocul.

Un cavaler, un scutier și un câine

În noaptea aceea nu se întâmplă nimic extraordinar la frumosul castel Coquerel. Turnul dinspre nord rămase întunecat și mut. Nu se mai văzură fantastice lumini care să se plimbe de la o fereastră la alta. Nu se mai auzi zgomotul cumplit al lanțurilor, gemetele, strigătele și toate aceste zgomote de dincolo de mormânt, ce-i speriaseră așa de tare pe servitorii lui Plougaz. Dormeau toți, liniștiți, ca și cum n-ar fi existat deloc la Coquerel un turn al diavolului.

Cititorii noștri nu se vor mira de aceasta, dacă își vor aminti că jupân Luc Morfil căzuse în nesimțire, în mijlocul drumului, către crele zece ale serii. Când se trezi, era trecut de miezul nopții : ora sabatului trecuse și ea și bravul intendent cunoștea foarte bine ceremonialul infernal și nu se decise să pună în mișcare rășinile și fierăraia sa la ora unu a dimineții. De altfel, nu era în stare să facă lucrul ăsta. Frigul nopții îi paralizase corpul, teroarea îi paralizase spiritul. Când își reveni, prima grijă fu să arunce o privire speriată în jurul său. Luna, înălțată sus de tot, își trimitea în valuri lumina albă și limpede asupra satelor. Jupân Luc nu mai văzu spectrul tânărului domn Arthur, nici pe cel al lui Yaumi și nici pe al lui Pluto. Nu se afla, aproape de el, decât

catârul său credincios, care îl aştepta dormind în picioare.

Jupân Luc făcu câţiva paşi pentru a-şi dezmorţi picioarele ; apoi, urcând pe animalul său, se grăbi să ajungă la locuinţa lui.

— Voi fi visat, îşi spunea el. Mulţumesc lui Dumnezeu, morţii nu învie niciodată, iar lanţul lui Pluto este unul solid, de fier. Voi fi visat.

Traversând curtea castelului, îl fluieră pe Pluto care nu-i răspunse. Se apropie de cuşcă şi văzu că, în realitate, câinele dispăruse.

— Oare chiar şi-a vârât Diavolul coada ? mormăi el, neliniştit.

Jupân Luc adormi greu. A doua zi află de răpirea cadavrului lui Yaumi, fapt ce-l convinse că nu visase deloc în noaptea precedentă.

În ciuda spaimelor ce i le trezeau aceste evenimente extraordinare, se încăpăţână în proiectele sale spoliatoare şi se hotărâ mai degrabă să se lupte cu iadul decât să renunţe la frumosul castel.

Domnul de Plougaz, din contră, se trezi foarte bine dispus. De mult timp nu mai dormise bunul senior aşa de liniştit. Sculându-se, ceru la micul dejun o spinare de iepure, cinci prepeliţe, două potârnicchi şi un pui gras de Guerche, localitate aproape tot atât de celebră pentru puii săi ca de Mans pentru ai săi claponi. Ca desert mănca trei plăcinte cu hrişcă din care numai una ar fi satisfăcut în zilele noastre apetitul unui locuitor al regiunii Anvergue. Dar în aceste timpuri istorice, stomacul omului era

în toată vigoara sa ; capacitățile sale nu s-ar putea compara cu acelea, slabe, ale organelor noastre degenerate.

Domnul de Plougaz își stropi masa de dimineață cu un pahar de vin de culoare deschisă, se răsturnă în marele său fotoliu cu spătar blazonat și, în loc să-și curețe dinții, cum ar face un gurmand contemporan, se întrebă cu ce-și va umple ziua.

Vânătoarea îl distra foarte mult, dar nu mai era prea sprinten și guta angaja cu degetele sale de la picioare frecvente și victorioase bătălii. Pescuitul era o plăcere fadă ; domnul de Plougaz găsea, de altfel, că acesta era o distracție de țaran. I-ar fi plăcut să răsfoiască, timp de câteva ore, jumătatea de duzină de cărți care forma biblioteca castelului, dar nu știa să citească. Ce să facă ?

Pe când își puna această întrebare, intră în sufragerie jupân Luc Morfil, palid, purtând pe față urmele jalnice ale groaznicei sale nopți.

— Dumnezeu să vă păzească, monseniore, spuse el, înclinându-se foarte jos.

— Mulțumesc, Luc, mulțumesc, prietene, răspunse domnul de Plougaz. Ai picat la șanc. Eram într-o mare încurcătură.

— Monsenior știe că sunt la ordinele sale.

— Fără îndoială, Luc. Te plătesc pentru asta...

Spune-mi... ce să fac astăzi ca să mă distrez ?

Jupân Luc nu-și putu stăpâni o grimasă. Această libertate de spirit a seniorului său i se părea de foarte rău augur pentru proiectele sale. Fusesse de-ajuns o noapte de odihnă pentru a-i reda lui Plougaz întreaga

sa seninătate ? nu se mai gândea la turnul diavolului și la teribilele apariții care îngroziseră nu de mult castelul Coquerel ?

— Ei bine ? spuse domnul de Plougaz.

— Monsenior vrea să-i aduc la cunoștință demersurile mele de ieri ?

Domnul de Plougaz ridică nemulțumit din umeri.

— La dracu cu socotelile și demersurile tale ! strigă el. Gândești că mă înveselești vorbindu-mi astfel ?... Du-te, jupâne, și trimite-mi-l pe vânătorul de câini.

Intendentul se supuse imediat. Dar lovitura era dată. Ajunsese un singur cuvânt pentru a-i readuce în minte bătrânului gentilom gândurile sale sumbre. Când vânătorul se prezentă, domnul de Plougaz se uită chiorâș la el și îl primi destul de rece.

— Nu am nevoie de serviciile tale, netrebnicule, îi spuse el ; du-te și cheamă-l pe intendent.

Jupân Luc Morfil își arată curând, pentru a doua oară, în ușa întredeschisă, figura sa roșie, surâzătoare și mucalită. Înaintă făcând, din trei în trei pași, o temenea și se opri în fața lui Plougaz.

— Jupâne Luc, spuse acesta, ce ai făcut ieri ?

— Am executat ordinele voastre, monseniore.

— Ce ordine ?

— Monsenior mi-a ordonat să anunț în public apropiata vânzare a castelului...

— Am ordonat eu asta ?

— Da, monseniore .. Și să caut cumpărători.

— Ești sigur, jupân Luc, că am ordonat asta ? Intendentul răspunse :

— Da, monseniore.

— Ei bine, jupân Luc, reluă Plougaz, cred că ai dreptate. Parcă îmi amintesc ceva... Și sper că n-ai putut să anunți încă public vânzarea ?

— Ba da, monseniore.

— Dar, cel puțin, sper că nu ai găsit cumpărător ?

— Ba da.

Plougaz se ridică și făcă de două ori înconjurul sălii, fluierând o veche melodie de fânfară. Apoi își sprijini coatele pe pervazul unei ferestre și privi norii gri ce alergau pe cer. Jupân Luc îl urmărea cu ochii, ca o pisică ce-și pândește prada.

— Nu mai e nimic de făcut, gîndea el, ești prins în laț ; cu cât te vei zbate mai mult, cu atât vei fi strangulat mai repede.

— Cât e ceasul ? întrebă domnul de Picugaz.

— Este ora unsprezece înainte de prânz, monseniore.

— Mai este încă timp !... jupân Luc, prietene, urcă pe catărul tău și mergi degrabă la Bécherel. Vei ordona celui care strigă să proclame în sunet de goarnă drept nulă și neavenită prima sa strigare.

— Gîndiți-vă bine ! vru să sîună intendentul.

— Apoi, continuă liniștit domnul de Plougaz, te vei duce la cumpărătorul pe care l-ai găsit. Îi vei spune că poate să-și țină sănătos banii în casa de bani... Vreau să păstrez frumosul meu castel de Coquerel.

Intendentul suspină profund.

— Dar, spuse el descurajat, de ce ?

— Pentru că așa vreau eu, jupân Luc.

— Și trebuie...

— Jupân Luc, îmi permit să spun că ești victima unor accese de nebunie și că nebunia ta este că vrei să vinzi castelul.

— Mai degrabă să-l cumpăr ! gândi Luc... Monsenior, adăugă el cu voce tare, mă grăbesc să vă execut ordinele, dar... cine știe dacă nu vă veți schimba părerea ?

— Detest „dar”-urile, jupâne Luc.

— Vai ! Monsenior, este pentru prima oară când discut ordinele voastre.

— O dată e de-ajuns.

— Și spiritul rău ?...

Plougaz îl privi pe intendentul său în față și acesta își pierdu proaspetele-i culori. Nu avu puterea să termine. Bătrânul senior reflectă câteva clipe.

— S-ar spune, jupâne Luc, reluă el după o pauză, că tu cunoști intențiile spiritului rău ?

— Ferească sfântul ! murmură Morfil, închinându-se.

— Mergi și pregătește-ți animalul. Înainte de a pleca, vino să-ți dau ultimele ordine.

Jupân Luc nu-și mai frecă mâinile, coborând impunătoarea scară a castelului. Această zi nu era la fel de bună ca cea care trecuse. Frumosul castel îi aluneca printre degete. Totuși, nu-și pierdu curajul și hotărâ să se lupte până la capăt.

— Măine, își spuse el, în turnul diavolului se vor face tot felul de isprăvi și Plougaz nu va mai fi așa de încăpățânat.

După ce puse căpăstrul pe catârul său, reveni în sufragerie. Bătrânul castelan părea însuflețit de o idee nouă și-și luase un aer vesel și hotărât.

— Există bravi gentilomi în regiunea Dinan, jupâne Luc ! strigă el, văzându-l intrând pe inten-dent. Pe sângele lui Yan Plugastel, preafericitul meu strămoș, vom găsi acolo cel puțin unul din zece nobili care va dori să încerce aventura !

— Ce aventură ? întreabă normiandul neliniștit.

— Monseniorul Bertrand du Gueschin, temutul conetabil n-a luat cu el în mormânt tot sângele din venele noastre, continuă domnul de Plougaz în loc de răspuns. Avem capul tare și inima fierbinte... Ah ! jupâne Luc, Satan va vedea un spectacol frumos.

Lui Morfil i se făcu pielea de găină.

— Ne vom lupta cu el, jupâne Luc ! adăugă Plougaz.

Trăiască Dumnezeu ! îl vom combate cu anafornița și cu spada : armele cerului și armele pământului. Ah ! ah ! când Plougaz se trezește, dușmanii săi să se păzească !

— Anafornița mai treacă-meargă, gândi Morfil, dar spada !...

— Acestea fiind zise, jupâne, mergi și caută-l pe cumpărătorul pe care l-ai găsit. Dacă sunt învins în luptă, el va fi aici, gata să cumpere castelul. Cât vei lipsi, oamenii mei vor urca pe cal și-i vor convoca pe nobilii mei prieteni. În această seară va fi serbare la frumosul castel, jupâne Luc. După cină, voi propune celui mai viteaz să se culce în turnul

diavolului, în compania vărului meu, starețul de Saint-Pierre-en-Plesguen... Ah ! du-te, jupâne Luc !

După o jumătate de oră, treizeci de servitori ai lui Plougaz ducéau, în goana calului, invitațiile seniorului lor. Frumosul castel era renumit în tot ținutul pentru splendidele sale banchete. Toți invitații acceptară.

La rândul său, jupân Luc își forță catărul să meargă la trap pe drumul către Dinan și căută în capul său o soluție pentru a îndepărta furtuna. Dacă ar fi fost vorba numai de a brava exorcismul venerabilului stareț de Saint-Pierre-en-Plesguen, normandul n-ar fi fost foarte tulburat ; dar sabia unui gentilom — cel mai viteaz, cum spusese domnul de Plougaz — cum să înfrunți un asemenea lucru ?

Totuși, nu putea să dea înapoi ; lupta care se pregătea trebuia să fie decisivă. Trebuia să învingă sau să renunțe pentru totdeauna la frumosul castel de Coquerel.

Când ridică ciocănelul de la prăvălia cumătrului său, procurorul, fiica cea mare cu ochi gri veni să-i deschidă și îi ură bun venit, puțin încurcată.

— Sunt grăbit, spuse intendentul ; unde este jupân Roch Requin, fata mea ?

— Tatăl meu este ocupat, răspunse moștenitoarea procurorului, care aruncă o privire furișă spre mâinile lui jupân Luc pentru a vedea dacă nu i-a adus cumva o panglică de catifea.

— Asta nu ține !... între cumetri, nu ne jenăm !

Intendentul o îndepărtă simplu pe fiica cea mare și intră. Colțul retras al jupânului Roch Requin,

luminat de o singură fereastră ale cărei geamuri prăfuite nu lăsau să treacă prea multă lumină, se bucura de un clarobscur care ar fi convenit foarte mult budoarului unei cochete emerite. În mijlocul camerei, obiectele se vedeau destul de distinct ; dar, în colțuri și în umbra mobilelor masive din stejar negru, nu se vedea aproape nimic. Așa se întâmplă că jupân Luc, intrând, nu-i zări pe cei doi bărbați și un câine care se lipeau de zid, apărați de lumina zilei de către proeminența unui cufăr secular.

— Jos, Pluto ! murmură foarte încet unul dintre acești bărbați.

Căinele se lăsă pe cele patru labe, își puse botul în praf și rămase nemișcat.

-- Ei ! bună ziua, cumetre ! strigară în același timp jupân Roch Requin și jupân Luc Morfil.

Se îmbrățișară cu o satisfacție pasionată, cum fac oamenii care nu se pot suferi deloc.

— Cumetre, adăugă jupân Luc, sunteți invitat în această seară la castelul Coquerel.

— De ce ?

— Pentru a cumpăra castelul, cumetre, dacă vrea Dumnezeu și cu ajutorul preafericitului evanghelist și sfântul meu patron.

— Drace !... Drace !.. spuse jupân Roch.

Jupân Luc făcu piruete în jurul lui și se prefăcu că vrea să înceapă o plimbare în jurul camerei, ceea ce l-ar fi dus, fără nici o incalță, la descoperirea ochilor ascunși după cufăr.

— Cumetre ! strigă procurorul apucându-l cu mâna sa, lacomă de câștig, de vestă, rămâneți pe

loc dacă vreți să discutăm amândoi. Am sistemul nervos delicat și mă simt foarte rău când cineva se mișcă prea mult în jurul meu.

Jupânul Luc luă un scaun și se așează.

— Spune-ați, deci, continuă Requin cu o ușurare evidentă, că ați făcut ieri o călătorie plăcută ?

— Nu vorbeam de asta, cumetre. Spuneam că trebuie să veniți în această seară la castel.

— Dacă mă gândesc bine, nû văd de ce n-aș veni, cumetre... Aveți pregătite cele o mie de mo-nezi ?

— Fără indoială.

— Și vă veți căsători cu fiica mea ?

— Cu plăcere.

— Vă dau o comoară, cumetre.

— Mi-ați dat-o deja ! murmură intendentul cu veselie... La revedere, jupân Roch și să nu vă lăsați așteptat.

În timp ce se îndrepta către ușă, jupân Roch îl urmări cu privire șireată și învingătoare.

După ce ieși, Pluto își scutură părul lung și as-pru al gâtului său și se ridică. Cei doi bărbați ieșiră din ascunzătoare.

— Vedeți, monseniore, spuse jupân Roch unuia-dintre ei, că nu v-am înșelat deloc... Sper ca sin-ceritatea mărturisirii mele să-mi protejeze capul.

— Îmi trebuie pentru această seară doi cai buni, un costum complet de gentilom și o mască de catifea, spuse tânărul senior, visător.

— Le veți avea.

— Îmi trebuie de asemenea, pentru însoțitorul meu, o mască și un costum de scutier.

— Voi fi foarte fericit să vi le ofer.

— Vei fi plătit mai târziu, jupâne... Caii să fie de rasă, și costumele magnifice.

Jupân Roch ieși pentru a îndeplini porunca.

Cei doi bărbați îl așteptară în liniște ; câinele se întinse la picioarele lor.

Când veni seara, frumosul castel fu luminat de jos până sus. Plougaz nu pierdu timpul, pe când oamenii săi băteau drumurile. O masă splendidă, acoperită cu toate felurile de bunătați, fusese aranjată în marea sală. Lustrele și sfeșnicele erau aprinse. Pe fiecare treaptă a peronului se afla un soldat purtând o torță aprinsă, pentru a lumina curtea.

În curând se auzi un zgomot de cavalcadă. În depărtare, pasul ferm și vioi al nobililor cai străbătea câmpia. Apoi zgomotul se stinse pe gazonul aleii ; răsună din nou mai sec și mai strident pe pavajul curții.

Erau invitații lui Plougaz care răspundeau apelului său.

Jupân Luc, retras într-un colț întunecat, număra treizeci și măsură din ochi treizeci de săbii, dintre care cea mai scurtă i se păru de o lungime extraordinară.

Soseau unul după altul ; caii lor dresați se opreau scurt la treapta cea mai de jos a peronului. Aruncau hățurile scutierilor și sărind de pe cal, făceau să sune roțile de aur ale pintenilor. Era într-adevăr un frumos spectacol, să vezi înfățișarea mândră a acestor nobili. Fețele lor, luminate de lumina roșie a torțelor, păreau mai semețe, iar costumele lor mai pitorești. Vântul serii le ondula ușor penele

lungi de la pălării, în timp ce urcau treptele peronului. Starețul de la Saint-Pierre-en-Plesguen nu veni.

Bucuria avea și ea un aer de sărbătoare. Un foc uriaș ardea în vatră și, în mijlocul vaselor de tot felul și a frigărilor suprapuse, bătrâna Anne abia își putea găsi un loc pentru a-și încălzi în voie degetele de la picioare, amorțite, și a învârti mânerul vârtelniței sale. Rămânea posacă și tăcută în mijlocul zgomotului și mișcării. Mirosul cărnurilor nu părea să afecteze al său simț al mirosului ; zgomotul nu ajungea până la urechea ei. Poate spiritul său călătorea în spații misterioase ce constituie lumea vrăjitorilor. Poate, în timp ce picioarele sale atingeau încă pământul celor vii, spiritul său rătăcea deja pe cărările necunoscute ale domeniului morților.

Oamenii din Coquerel își uitaseră spaimele. Această noapte de odihnă pe care Satan o dăruise castelului putea fi un început de pace definitivă. Cei mai fricoși își regăseau curajul. Era o agitație generală, o activitate universală, o bucurie contagioasă și zgomotoasă. Nu exista nici un insensibil, cu excepția bătrânei Anne și a Yvonnei, logodnica lui Yaumi, care se ascunsese pentru a vărsa lacrimi.

Domnul de Plougaz, în picioare în mijlocul salonului, își primea oaspeții cu respect, cordialitate sau condescendență, după cum erau superiorii, egalii sau inferiorii săi ; dar păstra mereu, față de toți, o gravă și ireproșabilă curtoazie, pentru că, în afara diferențelor accidentale sau native, între toți era o egalitate fundamentală : era înconjurat de egalii

săi. După ce intră și ultimul invitat, poarta exterioară fu închisă și banchetul începu.

Nu este nevoie să spunem că oaspeții se achitară cum trebuie de vesela lor datorie. Bucatele dispăreau ; cupele se ciocneau neconținut și spiritul breton, puțin delicat prin natura sa, dar capabil totuși de a arunca — din când în când — un cuvânt echi-voc, o poantă sau o vorbă de duh, spiritul breton, spunea, făcea în acea seară minuni. Numai domnul de Plougaz făcu șaptezeci și patru de calambururi, după cum spune cronica în care am găsit această istorie. El lansă atâtea sarcasme la adresa lui Judi-caël Trévesron, cavaler, senior de Conantruilez, bogat capitalist, încât așa-numitul cavaler își trase sabia pe jumătate de trei sau patru ori (sabia ce măsura aproape doi metri și jumătate). Trebuie să adăugăm aici că așa-numitul Trévesron, capitalist, se prezentase recent în calitate de cumpărător al castelului Coatvizillirouët, de aceea domnul de Plougaz avea pe drept un dinte împotriva lui.

La al doilea fel de bucate, când voioșia generală era la culme, Plougaz trimise după intendent. Morfil apărură imediat, în costumul său de zile mari, purtând la gât lanțul oficial, de argint.

— Jupâne Luc, îi spuse domnul de Plougaz, mergi și caută-mi-l pe cumpărătorul găsit de tine pentru castelul meu de Coquerel.

Toți convivii deschiseră ochii mari. Jupân Luc se supuse.

— Cum ! Plougaz, spuse un bastard de Porhaët, vrei să vinzi frumosul castel, bătrânul meu prieten ?

— Să vândă Coquerel ! repetă adunarea stupefiată.

— Diavolul mă forțează să fac acest lucru, domnilor, spuse Plougaz, calm.

Nu fu luat în seamă sensul cuvintelor sale.

— Îți voi împrumuta zece mii de livre — o mie de ducați.

— Zece mii de monezi ! se strigă din toate părțile.

Iată ce se spusese ; afirmăm cu toată sinceritatea. Ce s-ar fi spus a doua zi ? Iată o întrebare grea.

Jupân Luc intră, ținându-l de mână pe Jupân Roch.

— Procurorul ! exclamă toți cu dispreț. Să vinzi unui conțopist cel mai frumos castel din regiune !...

Și se începu a se striga și mai și :

— Plougaz, vă voi împrumuta douăzeci de mii de livre — două mii de ducați — douăzeci de mii de monezi !

Cavalerul de Conantruillez fu singurul care nu spuse nimic. Din acest motiv, nu putu să mintă.

— Nu vreau banii voștri, loialii mei camarazi, răspunse Plougaz, dar vă cer serviciile voastre.

— Ce trebuie să facem ?

— Nu m-ați înțeles bine. Ascultați.

Și domnul de Plougaz povesti ce se petrecea, în fiecare noapte, în turnul diavolului. În timp ce povestea, o jumătate de duzină din convivi dispărură încetișor.

— Ce trebuie făcut ? întrebă el în final ; trebuie ca unul din voi să se culce în această noapte în turnul diavolului.

În Bretagne, curajul este o calitate banală, dar curajul breton nu știe brava decât pericolele materiale.

Printre toți acești războinici, dintre care cel mai puțin viteaz s-ar fi luptat bucuros cu zece oameni pe câmpul de luptă, nu se găsi nici unul care să nu tremure la propunerea lui Plougaz.

— Nu-mi răspundeți ! reluă acesta cu neliniște și reproș.

— Vecine, spuse cavalerul de Conantruillz, vă prezint complimentele mele... La revedere, domnilor prieteni !

Și ieși. Alții îl imitară. În jurul mesei rămaseră vreo douăzeci de gentilomi.

— Va trebui deci să vând frumosul castel de Coquerel ! spuse cu tristețe domnul de Plougaz.

Jupân Luc abia își mai stăpânea bucuria ; Jupân Roch nu spunea nimic și nu gândea în plus.

Deodată, bastardul Porhoët lovi cu vioșie în masă cu mânușa de oțel.

— Pe sfântul Guignolé, domnilor ! strigă el, frumosul castel nu va fi vândut și Plougaz nu-și va pierde capul din cauza tenebrosului său dușman. Iată-ne, în această sală, douăzeci de seniori cinstiți, cu teamă de Dumnezeu și de nimic altceva. Nu putem să ne culcăm toți în camera bântuită de fantome ?

Jupân Luc își mușcă buza până la sânge.

În momentul când bastardul luase cuvântul, ușa se deschisese ușor. Un gentilom, îmbrăcat scump și având fața acoperită cu o mască de catifea, apărură în prag și se opri acolo, fără a fi zărit. În spatele lui se afla un scutier, de asemenea mascat. În spatele scutierului, în umbră, străluceau doi ochi rotunzi și roșii, ochii lui Pluto.

— Ei, bine ! domnilor, ce părere aveți ? reluă bastardul Porhoët.

Convivii lui Plougaz băură o ultimă cupă și se ridicară.

— Așa să fie ! răspunseră ei. Ne vom culca în camera blestemată.

Gentilomul cu mască de catifea traversă salonul, urmat de scutierul său, în urma căruia venea Pluto.

La vederea sa, pe buzele jupânului Roch înflori un surâs șiret : îl privi pe furis pe jupân Luc, cumătrul său.

— Ptiu ! Domnii mei, spuse noul venit pe un ton tăios și mândru : douăzeci contra unu !... nouăsprezece sunt în plus.

La sunetul acestei voci, jupân Luc simți cum îi tresare inima în piept ; însuși domnul de Plougaz fu emoționat fără a ști de ce.

— Porunciți să vi se facă paturile. vitejii mei seniori, în camere unde puteți dormi în pace. reluă necunoscutul. Pentru onoarea Bretoniei, nu voi admite ca douăzeci de săbii să fie scoase din teacă contra unei singure arme, fie ea și cornul lui Satan.

— Cine ești tu ? întrebare în același timp zece voci infuriate, cine ești de îndrăznești să vorbești așa ?

— Numele meu nu contează și, vă rog, vi-l voi spune abia mâine... Stați liniștiți. Eu, scutierul meu și câinele meu ne vom culca în turnul Diavolului.

Spunând aceste cuvinte, necunoscutul apucă de pe masă un sfeșnic aprins și se îndreptă către ușă, alegând-o fără ezitare pe cea care ducea la turnul de nord. Scutierul îl însoți, urmat de Pluto. În tulburarea generală, nimeni nu-l luă în seamă pe câine.

Comesenii rămaseră stupefiați. Plougaz stătea cu capul între mâini. Jupân Luc surâse din nou. Jupân Roch făcea cu ochiul într-un mod foarte expresiv. Credem că acest procuror știa mai multe, dar nu îi convenea să se afle ce știa el.

VI

Unde diavolul râde

Știm că acea cameră blestemată servise odinioară drept locuință tânărului domn de Plougaz, înaintea plecării sale în Palestina. Pe timpul zilei, camera fusese pregătită pentru a o face locuibilă. Fuseseră puse două paturi. Pe noptiere, două vase pline cu vin și câte o cupă de argint îi invitau pe

oaspeții castelului să mai tragă o dușcă înainte de a adormi.

Jupânul Luc pusese acolo vasele cu vin și el nu făcea nimic în mod sincer.

Necunoscutul și scutierul său intrară, urmați de Pluto. Își scoaseră măștile ; stăpânul era Arthur de Plougaz ; servitorul era Yaumi.

Arthur își plimbă privirea tristă și abătută în jurul camerei.

— Ultima oară când am văzut aceste picturi și tapiserii, gândi el, erau vii și strălucitoare ; inima mea era tânără și caldă... anii au trecut peste toate astea. Am pătruns misterele vieții... inima mea s-a vejtejit așa cum au pălit aceste picturi.

După ce-și făcură cu devotament rugăciunea de seară, Arthur și Yami băură o cupă de vin pentru a căpăta putere în cazul unui atac nocturn și se aruncară pe așternuturi îmbrăcați, ținând în mână săbiile scoase din teacă. Pluto se vârâse în liniște sub patul lui Arthur.

Abia puseră capul pe pernă și atât stăpânul cât și servitorul căzură într-un somn de plumb. Jupân Luc pusese în vinul de pe noptieră o băutură narcotică și de la orele zece până la miezul nopții ei sforăiră unul mai tare decât celălalt.

La miezul nopții, jupân Luc, cu fața innegrită și având capul împodobit cu două coarne înspăimântătoare, intră prin ușa secretă ; își adusese cu el toată trusa : lanțuri, rășini, fiare, etc., etc. Și bineînțeles nu uitase micul său pumnal.

Se apropie de pat cu pași de lup.

— Ei sunt, spuse el după ce îi contemplă o secundă. Își depuse greutatea și scoase pumnalul.

— În definitiv, murmură el, conștiința mea nu va fi nici mai mult nici mai puțin încărcată, căci eu credeam că i-am ucis pe amândoi.

Aducând acest argument, jupân Luc grăbi trecerea lui Yaumi în cealaltă lume cu ajutorul micului său pumnal. De data asta avu grijă să lovească cum trebuie, pentru a nu mai fi nevoie să o facă încă o dată.

Rămânea Arthur de Plougaz. În momentul când domnul Morfil se întorcea pentru a se ocupa de el, se auzi un mormăit stins. Jupân Luc ciuli urechea și se opri.

— Aș ! gândi el după un minut de anxietate, îmi țiuie urechile.

Ridică brațul și îndepărtă cuvertura de pe patul lui Plougaz. Un al doilea urlet păru să străpungă dușumeaua.

Totuși, jupân Luc îl lovea pe Arthur. Tânărul senior scoase un strigăt puternic și își dădu sufletul. La acest strigăt, Pluto sări din culcușul pe care și-l făcuse sub patul stăpânului său și puse două labe pe cuvertură. Morfil, la vederea sa, se dădu înapoi, până în celălalt colț al camerei. Câinele linse rana sângerândă și lătră jalnic.

Lui Luc îi era frică ; vru să se strecoare de-a lungul zidului, până la ușa secretă. Dar abia făcuse jumătate din distanță că Pluto, părăsind patul, sări în mijlocul camerei și îi bară drumul.

Omul și câinele se priviră. Niciodată, pupila lui Pluto nu fusese de un roșu atât de aprins. Erau

două globuri de foc care aruncau scântei sub perii zburliți ai pleoapelor sale. Își adunase sub el musculoasele-i picioare ; burta sa atîngea podeaua.

Jupân Luc începu să tremure ca o frunză în bătaia vântului ; dinții îi clănțăneau ; pumnalul îi scăpă din mână.

— Iertare, Pluto, iertare ! strigă el îngrozit.

Pluto mărâi surd, își deschise gura larg și se ridică pe picioarele-i încordate. Apoi îl apucă pe intendent de gât și își mișcă puternicile-i maxilare.

Jupân Luc deveni livid, apoi roșu, apoi violet.

Când Pluto îi dădu drumul, căzu greoi pe spate.

Făcând socoteala, erau acolo trei morți ! Pentru care dintre ei era *lumânarea* ?

Aici tradiția se bifurcă în două versiuni, dintre care una este supranaturală și cealaltă naturală.

Cum este firesc, prima este cea mai răspândită. Iată-o :

Nu se găsi decât un singur cadavru în turnul Diavolului : cel al jupânului Luc Morfil. Nimeni nu mai auzi vorbindu-se vreodată de cavalerul care se culcase în camera blestemată și nici de scutierul său.

După câteva luni, domnul de Plougaz primi o misivă de pe Pământul sfânt care îi anunța moartea fiului său.

Această moarte avu loc în ziua când oamenii castelului văzură o lumânare coborând deasupra căminului frumosului castel. De aici, cei isteți conchiseră că mândrul cavaler și scutierul său erau spec-

trul tânărului Plougaz și cel al bietului Yaumi. Cele două victime ale intendentului ridicaseră pământul de pe mormânt pentru a se răzbuna.

Pluto nu era decât un demon subaltern, care aștepta moartea jupânului Luc pentru a-i lua sufletul în iad.

Iată a doua versiune :

Domnul de Plougaz îl înmormântă cu mare pompă pe unicul său moștenitor ; Yaumi avu parte de o cruce umilă în cimitir și, foarte adesea, fu văzută Yvonne, ingenuncheată la piciorul crucii. Corpul jupânului Luc fu aruncat corbilor, dar nici aceștia nu-l mâncară.

Din acea zi, frumosul castel Coquerel nu mai fu tulburat de nici o apariție diabolică.

Pluto, fidelul animal, trăi ani mulți și fu, în mod onorabil, împăiat.

Deoarece numele de Plougaz nu se stinse decât după trei sau patru secole, trebuie să credem că bătrânul senior se însură, așa cum este datoria unui nobil care îl vede murind pe moștenitorul său. Găsi în cufărul de fier al jupânului Luc cu ce să plătească cheltuielile de cununie.

Odată plătite acestea, îi rămaseră încă destui bani în cufăr ca să repare capela frumosului castel și să scoată din mâinile lui Conantruiltz castelul său de Coatvizillirouët al cărui nume, dintr-o dată, nu-l mai găsi ridicol.

Cât despre bătrâna Anne Parker, ea atinse o vârstă atât de neverosimilă că nici nu îndrăznim s-o spunem. Strănepoții personajelor din această istorie o văzură mișcând din buze, fără a vorbi, fri-

gându-și degetele de la picioare în cenușă și tot
când fără cânepă și fără furcă.

Din când în când, la zece sau cincisprezece ani,
ea își recăpăta glasul și cerea vești despre Simon
Toarec, frumosul intendent de Płougaz. Într-o zi de
vecernie, ea încetă să mai învâртеască vârtelnița sa
și începu să cânte :

Seara, se dansează
Pe aria de treierat grâul!
Ah ! ce bine e să sari
Când vine bruneta...
Și voi, flăcăi de însuraț
Căutați-vă norocul.

În timp ce cânta astfel, flacăra căminului îi
atinge din întâmplare marginea fustei. Focul o îm-
brățișă imediat și arse într-o clipă, ca un balot de
paie uscate.

Între Bécherel și Dinan, opinia generală este că,
dacă nu s-ar fi întâmplat așa, bătrâna Anne Par-
ker ar mai fi trăit încă.

PAUL FÉVAL, ULTIMELE ZÂNE

Cu această carte, tradusă pentru prima oară în limba română, EDITURA PIATRA CRAIULUI își inaugurează colecția „Romanul pentru copii și tineret” care se va adresa, în primul rând, copiilor, adolescenților și tinerilor, dar și tuturor celor care au încă nostalgia acestor frumoase vârste.

Cartea prezintă minunate legende populare, izvorâte din fapte, întâmplări și locuri reale, cu personaje reale pe care Paul Féval ni le înfățișează cu tot talentul său încât cititorul mic sau mare nu se poate despărți de carte până la ultima sa filă.

În această colecție, EDITURA PIATRA CRAIULUI va publica romane pe care copiii de pretutindeni le cunosc, romane traduse pentru prima dată în limba română, precum și altele care vor vedea pentru prima dată lumina tiparului și vor aduce bucurii în inimile tuturor celor îndrăgostiți de un astfel de gen de romane.

Ne adresăm cu plăcere copiilor, părinților și bunicilor pentru a veni cu propuneri de publicare a celor mai frumoase romane în această colecție.

ROMANUL PENTRU COPII ȘI TINERET